

www.e-rara.ch

Diodori Siculi bibliothecae historicae quae supersunt

Diodorus

Lipsiae, [17--]

ETH-Bibliothek Zürich

Shelf Mark: Rar 8145

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-33647>

Biblos pentekaidekatē.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

ΔΙΟΔΩΡΟΥ

ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΣ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗ.

A bello Artaxerxis, regis Persarum, in Cyprum eiusque regem Evagoram, usque ad Philippum, Macedoniae regem.

Prooemio pauca praefatus de indicandi libertate ad scribendam historiam necessaria, novae periodi terminos constituit: principium quidem bellum Persarum Cypricum, finem autem regni Philippi auspicia.

ΠΑΡ' ὅλην τὴν πραγματείαν εἰωθότες χρῆσασθαι τῇ συνήθει τῆς ἱστορίας παρῶσις, καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐπὶ τῶν καλῶν ἔργων τὸν δίκαιον ἐπιλέγειν ἔπαινον, τοὺς δὲ φαύλους, ὅταν ἐξαμαρτάνωσιν, ἀξιοῦν δικαίας ἐπιτιμήσεως· διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου νομίζομεν τοὺς μὲν εὖ πεφυκότας πρὸς ἀρετὴν, τῷ διὰ τῆς δόξης ἀθανατισμῷ, προτρέψεσθαι ταῖς καλλίσταις ἐγχειρεῖν πράξεσι· τοὺς δὲ τὴν ἐναντίαν ἔχοντας διάθεσιν, ταῖς ἀρμοττοῦσαις βλασφημίαις ἀποτρέψειν τῆς ἐπὶ τὴν κακίαν ὁρμῆς· διὸ καὶ τῇ γραφῇ παρόντες ἐπ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἐν οἷς

Λακεδαιμόνιοι περὶ Λεῦκτρα παραδόξως ἡττηθέντες,
 μεγάλη περιέπεσον συμφορᾷ, καὶ πάλιν περὶ Μαν-
 τίνειαν πταίσαντες ἀνελπίστως, ἀπέβαλον τὴν τῶν
 Ἑλλήνων ἡγεμονίαν· ἡγούμεθα δεῖν τὴν ὑπόστασιν
 τῆς γραφῆς διαφυλάττειν, καὶ τὴν ἀρμόττουσαν ἐπι-
 τήμησιν τοῖς Λακεδαιμονίοις ποιήσασθαι. τίς γάρ
 ἂν οὐχ ἡγήσαιτο κατηγορίας αὐτοὺς ἄξιους ὑπάρ-
 χειν, οἵτινες παρὰ τῶν προγόνων παραλαβόντες ἡγε-
 μονίαν κάλλιστα τεθεμελιωμένην, καὶ ταύτην διὰ
 τὴν ἀρετὴν τῶν προγόνων διαφυλαχθεῖσαν ἔτη πλείω
 τῶν πεντακοσίων, οἱ τότε Λακεδαιμόνιοι διὰ τὴν
 ἑαυτῶν ἀβουλίαν καταλυθεῖσαν ἐπέιδον, οὐκ ἀλόγως.
 οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτῶν βέβιωκότες, πολλοῖς φόνοις
 καὶ μεγάλοις κινδύνοις τὴν τηλικαύτην κατεκτήσαντο
 δόξαν, ἐπιεικῶς καὶ φιλανθρωπῶς προσφερόμενοι
 τοῖς ὑποτεταγμένοις· οἱ δὲ μεταγενέστεροι, βιαίως
 καὶ χαλεπῶς χρώμενοι τοῖς συμμάχοις, ἔτι δὲ πολέ-
 μους ἀδίκους καὶ ὑπερηφάνους ἐνιστάμενοι πρὸς τοὺς
 Ἕλληνας, οὐκ ἀλόγως ἀπέβαλον τὴν ἀρχὴν, διὰ τὰς
 ἰδίας ἀβουλίας. ἐν γὰρ ταῖς συμφοραῖς αὐτῶν, τὸ
 μῖσος τῶν ἀδικουμένων ἔλαβε καιρὸν ἀμύνασθαι
 τοὺς προηδικηκότας· καὶ τοῖς ἐκ προγόνων ἀνικη-
 τοῖς γεγονόσι τοσαύτη καταφρόνησις ἐπηκολούθη-
 σεν, ὅσην εἰκὸς ἐστὶ γενέσθαι κατὰ τῶν ἀναιρουντῶν
 τὰς τῶν προγόνων ἀρετάς. τοιγαροῦν Θηβαῖοι μὲν,
 οἱ πρότερον ἐπὶ πολλὰς γενεάς τοῖς κρείττοσιν ὑπο-
 τεταγμένοι, τότε τοὺς Λακεδαιμονίους ἀνελπίστως
 νικῆσαντες ἡγεμόνες κατέστησαν τῶν Ἑλλήνων· Λα-
 κεδαιμόνιοι δὲ, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ἡγεμονίας,

οὐδέ ποτ' ἠδυνήθησαν ἀναλαβεῖν τὸ τῶν προγόνων ἀξίωμα. ἡμεῖς δὲ τούτοις ἀρκούντως ἐπιτετιμηκό-
τες, ἐπὶ τοὺς συνεχεῖς τῆς ἱστορίας μεταβησόμεθα
πρὸς τῇ γραφῇ χρόνους. ἡ μὲν οὖν πρὸ ταύτης βί-
βλος, οὕσα τῆς ὅλης συντάξεως τεσσαρεσκαίδεκάτῃ,
τὸ τέλος ἔσχε τῶν πράξεων εἰς τὸν Ῥηγίνων ἀνδρα-
ποδισμόν ὑπὸ Διονυσίου, καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Ῥώ-
μης ὑπὸ Γαλατῶν· ἥτις ἐγένετο κατὰ τὸν προηγού-
μενον ἐνιαυτὸν τῆς Περσῶν στρατείας εἰς Κύπρον,
ἐπ' Εὐαγόραν τὸν βασιλέα· ἐν ταύτῃ δὲ ἀρχὴν ἀπὸ
τούτου τοῦ πολέμου ποιησάμενοι, καταλήξομεν ἐπὶ
τὸν προηγούμενον ἐνιαυτὸν τῆς Φιλίππου τοῦ Ἀμύν-
του βασιλείας.

Olymp. XCVIII, 3. Belli Persarum in Evagoram initium. Ar-
paratus terrestris et navalis ab utraque parte describitur.

2. Ἐπ' ἀρχοντος γὰρ Ἀθήνησι Μυστιχίδου,
Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους τρεῖς κα-
τέστησαν, Μάρκον Φούριον, ἔτι δὲ Γαῖον καὶ Αἰμί-
λιον. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Περσῶν βα-
σιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' Εὐαγόραν τὸν Κύπρου βα-
σιλέα. πολὺν δὲ χρόνον ἀσχοληθεὶς περὶ τὰς εἰς τὸν
πόλεμον πυρασκευὰς, συνεστήσατο δύναμιν ναυτι-
κὴν τε καὶ πεζικὴν μεγάλην. τὸ μὲν γὰρ πεζὸν στρα-
τευμα μυριάδων ἦν τριάκοντα, σὺν ἑπταεῦσι· τριή-
ρεις δὲ κατεσκεύασε πλείους τῶν τριακοσίων, στρα-
τηγούς δ' ἀπέδειξε τῆς πεζῆς δυνάμεως Ὀρόντην κη-
δεστήν, τῆς δὲ ναυτικῆς Τηρίβαζον, ἄνδρα μεγάλης
ἐποδοχῆς τυγχάνοντα παρὰ τοῖς Πέρσαις. οὗτοι δὲ
παρалаβόντες τὰς δυνάμεις ἐν Φωκαίᾳ, καὶ Κύμῃ,

κατήντησαν εἰς Κιλικίαν, καὶ περαιωθέντες εἰς Κύ-
 προν, εὐεργῶς διώκουν τὸν πόλεμον. ὁ δ' Εὐαγόρας
 πρὸς μὲν τὸν Ἀχορίν τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα, πολέ-
 μιον ὄντα Περσῶν, συμμαχίαν ἐποίησατο, καὶ δύνα-
 μιν ἀξιόλογον παρ' αὐτοῦ προσελάβετο· παρ' ἑκατό-
 μνου δὲ τοῦ Καρίας δυνάστου λάθρα συμπτράτιον·
 τοῦ αὐτῷ χρημάτων ἔλαβε πλῆθος εἰς διατροφὴν ξε-
 νικῶν δυνάμεων. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους
 τοὺς ἄλλοτριῶς ἔχοντας πρὸς Πέρσας, τοὺς μὲν λα-
 θραίως, τοὺς δὲ καὶ φανερώς ἐπεσπάσατο, κοινωνή-
 σοντας τοῦ Περσικοῦ πολέμου. ἐκυρίευε δὲ κατὰ
 μὲν τὴν Κύπρον τῶν πόλεων σχεδὸν τι τὸ πλεόν, κατὰ
 δὲ τὴν Φοινίκην, Τύρου καὶ τινων ἐτέρων. εἶχε δὲ
 τριήρεις μὲν ἐννεμήκοντα καὶ τούτων ὑπῆρχον Τύ-
 ρισαι μὲν εἴκοσι, Κύπριοι δ' ἑβδομήκοντα· στρατιώ-
 τας δ' ἰδίους μὲν ἑξακισχιλίους, παρὰ δὲ τῶν συμ-
 μάχων πολλῷ τούτων πλείους. πρὸς δὲ τούτοις, μι-
 σθοφόρους πολλοὺς ἑξενολόγει, ἔχων χρημάτων δα-
 ψίλειαν. ἔπεμψε δ' αὐτῷ καὶ ὁ τῶν βαρβάρων βα-
 σιλεὺς στρατιώτας οὐκ ὀλίγους, καὶ ἄλλοι τινὲς, οἱ
 ἐν ὑποψίαις ὄντες τῷ τῶν Περσῶν βασιλεῖ.

Ob commeatus penuriam in Persarum castris seditio orta. Tota
 classis dimissa in Ciliciam, inde frumenti copiam affert. Evagoras,
 acceptis ex Aegypto pluribus navibus, proelium navale committere
 parat. Fit pugna atrocissima, qua tandem Cyprii vincuntur.

3. Οὗτος μὲν οὖν τοσαύτας ἀφορμὰς ἔχων, τε-
 θαρρῶς καὶ συγκατέβαινεν εἰς τὸν πόλεμον· καὶ
 πρῶτον μὲν, ληστρικὰς ἔχων ναῦς οὐκ ὀλίγας, ἐφή-
 δρευσεν ταῖς κομιζομέναις τῶν πολεμίων ἀγοραῖς, καὶ
 τὰς μὲν αὐτῶν διέφθειρεν ἐν θαλάττῃ, τὰς δὲ διεκώ-

λυσεν, ἐνίας δὲ ἀφείλετο. διὸ καὶ τῶν ἐμπόρων μὴ
 τολμώντων εἰς τὴν Κύπρον παρακομίζειν οἶτον, με-
 γάλων δὲ δυνάμεων ἡθροισμένων εἰς τὴν νῆσον, ταχὺ
 σιτοδεία κατέσχε τὸ τῶν Περσῶν στρατόπεδον· τῆς
 δ' ἀπορίας γενομένης εἰς στάσιν, οἱ μισθοφόροι τῶν
 Περσῶν ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ὀρμήσαντες, καὶ τινας
 ἀνελόντες, ταραχῆς καὶ στάσεως ἐνέπλησαν τὸ στρα-
 τόπεδον. μόγισ δ' οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν, καὶ ὁ
 τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἡγούμενος, ὀνομαζόμενος δὲ
 Γ'αὼ, κατέπαυσαν τὴν στάσιν. πλεύσαντες δὲ τῷ
 παντὶ στόλῳ, καὶ σίτου πλήθος ἐκ τῆς Κιλικίας πα-
 ρακομίσαντες, πολλὴν παρέσχον τῆς τροφῆς τὴν δα-
 ψίλειαν. τῷ δ' Εὐαγόρᾳ πλήθος σίτου ἱκανὸν ὁ βα-
 σιλεὺς Ἀχορίς ἐκ τῆς Αἰγύπτου παρεκόμισε, καὶ χρή-
 ματα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανὴν ἐξέπεμψεν.
 ὁ δ' Εὐαγόρας ὁρῶν ἑαυτὸν πολὺ λειπόμενον τῇ
 ναυτικῇ δυνάμει, ἐξήκοντα μὲν ναῦς ἄλλας προσε-
 πλήρωσε, πεντήκοντα δὲ παρὰ Ἀκόριδος ἐξ Αἰγύπτου
 μετεπέμψατο, ὥστε τὰς πάσας τριήρεις ἔχειν διακο-
 σίας. ταύτας δὲ κοσμήσας πρὸς ναυμαχίαν καταπλη-
 κτικῶς, καὶ συνεχεῖς διαπείρας καὶ γυμνασίας ποιού-
 μενος, ἡτοιμάζετο πρὸς ναυμαχίαν· διὸ καὶ τοῦ βα-
 σιλικοῦ στόλου παραπλέοντος εἰς Κίτιον, ἀπροσδο-
 κήτως ἐπιπλεύσας ταῖς ναυσὶ συντεταγμέναις, πολλὰ
 τῶν Περσῶν ἐπλεονέκει. ἐπέβαλε γὰρ συντεταγμέ-
 ναις ναυσὶν ἐπὶ ἀσυντάκτους, καὶ προβεβουλευμένοις
 ἀνδράσι πρὸς ἀπροσδοκῆτους ἀγωνιζόμενος, εὐθύς
 ἐν τῇ πρώτῃ συστάσει τὴν νίκην προκατεσκεύασεν.
 ἀθρόαις γὰρ ταῖς τριήρεσιν ἐπιπλεύσας ἐπὶ διεσπαρ-

μένας καὶ τεταραγμένας, ἃς μὲν διέφθειρεν, ἃς δ' ἐχειροῦτο. ὅμως δὲ τοῦ τε ναυάρχου τῶν Περσῶν Γαῶ καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων γενναίως ὑποστάντων, ἐγένετο ναυμαχία καρτερὰ, καθ' ἣν ὁ Εὐαγόρας τὸ μὲν πρῶτον ὑπερεῖχεν, ὕστερον δὲ Γαῶ μετὰ τοῦ βάρους ἐπενεχθέντος καὶ γενναίως ἀγωνισαμένου, συνέβη φυγεῖν τοὺς περὶ τὸν Εὐαγόραν, καὶ πολλὰς τῶν τριήρων ἀποβαλεῖν.

Quo facto Persae Salaminem oppugnant. Evagoras, urbe elapsus, in Aegyptum confugit, nova auxilia petens.

4. Οἱ δὲ Πέρσαι, τῇ ναυμαχίᾳ νικήσαντες, εἰς Κίτιον πόλιν ἀμφοτέρως τὰς δυνάμεις ἤθροισαν. ἐκ ταύτης δ' ὁρμώμενοι, πολιορκίαν συνεστήσαντο πρὸς τῇ Σαλαμῖνι, καὶ τὴν πόλιν ἐπόρθουν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. καὶ Τηρίβαζος μὲν μετὰ τὴν ναυμαχίαν διαβὰς εἰς Κιλικίαν, καὶ κεῖθεν πορευθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, τὴν τε νίκην ἀπήγγειλε, καὶ δισχιλία τάλαντα πρὸς τὸν πόλεμον ἀπεκόμισεν. Εὐαγόρας δὲ, πρὸ μὲν τῆς ναυμαχίας παρὰ θάλατταν πεζῇ συμβαλὼν μέρει τῆς πεζικῆς δυνάμεως, ἐπρωτέρησε, καὶ πρὸς τὸ μέλλον εὐθαρσῆς καθεισθηκεῖ· τῇ δὲ ναυμαχίᾳ πταίσας, καὶ συγκλεισθεὶς εἰς πολιορκίαν, ἀθύμως εἶχεν. ὅμως δὲ κρίνας ἔχασθαι τοῦ πολέμου, Πυθαγόραν μὲν τὸν υἱὸν ἀπέλιπεν, ἡγεμόνα τῶν ὄλων ποιήσας ἐν τῇ Κύπρῳ· αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν δέκα τριήρεις, νυκτὸς ἔλαθε τοὺς πολέμιους ἐκπλεύσας ἐκ τῆς Σαλαμῖνος. κομισθεὶς δ' εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ συντυχὼν τῷ βασιλεῖ, παρεκάλεσεν αὐτὸν ἐρῶμένως ἀντέχεσθαι τοῦ πολέ-

μου, καὶ κοινὸν ἡγεῖσθαι τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον.

Interea Lacedaemonios pacis poenituit, qua pristinum Graeciae principatum amiserant. Itaque in civilatibus seditiones excitant; ruptoque foedere, singulas suo imperio subiciunt. Mantinenses contra eos Atheniensium implorant auxilium. Quo facto novum in Graecia bellum commovetur.

5. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Λακεδαιμόνιοι μὲν ἔγνωσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Μαντίνειαν, οὐδὲν φροντίσαντες τῶν γεγενημένων σπονδῶν, διὰ τοιαύτας αἰτίας. προὔπαρχούσης τῆς Ἑλληνικῆς κοινῆς εἰρήνης ἐπὶ Ἀνταλκίδου (καθ' ἣν αἱ πόλεις ἅπασαι τὰς μὲν φρουράς ἀπετρίψαντο, τὴν δ' αὐτονομίαν καθ' ὁμολογίαν παρέλαβον) Λακεδαιμόνιοι φύσει φιλαρχοῦντες καὶ πολεμικοὶ ταῖς αἰρέσεσιν ὄντες, τὴν εἰρήνην ὥσπερ βαρὺ φορτίον οὐχ ὑπέμενον, τὴν δὲ προγεγενημένην τῆς Ἑλλάδος δυναστείαν ἐπιποθοῦντες, μετέωροι ταῖς ὁρμαῖς ὑπῆρχον πρὸς καινοτομίαν. εὐθὺς οὖν τὰς μὲν πόλεις συνετάραττον, καὶ διὰ τῶν ἰδίων φίλων στάσεις ἐγκατεσκεύαζον ἐν αὐταῖς. ὧν ἔναι πιθανὰς ἁφορμὰς αὐτοῖς παρέσχοντο τῆς ταραχῆς. ἀπολαβοῦσαι γὰρ τὰς αὐτονομίας, λόγον ἀπῆλθον παρὰ τῶν ἐπεστιάτηκόντων ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας. πικρῶν δὲ τῶν ἐλέγχων γινομένων, διὰ τὸ μνησικακεῖν τοὺς δήμους, καὶ πολλῶν φυγαδευομένων, ἀπέδειξαν ἑαυτοὺς βοηθοὺς τοῖς καταστασιαζομένοις. ὑποδεχόμενοι δὲ τούτους, καὶ μετὰ δυνάμεως ἐκπέμποντες ἐπὶ τὰς καθόδους, καταδουλοῦντο τὸ μὲν πρῶτον τὰς ἀσθενεστέρας πόλεις· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τὰς ἀξιολογωτέρας καταπολεμοῦντες, ὑπάρχους ἐποίουν, οὐδὲ δύο ἔτη φυλάξαντες τὰς

κοινὰς σπονδὰς. πλησιόχωρον δ' οὕσαν τὴν τῶν Μαντινέων πόλιν, καὶ πλῆθος ἀνδρῶν ἀλκίμων ἔχουσαν, ὑπώπτευσαν αὐτῆς τὴν αὐξήσειν τὴν γινομένην ἐκ τῆς εἰρήνης, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν ἔσπευδον ταπεινῶσαι· διὸ καὶ τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἀποστείλαντες πρὸς τὴν Μαντίνειαν, προσέειπον τὰ μὲν τεῖχη καθελεῖν, αὐτοὺς δὲ μετοικῆσαι πάντας εἰς τὰς ἀρχαίας πέντε κώμας, ἐξ ὧν εἰς τὴν Μαντίνειαν τὸ παλαιὸν συνήκυσαν. οὐδενὸς δὲ αὐτοῖς προσέχοντος, δύναμιν ἐκπέμπαντες, ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν. οἱ δὲ Μαντινεῖς, εἰς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις ἀποστείλαντες, ἤξιουν ἑαυτοῖς βοηθῆσαι. οὐ προαιρουμένων δὲ τῶν Ἀθηναίων παραβαίνειν τὰς κοινὰς συνθήκας, ὅμως καθ' αὐτοὺς ὑποστάντες τὴν πολιορκίαν, εὐρώστως ἡμύνοντο τοὺς πολεμίους. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα τοῦτον τὸν τρόπον καινῶν πολέμων ἀρχὴν ἐλάμβανε.

In Sicilia Dionysius ob pacem ac diuturnum otium poetarum studia sectatur. Philoxenus poeta inter familiares imprimis carus; sed ob iudicia liberiora et facetias asperiores in latomias damnatus.

6. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος, ἀπολελυμένος τῶν πρὸς Καρχηδονίους πολέμων, πολλὴν εἰρήνην καὶ σχολὴν εἶχε· διὸ καὶ ποιήματα γράφειν ὑπεστήσατο μετὰ πολλῆς σπουδῆς, καὶ τοὺς ἐν τούτοις δόξαν ἔχοντας μετεπέμπετο, καὶ προτιμῶν αὐτοὺς συνδιέτριβε, καὶ τῶν ποιημάτων ἐπιστάτας καὶ διορθωτὰς εἶχεν. ὑπὸ δὲ τούτων διὰ τὰς εὐεργεσίας τοῖς πρὸς χάριν λόγοις μετewοριζόμενος, ἐκavχᾶτο πολὺ μᾶλλον ἐπὶ τοῖς ποιήμασιν, ἢ τοῖς ἐν πολέμῳ κατορθώμασι. τῶν δὲ συν-

ὄντων αὐτῷ ποιητῶν Φιλόξενος ὁ διθυραμβοποιὸς,
 μέγιστον ἔχων ἄξίωμα κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ
 ἰδίου ποιήματος, κατὰ τὸ συμπόσιον ἀναγνωσθέν-
 των τῶν τοῦ τυράννου ποιημάτων μοχθηρῶν ὄντων,
 ἐπερωτήθη περὶ τῶν ποιημάτων, τίνα κρίσιν ἔχει;
 ἀποκρινάμενος δ' αὐτοῦ παρῴρησιωδέστερον, ὁ μὲν
 τύραννος, προσκόψας τοῖς ῥηθεῖσι, καὶ καταμεμψά-
 μενος ὅτι διὰ φθόνον ἐβλασφήμησε, προσέταξε τοῖς
 ὑπηρέταις παραχορῆμα ἀπάγειν εἰς τὰς λατομίας. τῇ
 δ' ὑστεραίᾳ τῶν φίλων παρακαλοῦντων συγγνώμην
 δοῦναι τῷ Φιλοξένῳ, διαλλαγεῖς αὐτῷ πάλιν τοὺς αὐ-
 τοὺς παρέλαβεν ἐπὶ τὸ συμπόσιον. προβαίνοντος δὲ τοῦ
 πότου, καὶ πάλιν τοῦ Διονυσίου καυχωμένου περὶ
 τῶν ἰδίων ποιημάτων, καὶ τινὰς στίχους τῶν δοκούν-
 των ἐπιτετεῦχθαι προενεγκαμένου, καὶ ἐπερωτῶντος,
 ποῖά τινα σοὶ φαίνεται, τὰ ποιήματα ὑπάρχειν; ἄλλο
 μὲν οὐδὲν εἶπε, τοὺς δ' ὑπηρέτας τοῦ Διονυσίου
 προσκαλεσάμενος, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀπαγαγεῖν εἰς
 τὰς λατομίας. τότε μὲν οὖν διὰ τὴν εὐτραπελίαν
 τῶν λόγων μειδιάσας ὁ Διονύσιος, ἤνεγκε τὴν παρ-
 ῳήσιαν, τοῦ γέλωτος τὴν μέμψιν ἀμβλύνοντος· μετ'
 ὀλίγον δὲ τῶν γνωρίμων ἅμα καὶ τοῦ Διονυσίου πα-
 ραιτονεμένων τὴν ἄκαιρον παρῳήσιαν, ὁ Φιλόξενος
 ἐπηγγείλατο παράδοξόν τινα ἐπαγγελίαν. ἔφη γὰρ διὰ
 τῆς ἀποκρίσεως τηρήσειν ἅμα καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ
 τὴν εὐδόκησιν τοῦ Διονυσίου. καὶ οὐ διεφύεσθη.
 τοῦ γὰρ τυράννου προενεγκαμένου τινὰς στίχους
 ἔχοντας ἑλεεινὰ πάθη, καὶ ἐρωτήσαντος ποῖά τινα
 φαίνεται τὰ ποιήματα; εἶπεν, οἰκτρὰ, διὰ τῆς ἀμ-

φιβολίας ἀμφοτέρω τηρήσας· ὁ μὲν γὰρ Διονύσιος ἐδάξατο τὰ οἰκτρά εἶναι ἐλεεινὰ καὶ συμπαθείας πλήρη, τὰ δὲ τοιαῦτα εἶναι ποιητῶν ἀγαθῶν ἐπιτεύγματα, ὅθεν ὡς ἐπηρεκότες αὐτὸν ἀπεδέχεται· οἱ δ' ἄλλοι, τὴν ἀληθινὴν διάνοιαν ἐκδεξάμενοι, πᾶν τὸ οἰκτρὸν ἀποτεύγματος φύσιν εἰρησθαι διελάμβανον.

Simile fatum Plato philosophus habuit, a Dionysio inter servilia venditus, post philosophorum symbolis redemptus. Poëmata sua Dionysius in panegyri Olymp. recitare iubet: sed risu sunt excepta. Quo audito primo in aegritudinem, deinde in furoris incidit. Furoris exempla afferuntur.

7. Παραπλήσιον δὲ συνέβη καὶ περὶ Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον γενέσθαι. μεταπεμψάμενος γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον, τὸ μὲν πρῶτον ἀποδοχῆς ἡξίου τῆς μεγίστης, ὁρῶν αὐτὸν παρρησίαν ἔχοντα ἄξιον τῆς φιλοσοφίας· ὕστερον δ' ἐκ τινῶν λόγων προσκόψας αὐτῷ, παντελῶς ἀπηλλοτριώθη, καὶ προαγαγὼν εἰς τὸ πρατήριο, ὡς ἀνδράποδον ἀπέδοτο μνῶν εἴκοσιν. ἀλλὰ τοῦτον μὲν οἱ φιλόσοφοι συνελθόντες ἐξηγόρασαν, καὶ ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, φιλικὴν νοουθεσίαν ἐπιφθεγξάμενοι, διότι δεῖ τὸν φιλόσοφον τοῖς τυράννοις ἢ ὡς ἡκιστά, ἢ ὡς ἡδιστα ὀμιλεῖν. ὁ δὲ Διονύσιος, τῆς εἰς τὰ ποιήματα σπουδῆς οὐκ ἀφιστάμενος, εἰς μὲν τὴν Ὀλυμπιακὴν πανήγυριν ἐξαπέστειλε τοὺς εὐφωνοτάτους τῶν ὑποκριτῶν, διαθησομένους ἐν τοῖς ὄχλοις μετ' ᾧδῆς τὰ ποιήματα. οὗτοι δὲ τὸ μὲν πρῶτον διὰ τὴν εὐφωνίαν ἐξέπληττον τοὺς ἀκούοντας· μετὰ δὲ ταῦτα ἀγαθεωρήσεως γενομένης, κατεφρονήθησαν καὶ

πολὺν ἀπηνέγκαντο γέλωτα. ὁ δὲ Διονύσιος, ἀκούσας τὴν τῶν ποιημάτων καταφρόνησιν, ἐνέπεσεν εἰς ὑπερβολὴν λύπης. αἰὲ δὲ μᾶλλον τοῦ πάθους ἐπίτασιν λαμβάνοντος, μακρώδης διάθεσις κατέσχε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ φθορεῖν αὐτῷ φάσκων ἅπαντας, τοὺς φίλους ὑπώπιτενεν ὥς ἐπιβουλευόντας· καὶ πέρας, ἐπὶ τοσοῦτο προῆλθε λύπης καὶ παρακοπῆς, ὥστε τῶν φίλων πολλοὺς μὲν ἐπὶ ψευδέσιν αἰτίαις ἀνελεῖν, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ ἐφυγάδευσεν. ἐν οἷς ἦν Φίλιστος καὶ Λεπτίνης ὁ ἀδελφός, ἄνδρες διαφέροντες ἀνδρεία, καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας ἐν τοῖς πολέμοις αὐτῷ παρεσχημένοι. οὗτοι μὲν οὖν, φυγόντες εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, καὶ παρὰ τοῖς Ἰταλιώταις μεγάλῃ ἀποδοχῇ τυγχάνοντες, ὕστερον δεηθέντος τοῦ Διονυσίου διηλλάγησαν, καὶ κατέλθόντες εἰς τὰς Συρακοῦσας, εἰς τὴν προϋπάρχουσαν εὐνοίαν ἀποκατεσιάθησαν· ὁ δὲ Λεπτίνης ἔγχε τὴν Διονυσίου θυγατέρα. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. XCVIII, 4. Evagoras ex Aegypto redux pacis expetit condiciones. Iniquissimas proponit Teribazus. Interea Teribazus falsa criminatione ab Oronte accusatus, in vincula conlucitur. Iudicium de eo rex, tum bello Cadusiano occupatus, differt.

8. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθηνησι Δεξιθέου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ὑπάτους Λεύκιον Λουκρήτιον, καὶ Σερούτιον Σουλπίκιον. ἐπὶ δὲ τούτων Εὐαγόρας μὲν ὁ τῶν Σαλαμινίων βασιλεὺς ἦκεν εἰς Κύπρον ἐξ Αἰγύπτου, κομίζων χρήματα παρὰ Ἀκρίδος τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου, ἐλάττωνα τῶν προσδοκηθέντων. καταλαβὼν δὲ τὴν Σαλαμῖνα πολιορκουμένην ἐπερ-

γῶς, καὶ ὑπὸ τῶν συμμάχων καταλειπόμενος, ἤναγκάσθη πρεσβεῦσαι περὶ συλλύσεως. ὁ δὲ Τηρίβαζος τῶν ὄλων ἔχων τὴν ἡγεμονίαν, ἔφησε συγχωρῆσαι τὴν σύλλυσιν, εἰάν Εὐαγόρας ἐκχωρήσῃ πασῶν τῶν κατὰ τὴν Κύπρον πόλεων· αὐτὸς δὲ μόνης τῆς Σαλαμῖνος βασιλεύων, τελῇ τῷ Περσῶν βασιλεῖ κατ' ἐνιαυτὸν φόρον ὁρισμένον, καὶ ποιῇ τὸ προστατιόμενον, ὡς δοῦλος δεσπότη. ὁ δ' Εὐαγόρας, καίπερ βαρείας οὔσης τῆς αἰρέσεως, τὰ μὲν ἄλλα πάντα συνεχώρει· τὸ δ' ὡς δοῦλον δεσπότη ποιεῖν τὸ προστατιόμενον, ἀντέλεγεν· ἔφη δὲ δεῖν αὐτὸν ὡς βασιλέα βασιλεῖ ὑποτετάχθαι. οὐ συγχωροῦντος δὲ τοῦ Τηριβάζου, Ὁρόντης ὁ ἕτερος στρατηγός, φθογῶν τῇ δόξῃ τοῦ Τηριβάζου, γραμματα λάθρα πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην ἔπεμψε κατὰ τοῦ Τηριβάζου· κατηγόρει δ' αὐτοῦ, πρῶτον μὲν ὅτι δυνάμενος ἐλεῖν τὴν Σαλαμῖνα, τοῦτο μὲν οὐ συντελεῖ, πρεσβείας δὲ προσδέχεται παρ' αὐτοῦ, καὶ συλλαλεῖ περὶ κοινοπραγίας, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους συντίθεται συμμαχίαν ἰδίαν, φίλος ὢν αὐτῶν· ὡς καὶ Πυθῶδὲ τινὰς ἔπεμψεν ἐρησομένους τὸν θεὸν περὶ τῆς ἐπαναστάσεως· τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι τοὺς ἡγεμόνας τῶν δυνάμεων ἰδίους εὐνοίαις κατασκευάζεται, τιμαῖς καὶ δωρεαῖς, ἔτι δ' ἐπαγγελίαις προσαγόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν, καὶ πιστεύσας ταῖς διαβολαῖς, ἔγραψε τῷ Ὁρόντῃ συλλαβεῖν τὸν Τηρίβαζον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀποστεῖλαι. οὐ πράξαντος τὸ προσταχθέν, ὁ μὲν Τηρίβαζος ἀναχθεὶς ὡς τὸν βασιλέα, καὶ κρίσεως τυχεῖν ἀξιώσας,

κατὰ μὲν τὸ παρὸν παρεδόθη εἰς φυλακὴν, μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ βασιλέως ἔχοντος πόλεμον πρὸς Καδουσίους, καὶ τὴν κρίσιν ἀναβαλλομένου, διείλκετο τὸ περὶ τοῦ δικαστηρίου.

Orontes, summo imperio praefectus, aequioribus conditionibus pacem concedit, et Cyprico bello finem imponit. Gaos, Teribazi gener, audita socii accusatione, ad regem Aegyptiorum deficit, et hunc atque Lacedaemonios ad bellum contra Artaxerxem sollicitat.

9. Ὁ δ' Ὀρόντης, διαδεξιόμενος τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἐν τῇ Κύπρῳ δυνάμεων, καὶ τὸν Εὐαγόραν πάλιν τεθαρόκηκότως ὁρῶν ὑπομένοντα τὴν πολιορκίαν, πρὸς δὲ τούτοις, τῶν στρατιωτῶν χαλεπῶς ὑπομενόντων τὴν σύλληψιν τοῦ Τηριβάζου, καὶ διὰ τοῦτο ἀπειθούντων καὶ τὴν πολιορκίαν ἐγκαταλείπόντων, δέισας ὁ Ὀρόντης τὸ τῆς περιστάσεως παράλογον, ἐξέπεμψε πρὸς τὸν Εὐαγόραν τοὺς διαλεξιμένους περὶ τῆς συλλύσεως, καὶ κελεύοντας συντίθεσθαι τὴν εἰρήνην ἐφ' οἷς ἐκεῖνος ἡξίου συντίθεσθαι πρὸς Τηριβάζον. ὁ μὲν οὖν Εὐαγόρας παραδόξως ἐξοσιοῦται τὴν ἄλωσιν, καὶ συνέθετο τὴν εἰρήνην, ὥστε βασιλεύειν τῆς Σαλαμῖνος, καὶ τὸν ὠρισμένον διδόναι φόρον κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ ὑπακούειν ὡς βασιλεὺς βασιλεῖ προστάττοντι. ὁ μὲν οὖν Κυπριακὸς πόλεμος, δεκαετὴς σχεδὸν γεγενημένος, καὶ τὸ πλεον τοῦ χρόνου περὶ παρασκευῆς ἀσχοληθεῖς, διετῇ χρόνον τὸν ἐπὶ πᾶσι συνεχῶς πολεμηθεῖς, τοῦτον τὸν τρόπον κατελύθη. ὁ δὲ τοῦ στόλου τὴν ναυαρχίαν ἔχων Γαῶς, γεγαμηκῶς τοῦ Τηριβάζου τὴν θυγατέρα, περίφοβος ἦν μὴ ποτε

συνεργεῖν δόξας τῷ Τηριβάζῳ περὶ τῆς ὑποθέσεως, τύχη τιμωρίας ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἔγνω καινῇ πραγμάτων ἐπιβολῇ τὰ κατ' ἑαυτὸν ἀσφαλίσσθαι. εὐπορῶν δὲ χρημάτων καὶ στρατιωτῶν, ἐπεὶ τοὺς τριηράρχους ταῖς εὐνοίαις ἰδίους πεποιημένος, διέγνω τοῦ βασιλέως ἀφίστασθαι. εὐθὺς οὖν πρὸς Ἀνορην τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων διαπρεσβευσάμενος, συμμαχίαν συνέθετο κατὰ τοῦ βασιλέως· πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους γράφων, ἐπῆρε κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ χρημάτων πλῆθος ἐπηγγέλλετο δώσειν, καὶ τὰς ἄλλας ἐπαγγελίας μεγάλας ἐποιεῖτο, ὑπισχνούμενος συμπράξαι αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς τὴν πάτριον συγκατασκευάσειν. οἱ δὲ Σπαρτιάται καὶ πάλοι μὲν διεγνώκεισαν ἀνακτιᾶσθαι τὴν ἡγεμονίαν, τότε δὲ συνεκτιράττον ἤδη τὰς πόλεις, καὶ πᾶσιν ὑπῆρχον φανεροὶ τὰς πόλεις καταδουλούμενοι. πρὸς δὲ τοῦτοις, ἀδοξοῦντες ἐπὶ τῷ δοκεῖν ἐν τῇ πρὸς τὸν βασιλέα συθέσει τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας ἐκδότους πεποιηκέναι, μετεμέλοντο τοῖς πεπραγμένοις, καὶ πρόφασιν εὐλογον ἐζήτουν τοῦ πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην πόλεμον. διόπερ ἄσμενοι συνέθεντο πρὸς τὸν Γαῶ τὴν συμμαχίαν.

Teribazus, causa cognita, criminibus absolutus.

10. Ἀρταξέρξης δὲ, καταλύσας τὸν πρὸς Καδουσίους πόλεμον, προσέθηκε κρίσιν Τηριβάζῳ, καὶ δικαστὰς τρεῖς ἀπέδωκε τῶν μάλιστα εὐδοκουμένων παρὰ τοῖς Πέρσαις. κατὰ τοὺτους δὲ τοὺς χρόνους ἕτεροι δικασταὶ δόξαντες κακῶς κρίνειν, ζῶντες ἐξε-

δάρεσαν, καὶ ὑπὲρ τῶν δικαστικῶν δίφρων περιτε-
 θέντων τῶν δεσμάτων, ἐπὶ τούτων ἐδίκαζον οἱ
 δικασταί, παρ' ὁφθαλμοῦς ἔχοντες παράδειγμα τῆς
 ἐν τῷ κακῶς κρίνειν τιμωρίας. οἱ μὲν οὖν κατηγο-
 ροῦντες, τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνόντες τὴν πεμφθεῖσαν
 ὑπὸ τοῦ Ὁρόντου, ταύτην ἱκανὴν ἔφασαν ἔχειν πρὸς
 κατηγορίαν. ὁ δὲ Τηρίβαζος, πρὸς μὲν τὴν κατὰ
 τὸν Εὐαγόραν διαβολὴν, ἀνεγίνωσκε τὴν ὑπ' Ὁρόν-
 του γεγενημένην ὑπάκουσιν ὡς βασιλεῖα βασιλεῖ,
 προσήνεγκεν· ἑαυτὸν δὲ τὴν εἰρήνην συντίθεσθαι,
 ὥστε ὑπακοῦειν Εὐαγόραν τῷ βασιλεῖ, ὡς δοῦλον
 δεσπότη· περὶ δὲ τῶν χρησμῶν ἔφησε, μὴ χρημα-
 τίζειν τὸν θεὸν καθόλου περὶ θανάτου· καὶ τούτου
 μάρτυρας παρίεχετο πάντας τοὺς παρόντας Ἕλληνας.
 περὶ δὲ τῆς φιλίας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους ἀπέλο-
 γεῖτο, λέγων οὐκ ἐπὶ τῷ ἰδίῳ συμφέροντι, ἀλλ' ἐπὶ
 τῷ τοῦ βασιλέως λυσιτελεῖ πεποιῆσθαι τὴν φιλίαν·
 καὶ διὰ ταύτης παρεδείκνυε τῶν μὲν Λακεδαιμονίων
 παρηρησθαι τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας, τῷ δὲ
 βασιλεῖ παραδεδοῦσθαι ἐκδότους. ἐπὶ τελευτῆς δὲ
 τῆς ἀπολογίας, ὑπέμνησε τοὺς δικαστάς ὧν τὸν
 βασιλεῖα πρότερον ἦν εὐεργετηκώς. λέγεται δὲ καὶ
 ἄλλας μὲν πολλὰς χρείας ἐνδεδεῖχθαι τῷ βασιλεῖ,
 μίαν δὲ μεγίστην, ἐξ ἧς αὐτὸν θαυμασθῆναι συνέβη,
 καὶ μέγιστον γενέσθαι φίλον. κατὰ γὰρ τινα κνη-
 γίαν ἐφ' ἄρματος ὀχουμένου τοῦ βασιλέως, δύο
 λέοντας ἐπ' αὐτὸν ὀρμησάιν, καὶ τῶν μὲν ἵππων τῶν
 ἐν τῷ τεθρίπῳ δύο διαρπάσαι, τὴν δ' ὁρμὴν ἐπ'
 αὐτὸν ποιῆσθαι τὸν βασιλεῖα· καθ' ὃν δὴ καιρὸν

ἐπιφανέντα τὸν Τηρίβαζον τοὺς μὲν λέοντας ἀπο-
κτεῖναι, τὸν δὲ βασιλέα ἐν τῶν κινδύνων ἐξελεῖσθαι.
ἔν τε τοῖς πολεμίοις ἀνδρείᾳ διενεγκεῖν φασιν αὐτὸν,
καὶ κατὰ συμβουλὰς οὕτως εὐστοχεῖν, ὥστε τὸν
βασιλέα χρώμενον ταῖς ἐκείνου παραγγελίαις, μηδέ-
ποτε διαμαρτεῖν. τοιαύτη δ' ἀπολογία χρησάμενος
ὁ Τηρίβαζος, ἀπελύθη τῶν ἐγκλημάτων ὡμολογη-
μένως ὑπὸ πάντων τῶν δικαστῶν.

Eundem rex, iudicibus auditis, ad summos honores evehit;
Orontem vero, falsae accusationis reum, omni ignominia afficit.

11. Ὁ δὲ βασιλεὺς καθ' ἓνα τῶν δικαστῶν
προσκαλούμενος, ἐπηρώτησε τίσι δικαίοις προσχῶν
ἕκαστος ἀπέλυσε τὸν κατηγορούμενον; ὁ μὲν οὖν
πρῶτος ἔφησε, θεωρῶν τὰ μὲν ἐγκλήματα ἀμφισβη-
τούμενα, τὰς δ' εὐεργεσίας ὁμολογουμένας οὕσας.
ὁ δὲ δεύτερος ἔφησε, καὶ τιθεμένων ἀληθινῶν τῶν
ἐγκλημάτων, ὅμως τὰς εὐεργεσίας μείζους εἶναι τῆς
ἀμαρτίας. ὁ δὲ τρίτος εἶπεν, ὅτι τὰς μὲν εὐεργεσίας
οὐ τίθεται πρὸς λόγον, διὰ τὸ τὰς περὶ αὐτῶν χά-
ριτας καὶ τιμὰς πολλαπλασίας ἀπειληφέναι παρὰ τοῦ
βασιλέως τὸν Τηρίβαζον· αὐτῶν δὲ τῶν ἐγκλημάτων
κατ' ἰδίαν θεωρουμένων, μὴ φαίνεσθαι τούτοις
ἐνοχον εἶναι τὸν κατηγορούμενον. ὁ δὲ βασιλεὺς
τοὺς μὲν δικαστὰς ἐπῆρνεσεν, ὥς δικαίως κεκριότας.
τὸν δὲ Τηρίβαζον ταῖς νομιζομέναις μεγίσταις τιμαῖς
ἐκόσμησε· τοῦ δὲ Ὀρόντου καταγνοὺς ὥς ψευδῇ
κατηγορίᾳ πεπλακότος, ἔκ τε τῶν φίλων ἐξέκρινε,
καὶ ταῖς ἐσχάταις ἀτιμίαις περιέβαλε. καὶ τὰ μὲν
κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν.

In Graecia Lacedaemonii Mantineam diuturne obsidiona ad deditiōnem cogunt.

12. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, Λακεδαιμονίων πορθούντων Μαντίνειαν, τὸ μὲν θέρος διετέλεσαν οἱ Μαντινεῖς γενναίως ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς πολέμιους· (ἐδόκουν γὰρ ἀνδρεία διαφέρειν τῶν Ἀρχάδων, καὶ διὰ τοῦθ' οἱ Λακεδαιμόνιοι πρότερον εἰώθεισαν ἐν ταῖς μάχαις τούτους παραστάτας ἔχειν καὶ πιστοτάτους τῶν συμμάχων) τοῦ δὲ χειμῶνος ἐνστάντος, καὶ τοῦ παρὰ τὴν Μαντίνειαν ποταμοῦ μεγάλην αὔξησιν ἐκ τῶν ὄμβρων λαβόντος, οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ῥέμμα τοῦ ποταμοῦ διαλαβόντες μεγάλοις χώμασιν ἀπέστρεψαν τὸν ποταμὸν εἰς τὴν πόλιν, καὶ πάντα τὸν σύνεγγυς τόπον ἐποίησαν λιμνάζειν. διὸ καὶ τῶν οἰκίων πιπιουσῶν, καταπλαγέντες οἱ Μαντινεῖς ἠναγκάσθησαν τὴν πόλιν παραδοῦναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. οἱ δὲ, παραλαβόντες, ἄλλο μὲν κακὸν οὐθὲν εἰργάσαντο τοὺς Μαντινεῖς, προσέταξαν δὲ εἰς τὰς ἀρχαίας κώμας μετοικισθῆναι. διόπερ ἠναγκάσθησαν τὴν μὲν ἰδίαν πατρίδα κατασκάπτειν, εἰς δὲ τὰς κώμας μετοικῆσαι.

Dionysius tum urbes maritimas condere, et maris Ionii imperium occupare parat, expeditionem in Eprum atque ad templum Delphicum spoliandum mox suscepturus. Quamobrem etiam cum Illyriis foedus inivit, eosque bello contra Molottos adinovit. Tum Parrii, deducta colonia, insulam Pharum condiderunt. Navaliam gymnasia templa Syracusis exstructa.

13. Ἀμα δὲ τούτοις πραττομένοις, κατὰ τὴν Σικελίαν Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος ἔγνω κατὰ τὸν Ἀδρίαν πόλεις οἰκίζειν. τοῦτο δὲ ἔπραττε, διανοούμενος τὸν Ἰόνιον καλούμενον πόρον

ἰδιοποιεῖσθαι, ἵνα τὸν ἐπὶ τὴν Ἑπείρον πλοῦν ἀσφαλῆ κατασκευάσῃ, καὶ πόλεις ἔχῃ ἰδίας, εἰς τὸ δύνασθαι ναυσὶ καθορμισθῆναι. ἔσπευδε γὰρ ἄρῳ μεγάλας δυνάμεις ἐπιπλεῦσαι τοῖς κατὰ τὴν Ἑπείρον τόποις, καὶ συλήσειν τὸ ἐν Δελφοῖς τέμενος, γέμον πολλῶν χρημάτων. διὸ καὶ πρὸς Ἑλλυριοῦς ἐποίησατο συμμαχίαν, δι' Ἀλκίτου τοῦ Μολοτιοῦ, ὃς εἰύγχανε φυγὰς ὧν καὶ διατρέβων ἐν ταῖς Συρακούσαις· τῶν δ' Ἑλλυριῶν ἐχόντων πόλεμον, ἐξάπισταιλεν αὐτοῖς συμμάχους στρατιώτας· δισχιλίους, καὶ πανοπλίας Ἑλληνικὰς πεντακοσίας. οἱ δ' Ἑλλυριοὶ τὰς μὲν πανοπλίας ἀνέδωκαν τοῖς ἀρίστοις τῶν στρατιωτῶν· τοὺς δὲ στρατιώτας κατέμιξαν τοῖς ἰδίῳις στρατιώταις. πολλὴν δὲ δύναμιν ἀθροίσαντες, ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἑπείρον, καὶ κατήγαγον τὸν Ἀλκίταν ἐπὶ τὴν τῶν Μολοτιῶν βασιλείαν. οὐδενὸς δ' αὐτοῖς προσέχοντος, τὸ μὲν πρῶτον ἐπόρθησαν τὴν χώραν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Μολοτιῶν ἀντιτακτομένων, ἐγένετο μάχη καρτερὰ, καθ' ἣν νικήσαντες οἱ Ἑλλυριοὶ, κατέκοψαν τῶν Μολοτιῶν πλείους τῶν μυρίων πεντακισχιλίων. τοιαύτῃ δὲ συμφορᾷ τῶν Ἑπαιρωτῶν περιπεσόντων, Λακεδαιμόνιοι πυθόμενοι τὰ συμβεβηκότα, συμμαχίαν ἐξέπεμψαν τοῖς Μολοτιοῖς, δι' ἧς τοῦ πολλοῦ θράσους ἔπαισαν τοὺς Βαρβάρους. ἅμα δὲ τούτοις πρακτομένοις, Πάριοι κατὰ τινα χρησμὸν ἀποικίαν ἐκπέμψαντες εἰς τὸν Ἀδριαν, ἔκτισαν ἐν αὐτῷ νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Φάρον, συμπράξαντος αὐτοῖς Διονυσίου τοῦ τυράννου. οὗτος γὰρ ἀποικίαν ἀπεσταλκῶς εἰς τὸν

Ἀδρίαν οὐ πολλοὺς πρότερον ἔτεσιν, ἐκτικῶς ἦν τὴν πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Λισσόν. ἐκ ταύτης οὖν ὀρμώμενος Διονύσιος σχολὴν ἄγων κατεσκεύασε νεώρια διακοσίαις τριήρεσι, καὶ τεῖχος περιέβαλε τῇ πόλει τηλικούτο τὸ μέγεθος, ὥστε τῇ πόλει γενέσθαι τὸν περίβολον μέγιστον τῶν Ἑλληνίδων πόλεων. κατεσκεύασε δὲ καὶ γυμνάσια μεγάλα παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμόν· θεῶν τε ναοὺς κατεσκεύασε, καὶ τᾶλλα τὰ συντείνοντα πρὸς αὐξήσιν πόλεως καὶ δόξαν.

Olymp. XCIX, 1. Illyrii Pharum incursione devastant, ab indigenis barbaris contra Graecos in auxilium vocati. Hos opprimit classis Lisso missa. Dionysius, oram Helvriae adortus, in agro urbis Agyllae templum ditissimum exspoliat. inde opibus auctus, novum in Carthaginenses bellum molitur.

14. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησιν μὲν ἤρχε Διοτρεφής, ἐν Ῥώμῃ δ' ὑπατοὶ κατεστήθησαν Λεύκιος Οὐαλέριος καὶ Αὐλὸς Μάλλιος· παρὰ δ' Ἡλείοις Ὀλυμπιάς ἤχθη ἐννενηκοστὴ ἐννάτη, καθ' ἣν ἐνίκη στάδιον Δίκων Συρακούσιος. ἐπὶ δὲ τούτων, Πάριοι μὲν τὴν Φάρον οἰκίσαντες, τοὺς τε προσοικοῦντας Βαρβάρους ἐν τινι χωρίῳ καθ' ὑπερβολὴν ὀχυρῶ ὄντι εἶασαν κατοικεῖν αἰνεῖς· αὐτοὶ δὲ παρὰ θάλατταν κτίσαντες πόλιν, ἐτείχισαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν προσοικούντων ἐν τῇ νήσῳ Βαρβάρων δυσχεραινόντων ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τῶν Ἑλλήνων, καὶ μεταπεμπομένων τοὺς πέραν κατοικοῦντας Ἰλλυριοὺς, μικροῖς πλοίοις πολλοῖς διέβησαν εἰς τὴν Φάρον, ὄντες ὑπὲρ τοὺς μυρίους· καὶ τοὺς Ἑλλήνας πορθοῦντες, πολλοὺς ἀνήρουν

ὁ δ' ἐν τῇ Λίσσῃ καθεσταμένος ἑπαρχος ὑπὸ Διονυσίου, τριήρεις πλείους ἔχων, ἐπέπλευσε τοῖς τῶν Ἰλλυριοῦν πλοιαρίοις· καὶ τὰ μὲν βυθίσας, τὰ δὲ χειρωςάμενος, ἀπέκτεινε τῶν Βαρβάρων πλείους τῶν πεντακισχιλίων, ἐξώγρησε δὲ περὶ δισχιλίους. Διονύσιος δὲ χρημάτων ἀπορούμενος ἐστράτευσεν ἐπὶ Τυρρῶνιαν, ἔχων τριήρεις ἐξήκοντα, πρόφασιν μὲν φέρων τὴν τῶν λησιῶν κατάλυσιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ συλήσων ἱερὸν ἅγιον, γέμον μὲν ἐναθημάτων πολλῶν, καθιδρυμένον δ' ἐν ἐπινείῳ πόλεως Ἀγύλλης Τυρρῶνίδος· τὸ δ' ἐπινεῖον ὠνομάζετο Πύργοι. καταπλεύσας δὲ νυκτός, καὶ τὴν δύναμιν ἐκβιβάσας, ἅμ' ἡμέρᾳ προσπεσὼν, ἐκράτησε τῆς ἐπιβολῆς. ὀλίγων γὰρ ὄντων ἐν τῷ χωρίῳ φυλάκων, βιασάμενος αὐτοὺς, ἐσύλησε τὸ ἱερὸν, καὶ συνήθροισεν οὐκ ἔλατιον ταλάντων χιλίων· τῶν δὲ Ἀγυλλαίων ἐκβοηθισάντων, μάχη τε ἐκράτησεν αὐτῶν, καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους λαβὼν, καὶ τὴν χώραν πορθήσας, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Συρακούσας· ἀποδόμενος δὲ τὰ λάφυρα, συνήγαγεν οὐκ ἔλατιω ταλάντων πεντακοσίω. εὐπορήσας δὲ χρημάτων, ἐμισθοῦτο στρατιωτῶν παντοδαπῶν πλῆθος, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον συστησάμενος, φανερός ἦν πολεμήσων Καρχηδονίοις. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. XCIX, 2. Belli causam praebeant urbes Siciliae a Carthaginiensibus abalienatae, quas Dionysius in societatem recipit, Carthaginienses vero repetunt. Carthaginienses, duobus proclis fusi, de pace legatos mittunt.

15. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Φανοστράτου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους

τέτταρας, Λεύκιον Λουκρήτιον, Σέντιον Σουλπίκιον,
 Λεύκιον Αἰμίλιον, Λεύκιον Φούριον. ἐπὶ δὲ τούτων,
 Διονύσιος ὁ τῶν Συρακουσίων τύραννος παρασκευ-
 ασάμενος πολεμεῖν Καρχηδονίοις, ἐξήτει λαβεῖν
 πρόφασιν εὐλογον τοῦ πολέμου. ὄρων οὖν τὰς ὑπὸ
 Καρχηδονίους τεταγμένας πόλεις οἰκείως ἐχούσας
 πρὸς ἀπόστασιν, προσεδέχετο τὰς βουλομένας ἀφί-
 σταςθαι, καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτὰς συντιθέμενος,
 ἐπιεικῶς προσεφέρετο ταύταις. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι
 τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἀποστέλλοντες πρὸς τὸν
 δυνάστην, ἀπήτουν τὰς πόλεις· μὴ προσέχοντος δὲ
 αὐτοῦ, συνέβη ταύτην ἀρχὴν γενέσθαι τοῦ πολέμου.
 Καρχηδόνιοι μὲν πρὸς τοὺς παρόντας συμμαχίαν
 ποιησάμενοι, κοινῇ τὸν πόλεμον ἐπανείλοντο πρὸς
 τὸν τύραννον. προσορώμενοι δ' ἐμφορόνως τὸ μέγεθος
 τοῦ πολέμου, τῶν τε πολιτῶν τοὺς εὐθέτους κατέλε-
 γον στρατιώτας, καὶ χρημάτων προχειρισάμενοι
 πλήθος, ξενικὰς δυνάμεις μεγάλας ἐμισθοῦντο.
 καταστήσαντες δὲ στρατηγὸν Μάγωνα τὸν βασιλέα
 πολλὰς μυριάδας στρατιωτῶν ἐπεραίωσαν εἰς τὴν
 Σικελίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν, διαπολεμεῖν ἀμφοτέρως
 βουλόμενοι. ὃ δὲ Διονύσιος, καὶ αὐτὸς τὰς δυνάμεις
 διελόμενος, τῷ μὲν ἐνὶ μέρει πρὸς τοὺς Ἰταλιώτας,
 διηγωνίζετο, τῷ δὲ ἐτέρῳ πρὸς τοὺς Φοίνικας. πολ-
 λαὶ μὲν οὖν κατὰ μέρος ἐγίνοντο μάχαι τοῖς στρατο-
 πέδοις, καὶ συμπλοκαὶ μικραὶ τε καὶ συνεχεῖς, ἐν
 αἷς οὐδὲν ἀξιόλογον ἔργον συνετελέσθη· δύο δὲ
 παρατάξεις ἐγένοντο μεγάλαι καὶ περιβόητοι, καὶ τῇ
 μὲν πρώτῃ Διονύσιος θαυμαστῶς ἀγωνισάμενος περὶ

τὰ καλούμενα Κάβαλα, ἐπροτέρησε, καὶ πλείους μὲν τῶν μυριάων ἀνείλε τῶν Βαρβάρων, οὐκ ἐλάττους δὲ τῶν πεντακισχιλίων ἐζώγησε· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἠνάγκασε καταφυγεῖν ἐπὶ τινὰ λόφον ἐρυμνὸν καὶ ἄνυδρον παντελῶς. ἔπεσε δὲ καὶ Μάγων ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀγωνισάμενος λαμπρῶς. οἱ δὲ φοίνικες, καταπλαγέντες τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, εὐθὺς διεπρεσβεύσαντο περὶ διαλύσεων. ὁ δὲ Διονύσιος ἀπεφῆνατο μίαν αὐτοῖς εἶναι σύλλυσιν, εἰν ἐκχωρήσωσι τῶν κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεων, καὶ τὰ δαπανηθέντα χρήματα κατὰ τὸν πόλεμον ἐκτίσωσι.

Dum induciæ sunt ad pacis conditiones durissimas expediendas, Carthaginienses novas vires colligunt, et circa Cronium proelio victoriam reportant.

16. Βαρείας δὲ καὶ ὑπερηφάνου τῆς ἀποκρίσεως δοκούσης ὑπάρχειν, οἱ Καρχηδόνιοι τῇ συνήθει πανουργίᾳ κατεστρατηγήσαν τὸν Διονύσιον. προσποιηθέντες οὖν εὐδοκεῖσθαι ταῖς ὁμολογίαις, ἔφησαν αὐτοὺς μὲν μὴ ὑπάρχειν κυρίους τῆς τῶν πόλεων παραδόσεως· ἵνα δὲ τοῖς ἄρχουσι διαλεχθῶσι περὶ τούτων, ἤξιωσαν τὸν Διονύσιον ὀλίγας ἡμέρας ἀνοχὰς ποιήσασθαι. συγχωρήσαντος δὲ τοῦ δυναστού, καὶ τῶν ἀνοχῶν γενομένων, ὁ μὲν Διονύσιος περιχαρὴς ἦν, ὥς αὐτίκα μάλα τὴν Σικελίαν πᾶσαν παραληψόμενος· οἱ δὲ Καρχηδόνιοι Μάγων μὲν τὸν βασιλέα μεγαλοπρεπῶς ἔθαψαν, ἀντὶ δὲ ἐκείνου στρατηγὸν κατέστησαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, νέον μὲν παντελῶς ὄντα, φρονήματος δ' εὐγενοῦς ὄντα, καὶ διάφορον ἀνδρείᾳ, οὗτος δὲ πάντα τὸν τῶν ἀνοχῶν

χρόνον διετέλεσε διατάσσειν καὶ γυμνάζειν τὴν δύναμιν. διὰ δὲ τῆς τῶν ἔργων ἀθλήσεως, καὶ τῆς τῶν λόγων παρακλήσεως, καὶ γυμνασίας ἐν τοῖς ὅπλοις, εὐπειθῆ καὶ δυνατὴν ἐποίησε τὴν στρατιάν. ὥς δ' ὁ τῆς ὁμολογίας διήλθε χρόνος, ἀμφοτέροι τὰς δυνάμεις ἐκτάξαντες, συγκατέβησαν προθύμως ἐπὶ τὴν μάχην. γενομένης δὲ παρατάξεως ἰσχυρῶς περὶ τὸ καλούμενον Κρόνιον, τὸ δαιμόνιον ἐναλλάξ τῇ νίκῃ τὴν ἥτταν τῶν Καρχηδονίων διωρθώσατο. οἱ μὲν γὰρ προενικηκότες, διὰ τὴν προγεγενημένην εὐημερίαν μεγαλαυχοῦντες, παραδόξως ἐσφάλησαν· οἱ δὲ διὰ τὴν ἥτταν πεπτωκότες ταῖς ἐλπίσιν, ἀπρὸς δόκητον καὶ μεγάλην εὐημερίαν ἀπηνέγκαντο.

Dionysii ingens clades describitur. Quo facto Poeni victo hosti multo acquiores se praebeant.

17. Λεπτίνης μὲν γὰρ ἐπὶ θατέρου κέρως τεταγμένος, καὶ διαφέρων ἀνδρείᾳ, μαχόμενος ἡρωϊκῶς, καὶ πολλοὺς ἀνελὼν τῶν Καρχηδονίων, ἐπιφανῶς κατέστρεψε τὸν βίον. τούτου δὲ πεσόντος, οἱ Φοίνικες θαρσύναντες, καὶ βιασάμενοι τοὺς ἀντιτεταγμένους ἐτρέψαντο. Διονύσιος δὲ, τὸ μὲν πρῶτον, ἔχων ἐπιλέκτους τοὺς συντεταγμένους, ἐπροτρέπει τῶν ἀντιτεταγμένων· ὥς δ' ὁ τοῦ Λεπτίνου θάνατος ἐγνώσθη, καὶ τὸ ἕτερον κέρας συνετέτραπτο, κατεπλάγησαν οἱ τοῦ Διονυσίου, καὶ πρὸς φυγὴν ὤρμησαν. τροπῆς δὲ παντελοῦς γενομένης, οἱ μὲν Καρχηδόνιοι, φιλοτιμότερον καταδιώξαντες, παρήγγελλον ἀλλήλοις μηδένα ζωγεῖν. διὸ καὶ πάντων τῶν περικαταλαμβανομένων ἀγαιρουμένων, πᾶς ὁ πλησίον

τύπος νεκρῶν ἐπληρώθη. τοσοῦτος δ' ἐγένετο φόρος, μνησικακούντων τῶν Φοινίκων, ὥστε τοὺς εὐρεθέντας ἀναιρεθῆναι τῶν Σικελιωτῶν, πλείους τῶν μυρίων καὶ τετρακισχιλίων· οἱ δὲ περιλειφθέντες, καταφυγόντες εἰς τὴν παρεμβολήν, τῆς νυκτὸς ἐπιγενομένης διεσώθησαν. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι, μεγάλην παρατάξει νικήσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς Πάισομον. ἀνθρωπίνως δὲ τὴν εὐημερίαν ἐνεγκόντες, ἀπεστείλαν πρεσβευτὰς, δόντες ἑξουσίαν τῷ Διονυσίῳ καταλύσασθαι τὸν πόλεμον. ἄσμένως δὲ τοῦ τυράννου προσδεξαμένου τοὺς λόγους, ἐγένοντο διαλύσεις, ὥστε ἔχειν ἀμφοτέρους ὦν πρότερον ὑπῆρχον κύριοι· ἑξαίρετον δ' ἔλαβον οἱ Καρχηδόνιοι τὴν τῶν Σελινουτῶν πόλιν τε καὶ χώραν, καὶ τῆς Ἀκραγαντίνης μέχρι τοῦ Ἀλύκου καλουμένου ποταμοῦ· ἔτισε δὲ Διονύσιος τοῖς Καρχηδονίοις τάλαντα χίλια. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν ἐν τούτοις ἦν.

Gaos, qui bellum contra regem Persarum moverat, clam occisus; nec multo post Tachos, eius successor, mortuus. De Leuca urbe, ab hoc exstructa, concertant Clazomenii et Cumacii; occupato sacrificio urbe potiuntur Clazomenii.

18. Κατὰ δὲ τὴν Ἀσίαν, Γαῶς, ὁ ναυαρχήσας τῶν Περσῶν ἐν τῷ Κυπριακῷ πολέμῳ, ἀποσιάτης ὦν τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς τε Λακεδαιμονίους καὶ τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα παρακεκληκώς εἰς τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τινων, οὐ συνετέλεσε τὴν προαίρεσιν. μετὰ δὲ τὴν τούνου τελευτὴν Ταχὼς, διαδεχόμενος τὰς τούτου πράξεις, συνεστήσατο περὶ αὐτὸν δύναμιν, καὶ πόλιν ἔκτισε πλησίον τῆς θαλάσσης ἐπὶ τινος κρημοῦ, τὴν ὀνομαζομένην

Λεύκην, ἔχουσαν ἱερὸν ὄριον Ἀπόλλωνος. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον αὐτοῦ τελευτήσαντος, ἡμφισβήτησαν τῆς πόλεως ταύτης Κλαζομένοι καὶ Κυμαῖοι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπεχείρησαν αἱ πόλεις πόλεμον διακρίνεσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα εἰπόντος τινὸς ἐρωτῆσαι τὸν Θεὸν ποτέραν τῶν πόλεων κρίνει κυρίαν εἶναι δεῖν τῆς Λεύκης, ἔκρινεν ἡ Πυθία, ταύτην ὑπάρχειν, ἣτις ἂν πρώτη θύσῃ ἐν τῇ Λεύκῃ· δομηθῆναι δὲ ἐκ τῆς ἰδίας πόλεως ἅμ' ἡλίῳ ἀνιόντι, κατὰ τὴν ἡμέραν ἣν ἀμφότεροι συμφώνως ὑποστήσονται. ταχθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, οἱ μὲν Κυμαῖοι ὑπελάμβανον ἑαυτοὺς προλέγειν, διὰ τὸ τὴν αὐτῶν πόλιν ἐγγυτέρω κεῖσθαι· οἱ δὲ Κλαζομένοι, διαστήμα πλεον ἀπέχοντες, τεχνάζονται τι τοιοῦτο πρὸς τὴν νίκην· κληρώσαντες ἐξ ἑαυτῶν ἀποίκους, ἔκτισαν πλησίον τῆς Λεύκης πόλιν, ἐξ ἧς δομηθέντες ἅμ' ἡλίῳ ἀνατέλλοντι, ἔφθασαν τοὺς Κυμαίους τὴν θυσίαν ἐπιτελέσαντες. τούτῳ δὲ τῷ φιλοτεχνήματι γενόμενοι κύριοι τῆς Λεύκης, ἐπ' ἀνυμνον εὐροτὴν ἄγειν καὶ ἐνιαυτὸν ἐπεστήσαντο, τὴν πανήγυριν ὀνομάσαντες Προφθασίαν. τούτων δὲ πραχθέντων, αἱ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐπαναστάσεις αὐτομάτως κατελύθησαν.

Iam itaque Lacedaemonii omnia ad imperium in Graecia contra ipsos fasque obtinendum convertunt. Amyntae, regi Maced. ab Illyriis victo, in bello contra Olynthios sunt socii. De bello ab ipsa in Graecos gerendo dissident duo Lacedaemoniorum reges.

19. Λακεδαιμόνιοι δὲ, μετὰ τὸν τοῦ Γαῶ καὶ τοῦ Ταχῶ θάνατον, τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν πρά-

ξεις ἀπέγνωσαν, τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα σκευασά-
 μενοι, καὶ τῶν πόλεων ὥς μὲν παιδοῖ προσαγόμενοι,
 ὥς δὲ διὰ τῆς τῶν φυγάδων καθόδου βία χειρούμε-
 νοι, φανερώς ἤδη τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς
 ἑαυτοὺς μεθιστᾶσι, παρὰ τὰς κοινὰς συνθήκας τὰς
 ἐπὶ Ἀνταλκίδου γενομένας, συνεπιλαβομένου τοῦ
 Περσῶν βασιλέως. κατὰ δὲ τὴν Μακεδονίαν Ἀμύν-
 του τοῦ βασιλέως ἡττηθέντος ὑπὸ Ἰλλυριῶν, καὶ τὰ
 κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀπογρόντος, πρὸς δὲ τοῦτοις τῷ
 δήμῳ τῶν Ὀλυνθίων δωρησαμένου πολλὴν τῆς ὁμό-
 ρου χώρας, διὰ τὴν ἀπόγνωσιν τῆς ἑαυτοῦ δυνα-
 στείας, τὸ μὲν πρῶτον ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀλυνθίων τὰς
 προσόδους ἐλάμβανε τὰς ἐκ τῆς δοθείσης χώρας,
 μετὰ δὲ ταῦτ' ἀνελπίστως τοῦ βασιλέως ἀναλαβόν-
 τος ἑαυτὸν, καὶ τὴν ὅλην ἀρχὴν ἀναιτησαμένου, οἱ
 μὲν Ὀλυνθιοὶ τὴν χώραν ἀπαιτηθέντες, οὐχ οἷοι
 ἦσαν ἀποδιδόναι. διόπερ' Ἀμύντας ἰδίαν τε δύναμιν
 συνεστήσατο, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ποιησάμενος
 συμμάχους, ἔπεισεν ἐξαποστεῖλαι στρατηγὸν καὶ
 δύναμιν ἀξιόλογον ἐπὶ τοὺς Ὀλυνθίους. οἱ δὲ Λα-
 κεδαιμόνιοι, κρίναντες ἀντέχεσθαι τῶν ἐπὶ Θοράκης
 τόπων, κατέλεξαν στρατιώτας ἐκ τε τῶν πολιτῶν καὶ
 παρὰ τῶν συμμάχων, τοὺς ἅπαντας ὑπὲρ μυρίους.
 παραδόντες δὲ τὴν δύναμιν Φοιβίδα τῷ Σπαρτιάτῃ,
 προσέταξαν συμμαχεῖν τῷ Ἀμύντῃ, καὶ μετ' ἐκείνου
 πολεμῆσαι τοὺς Ὀλυνθίους· ἐτέραν δὲ δύναμιν ἐπὶ
 Φλιουντίους ἐκπέμψαντες καὶ μάχῃ νικήσαντες,
 ἡνάγκασαν ὑποταγῆναι τοὺς Φλιουντίους τοῖς Λα-
 κεδαιμονίοις. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον οἱ βασι-

λεῖς τῶν Λακεδαιμονίων διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους ταῖς αἰρέσεσιν. Ἀγησίπολις μὲν γάρ, εἰρηνικός ὢν καὶ δίκαιος, ἔτι δὲ καὶ συνέσει διαφέρων, ἔφη δεῖν ἐμμένειν τοῖς ὄρκοις, καὶ παρὰ τὰς κοινὰς συνθήκας μὴ καταδουλοῦσθαι τοὺς Ἕλληνας. ἀδοξεῖν γὰρ ἀπεφρήναι τὴν Σπάρτην, τοῖς μὲν Πέρσαις ἐκδότους πεποιημένην τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας, αὐτὴν δὲ συσκευαζομένην τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεις [αἷς] ἐν ταῖς κοιναῖς συνθήκαις [μὴ καταδουλοῦσθαι] ὥμοσαν τηρήσειν αὐτονόμους. ὁ δ' Ἀγησίλαος, ὢν φύσει δραστικός, φιλοπόλεμος ἦν, καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως ἀντείχετο.

Olymp. XCIX. 3. Phoebidas, Laced. dux, in Olynthios profectus, in ipso itinere per insidias Cadmeam, Thebarum arcem, capit. Eius fratri Eudamidae deinde bellum Olyn hacum committitur.

20. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Μενάνδρου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπᾶτων χιλιάρχους ἔξ, Κόιντιον Σουλπίκιον, Γαῖον Φάβιον, Κορνήλιον Σερούτιον, Πόπλιον Οὕγονα, Σέξστον Ἄνινον, καὶ Γαῖον Μάρκον. ἐπὶ δὲ τούτων Λακεδαιμόνιοι κατελάβοντο τὴν Καδμεῖαν ἐν ταῖς Θήβαις, διὰ τινὰς τοιαύτας αἰτίας· ὁρῶντες τὴν Βοιωτίαν ἔχουσαν πόλεων τε πλῆθος, καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν ἄνδρας ὑπάρχοντας ἀνδρεία διαφόρους, ἔτι δὲ τὰς Θήβας ἐχούσας παλαιὸν ἀξίωμα, καὶ τὸ σύνολον ὥσπερ ἀκρόπολιν τινα τῆς Βοιωτίας οὖσαν, εὐλαβοῦντο μὴ ποτε καιροῦ παραφανέντος οἰκείου, τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιήσεται. διόπερ τοῖς ἡγεμόσιν οἱ Σπαρτιάται παρήγγελλον ἐν ἀπορρήτοις, ἵν', ἐάν

ποτε καιρόν λάβωσι, καταλάβονται τὴν Καδμείαν. τοιαύτης δὲ γενομένης παραγγελίας, Φοιβίδας ὁ Σπαρτιάτης, τεταγμένος ἐπὶ τινος ἡγεμονίας, καὶ δύναμιν ἄγων ἐπὶ Ὀλυνθίους, κατελάβετο τὴν Καδμείαν. ἀγανακτούντων δὲ τῶν Θηβαίων καὶ μεθ' ὅπλων συνδραμόντων, συνάψας μάχην αὐτοῖς καὶ νικήσας, τριακοσίους μὲν τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Θηβαίων ἐφυγάδευσε, τοὺς καὶ λοιποὺς καταπληξάμενος, καὶ φρουρὰν ἰσχυρὰν ἐγκαταστήσας, ἐπὶ ταῖς ἰδίαις πράξεις ἀπηλλύγη. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι διὰ τὴν προᾶξιν ταύτην ἀδοξοῦντες παρὰ τοῖς Ἕλλησι, τὸν μὲν Φοιβίδαν ἐξημίωσαν χρήμασι, τὴν δὲ φρουρὰν οὐκ ἐξῆγον ἐκ τῶν Θηβῶν. οἱ μὲν οὖν Θηβαῖοι, τοῦτον τὸν τρόπον τὴν αὐτονομίαν ἀποβαλόντες, ἠναγκάσθησαν ὑποταγῆναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. τῶν δ' Ὀλυνθίων διαπολεμούντων πρὸς Ἀμύνταν τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα, Λακεδαιμόνιοι τὸν μὲν Φοιβίδαν ἀπέστησαν τῆς ἡγεμονίας, Εὐδαμίδα δὲ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Φοιβίδα κατέστησαν στρατηγόν. δόντες δ' αὐτῷ τρισχιλίους δολίτας, ἐξαπέστειλαν διαπολεμήσοντα τὸν πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους πόλεμον.

Sed Laedaeamonii quamvis novis copiis aucti, pluribus proeliis fusi. Ipse regis frater Teleutias cecidit.

21. Οὗτος δ' ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν τῶν Ὀλυνθίων, κοινῇ μετ' Ἀμύντου διεπολέμει πρὸς Ὀλυνθίους. εἴθ' οἱ μὲν Ὀλυνθιοὶ δύναμιν ἀξιόλογον ἡθροικότες, ἐπλεονέκτουν ἐν ταῖς μάχαις, στρατιώτας πλείους ἔχοντες τῶν πολεμίων. οἱ δὲ Λακεδαι-

μόνιοι, δύνάμιν ἀξιόλογον προχειρισάμενοι, κατέστησαν στρατηγὸν ἐπ' αὐτῆς Τελευτίαν. οὗτος δ' ἦν ἀδελφός μὲν Ἀγησιλάου τοῦ βασιλέως, θανμαζόμενος δ' ἐπ' ἀρετῇ παρὰ τοῖς πολίταις. ἀναξεύξας οὖν μετὰ δυνάμεως ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ καταντήσας πλεσίον τῆς Ὀλυνθίων, παρέλαβε τοὺς μετὰ Εὐδαμίδου στρατιώτας. γενόμενος δὲ ἀξιόμαχος, τὸ μὲν πρῶτον τὴν τῶν Ὀλυνθίων χώραν ἐδήλωσε, καὶ συναγαγὼν πλῆθος λείας, ἐμέρισε τοῖς στρατιώταις. τῶν δὲ Ὀλυνθίων μετὰ τῶν συμμάχων πανδημεὶ παραταξαμένων, συνῆψε μάχην· καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἰσορρόπου τοῦ κινδύνου γενομένου, διχωρίσθησαν· μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης μάχης ἰσχυρᾶς, αὐτός τε ὁ Τελευτίας ἔπεσε, λαμπρῶς ἀγωνισάμενος, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἀνηρέθησαν πλείους τῶν χιλιῶν καὶ διακοσίων. τηλικαύτης δ' εὐημερίας γενομένης τοῖς Ὀλυνθίοις, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι, βουλόμενοι διορθώσασθαι τὸ γεγονὸς ἐλάττωμα, δυνάμεις ἀδροτέρας ἐκπέμπειν παρεσκευάζοντο· οἱ δὲ Ὀλυνθιοὶ, νομίζοντες μεῖζοσι δυνάμεσιν ἥξειν τοὺς Σπαρτιάτας, καὶ τὸν πόλεμον ἔσσεσθαι πολὺν χρόνον, σίτον τε παρασκευὰς ἀξιολόγους ἐποιοῦντο, καὶ παρὰ τῶν συμμάχων στρατιώτας προσελαμβάνοντο.

Olymp. XCIX, 4. Agesipolis rex Lacedaemoniorum, bello Olynthiaco praeesse iubetur.

22. Ἐπ' ἀρχοντας δ' Ἀθήνησι Δημοφίλου, Ῥωμαῖοι ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν Πόπλιον Κορνήλιον, Λεύκιον Οὐεργίνιον, Λεύκιον Παπίριον, Μάρκον Φούριον, Οὐαλέριον Αὔλον, Μάλ-

λιον Λεύκιον, καὶ Ποστούμιον Κοῖντον. ἐπὶ δὲ τούτων, Λακεδαιμόνιοι μὲν στρατηγὸν προχειρισάμενοι Ἀγησίπολιν τὸν βασιλέα, καὶ δύναμιν ἱκανὴν παραδόντες, ἐψηφίσαντο πρὸς Ὀλυνθίους πόλεμον. οὗτος δὲ καταντήσας εἰς τὴν τῶν Ὀλυνθίων χώραν, καὶ παραλαβὼν τοὺς προϋπάρχοντας ἐν τῇ παρεμβολῇ στρατιώτας, διεπολέμει πρὸς τοὺς ἐγχωρίους. οἱ δὲ Ὀλυνθιοὶ μεγάλην μὲν μάχην οὐδεμίαν κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν συνεστήσαντο, ἀκροβολισμοὺς δὲ καὶ βραχείας συμπλοκάς ποιοῦμενοι διετίλεσαν, καταπεπληγμένοι τὴν μετὰ τοῦ βασιλέως δύναμιν.

Olymp. C, 1. Mortuo Agesipoli, Laecdaemonii Polybiadam belli ducem creant, qui, meliore fortuna usus, Olynthios subigit. Laecdaemoniorum potentia tum maxima.

23. Τοῦ δ' ἐνιαυσίου χρόνου διεληλυθότος, Ἀθήνησι μὲν ἦν ἄρχων Πυθέας, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι ἕξ κατεστάθησαν, Τίτος Κοῖντιος, Λεύκιος Σερουῖλιος, Λεύκιος Τούλιος, Ἀκύλιος Δέμιος, Δουκρήτιος Ἄγκος, καὶ Σερουῖλιος Σουλπίκιος· παρὰ δὲ Ἠλείοις Ὀλυμπιάς ἤχθη ἑκατοστή, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Διονυσιοδωρὸς Ταραντῖνος. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀγησίπολις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐτελεύτησε νόσῳ, βασιλεύσας ἔτη τέσσαρα καὶ δέκα· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Κλεόμβροτος ὁ ἀδελφὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ἑννέα. Λακεδαιμόνιοι δὲ Πολυβιάδαν στρατηγὸν καταστήσαντες, ἐξαπέστειλαν εἰς τὸν πρὸς Ὀλυνθίους πόλεμον. οὗτος δὲ παραλαβὼν τὰς δυνάμεις, καὶ τὸν πόλεμον ἐνεργῶς ἄμα καὶ στρατηγικῶς διοικῶν, ἐποίει πολλὰ προτερήματα. αἰεὶ δὲ μᾶλλον εὐημερῶν, καὶ πλείοσι μάχαις νικῶν

σας, συνέκλεισε τοὺς Ὀλυνθίους εἰς πολιορκίαν· τέλος δὲ καταπληξάμενος τοὺς πολεμίους, προσέταξεν ὑποταγῆναι Λακεδαιμονίοις. ἐγγραφέντων δὲ τῶν Ὀλυνθίων εἰς τὴν τῶν Σπαρτιατῶν συμμαχίαν, πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἔσπευσαν εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἡγεμονίαν καταλεχθῆναι. διὸ καὶ κατὰ τοὺτους τοὺς καιροὺς πλεῖστον ἔσχυσαν Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἔσχον τὴν ἡγεμονίαν κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν. Θηβαῖοι μὲν γὰρ ὑπῆρχον ἔμφρουροι, Κορίνθιοι δὲ καὶ Ἀργεῖοι διὰ τοὺς προγεγονότας πολέμους ὑπῆρχον τεταπεινωμένοι, Ἀθηναῖοι δὲ διὰ τῆς τῶν πολεμουμένων κληρονομίας ἡδόξουν ἐν τοῖς Ἕλλησιν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τῆς τε πολυανθρωπίας καὶ τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις μελέτης πολλὴν πρόνοιαν ἐπεποίησαν, καὶ φοβεροὶ πᾶσιν ὑπῆρχον διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἡγεμονίας. διόπερ οἱ μέγιστοι τῶν τότε δυναστῶν (λέγω δὲ τὸν Περσῶν βασιλεῖα καὶ τὸν Σικελίας δυνάστην Διονύσιον) ἐθεράπευον τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἡγεμονίαν, καὶ συμμαχίαν ἔσπευδον συντίθεσθαι πρὸς αὐτούς.

Olymp. C. 2. Carthaginienses Hipponiam antiquis incolis restituant. Quamvis pestilentia, aliisque malis, internis etiam bellis oppressi, tamen Africam et ins. Sardiniam recuperant.

24. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Νίκανος, Ῥωμαῖοι χιλιάρχους ἕξ ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν, Λεύκιον Παπίριον, Γάϊον Κορνήλιον, Λεύκιον Μενήριον, Γάϊον Σερвуίλιον, Οὐαλέριον Αὐλον, καὶ Κοῖντον Φάβιον. ἐπὶ δὲ τούτων Καρχηδόνιοι στρατεύσαντες εἰς τὴν Ἰταλίαν, τοῖς μὲν Ἰππωνιάταις ἐκπεπωκόσιν ἐκ τῆς πατρίδος ἀποκατέστησαν τὴν πό-

λιν, καὶ πάντας τοὺς πεφευγότες συναγαρόντες, πολλὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἐποιήσαντο. μετὰ δὲ ταῦτα λοιμικῆς νόσου τοῖς κατοικοῦσι τὴν Καρχηδόνα γενομένης, καὶ τῆς νόσου πολλὴν ἐπίτασιν ἐχούσης, πολλοὶ τῶν Καρχηδονίων διεφθάρησαν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἐκινδύνευσαν ἀποβαλεῖν. οἱ τε γὰρ Αἰβυες καταφρονήσαντες αὐτῶν, ἀπέστησαν, οἱ τε τὴν Σαρχδόνα κατοικοῦντες, νομίσαντες ἔχειν καιρὸν κατὰ τῶν Καρχηδονίων, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν, καὶ συμφρονήσαντες ἐπέθεντο τοῖς Καρχηδονίοις. ἐγένετο δὲ περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν θεόπεμπτός τις ἀτυχία κατὰ τὴν Καρχηδόνα. ταραχαὶ γὰρ καὶ φόβοι καὶ πανικοὶ θόρυβοι συνεχεῖς ἐγίνοντο κατὰ τὴν πόλιν παράδοξοι. καὶ πολλοὶ μὲν μετὰ τῶν ὀπλῶν ἐξεπήδων ἐκ τῶν οἰκιῶν, ὥς πολεμίων εἰσπεπτιωκότων εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ὥς πολεμίους διαπολεμοῦντες, οὓς μὲν ἀνῆρουν, οὓς δὲ κατετραυμάτιζον. τέλος δὲ θυσίαις τὸ θεῖον ἐξίλασάμενοι, καὶ μεγίστων κακῶν ἀπαλλαγέντες, ταχὺ καὶ τοὺς Αἰβυας κατεπολέμησαν, καὶ τὴν νῆσον ἀνεκτήσαντο.

Olymp. C, 3. Thebani post Cadmeam a Laced. captam, patria expulsi, collecta manu, impetum in hostes faciunt, et populares ad recuperandam libertatem exhortantur. Advocant Atheniensium auxilia. Ita bellum Boeoticum ortum.

25. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Νανσινίου, Ῥωμαῖοι χιλιάρχους τέσσαρας ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν, Μάρκον Κορνήλιον, καὶ Σερονίλιον Κοῖντιον, Μάρκον Φούριον, καὶ Λεύκιον Κοῖντον. ἐπὶ δὲ τούτων ὁ κληθεὶς Βοιωτικὸς πόλεμος ἐνέστη Λακεδαιμονίοις πρὸς Βοιωτοὺς, διὰ τοιούτας αἰτίας.

τὴν Καδμείαν φρουροῦντων Λακεδαιμονίων ἀδίκους, καὶ πολλοὺς τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν πεφυγάνευκότεν, συνεστράφησαν οἱ φυγάδες, καὶ συνεπιλαβομένων Ἀθηναίων, κατήλθον εἰς τὴν πατρίδα νυκτός· καὶ πρῶτον μὲν τοὺς τὰ Λακεδαιμονίων φρουροῦντας ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ἐφόνευσαν, ἔτι κοιμωμένους καταλαβόντες· ἔπειτα τοὺς πολίτας ἐπὶ τὴν ἑλευθερίαν παρακαλέσαντες, συνεργοὺς ἔσχον ἅπαντας τοὺς Θηβαίους. ταχὺ δὲ τοῦ πλήθους συνδραμόντος μετὰ τῶν ὀπλῶν, ἅμ' ἡμέρᾳ τὴν Καδμείαν πολιορκεῖν ἐπεχείρησαν. οἱ δὲ φρουροῦντες τὴν ἄκραν Λακεδαιμόνιοι, μετὰ τῶν συμμάχων ὄντες οὐκ ἐλάττους τῶν χιλιῶν καὶ πεντακοσίων, εἰς μὲν τὴν Σπάρτην ἐξέπεμψαν τοὺς δηλώσαντας τὴν τῶν Θηβαίων ἐπανάστασιν, καὶ βοηθεῖν τὴν ταχίστην παρακαλέσαντας· αὐτοὶ δ' ἐκ τόπων ὑπερδεξίων ἀμυνόμενοι τοὺς πολιορκοῦντας, πολλοὺς μὲν ἀνῆρουν, οὐκ ὀλίγους δὲ κατετραυμάτιζον. οἱ δὲ Θηβαῖοι, μεγάλην δύναμιν προσδοκῶντες ἦξιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος Λακεδαιμονίοις, ἐξέπεμψαν πρεσβευτὰς εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπομιμνήσκοντες μὲν ὅτι καὶ αὐτοὶ συγκατήγαγον τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὃν καιρὸν ὑπὸ τῶν τριάκοντα τυράννων κατεδουλώθησαν, ἀξιοῦντες δὲ πανδημεὶ βοηθηῆσαι, καὶ πρὸ τῆς τῶν Λακεδαιμονίων παρουσίας συνεκπολεμῆσαι τὴν Καδμείαν.

Advolat Demophon, Athen. imperator, cum exercitu.

26. Ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, διακούσας τῶν πρεσβέων, ἐψηφίσατο παραχοῆμα δύναμιν ὥς πλείστην ἀποστεῖλαι τὴν ἑλευθερώσουσαν τὴν Θήβαν,

ἅμα μὲν τῆς εὐεργεσίας ἀποδιδούς τὰς χάριτας, ἅμα δὲ βουλόμενος τοὺς Βοιωτοὺς ἐξειδώσασθαι, καὶ συναγωνιστὰς ἰσχυροὺς ἔχειν κατὰ τῆς Λακεδαιμονίων ὑπεροχῆς. τὸ γὰρ ἔθνος τοῦτο καὶ πλήθει τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀνδρείᾳ κατὰ πόλεμον οὐδενὸς τῶν Ἑλλήνων ἐδόκει λείπεσθαι. τέλος δὲ, Δημοφῶν κατασταθὴς στρατηγός, καὶ παραχρῆμα πεντακισχιλίους δολίτας καὶ πεντακοσίους ἵππεις καταλέξας, τῇ ὑστεραίᾳ τὴν δύναμιν αὐτῇ ἡμέρᾳ προήγαγεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ δρομαῖος ἠπείγετο, φθάσαι σπεύδων τοὺς Λακεδαιμονίους. οὐδὲν δ' ἦτον ὁ δῆμος παρεσκευάζετο πανδημὶ στρατεῦειν εἰς τὴν Βοιωτίαν, εἰάν ἦ χρεία. ὁ δὲ Δημοφῶν συντόμως ταῖς ὁδοῖς χρησάμενος, παραδόξως ἐπεφάνη τοῖς Θηβαίοις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων, τῶν κατὰ τὴν Βοιωτίαν, πολλῶν στρατιωτῶν συνδραμόντων, ταχὺ μεγάλη δύναμις ἠθροίσθη τοῖς Θηβαίοις. δολίται μὲν γὰρ συνῆλθον οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων καὶ δισχιλίων, ἵππεις δὲ πλείους τῶν δισχιλίων. πάντων δὲ προθύμως ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ὀρμησάντων, διεδόμενοι τὰ πλήθη, τὰς προσβολὰς ἐκ διαδοχῆς ἐποιοῦντο, προσκαρτεροῦντες τοῖς κινδύνοις συνεχῶς καὶ καθ' ἡμέραν καὶ νυκτός.

Quo facto, qui Cadmeam praesidio tenebant, inopia coacti, arcem tradunt, et incolumes domum redeunt. Praesidii praefecti capitibus damnati. Eo tempore Romani coloniam in Sardiniam deduxerunt.

27. Οἱ δ' ἐν τῇ Καδμεΐᾳ οἰκοῦντες, παρακληθέντες ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων, εὐρώστως ἡμύνοντο τοὺς πολεμίους, ἐλπίζοντες συντόμως ἥξειν τοὺς Λακεδαι-

μονίους μετὰ μεγάλης δυνάμεως· ἕως μὲν οὖν εἶχον τροφὰς ἱκανάς, ἐνεκαρτέρουν τοῖς δεινοῖς, καὶ πολλοὺς τῶν πολιορκούντων ἀπέκτεινον καὶ κατετραυμάτιζον, συνεργὸν ἔχοντες τὴν τῆς ἀκροπόλεως ὀχυρότητα· ὥς δ' ἡ μὲν τῶν ἀναγκαίων σπάνις ἐπέτεινεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲ περὶ τὰς παρασκευὰς ὄντες ἐχρόνιζον, ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους. οἱ μὲν γὰρ Λακεδαιμόνιοι μέχρι θανάτου καρτερεῖν ὄντο δεῖν, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν συμμαχίδων πόλεων συστρατεύσαντες, ὄντες πολλαπλάσιοι, παραδιδόναι τὴν Καδμείαν ἀπεφῆγαντο. συνηναγκάσθησαν δὲ καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς τῆς Σπάρτης, ὄντες ὀλίγοι, παραχωρεῖσαι τῆς ἀκροπόλεως. διόπερ οὔτοι μὲν, ὑπόσπονδοι κατ' ὁμολογίαν ἀφεθέντες, εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀπηλλάγησαν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, δυνάμεσιν ἀξιολόγοις προσιόντες ἐπὶ τὰς Θήβας, καὶ βραχὺ τῶν καιρῶν ὑστερήσαντες, ἄπρακτον ἔσχον τὴν ἐπιβολήν. τοὺς δὲ ἡγεμόνας τῆς φρουρᾶς τρεῖς ὄντας μετέστησαν εἰς κρίσιν· καὶ τοὺς μὲν δύο κατεδίκασαν θανάτῳ, τὸν μέντοιγε τρίτον τοσοῦτῳ πλήθει χρημάτων, ὥστε μὴ δύνασθαι τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τοσαῦτα χρήματα ἐκτίσαι. μετὰ δὲ ταῦτα Ἀθηναῖοι μὲν ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα, Θηβαῖοι δὲ Θεσπιάς πολιορκήσαντες, ἄπρακτον ἔσχον τὴν ἐπιβολήν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Ῥωμαῖοι μὲν ἐπὶ ἀτελείᾳ πεντακισίους ὑποίκους εἰς Σαρδωνίαν ἀπέστειλαν.

Olymp. C. 4. Plurimae civitates: Lacedaemoniorum superbia exacerbatae, ab his deficient: Chii, Byzantini, Rhodii Mitylenaei in primis erant. Communis sociorum senatus Athenis instituitur. Nequidquam socios revocant Lacedaemonii.

28. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Καλλίου, Ῥω-

μαῖοι χιλιάρχους ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν τέ-
ταρς, Λεύκιον Παπίριον, Μάρκον Πόπλιον, Τί-
τον Κορνήλιον, Κόϊντον Λεύκιον. ἐπὶ δὲ τούτων,
Λακεδαιμονίων ἐπαικόντων περὶ τὰς Θήβας, οἱ μὲν
Βοιωτοὶ θαρσύνσαντες συνεστράφησαν, καὶ κοινὴν
συμαχίαν ποιησάμενοι, δύναμιν ἀξιόλογον συνε-
στήσαντο, προσδοκῶντες ἥξειν τοὺς Λακεδαιμονίους
μεγάλαις δυνάμεσιν εἰς τὴν Βοιωτίαν. Ἀθηναῖοι δὲ
πρέσβεις τοὺς ἀξιολογωτάτους τῶν παρ' αὐτοῖς ἐξέ-
πεμψαν ἐπὶ τὰς ὑπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους τεταγμέ-
νας πόλεις, παρακαλοῦντες ἀντέχεσθαι τῆς κοινῆς
ἐλευθερίας. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὸ μέγεθος
τῆς περὶ αὐτοὺς δυνάμεως, ὑπεροπτικῶς καὶ βαρέως
ἤρχον τῶν ὑποτεταγμένων. διόπερ πολλοὶ τῶν ὑπ'
αὐτοὺς τεταγμένων ἀπέκλιναν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.
πρῶτοι δὲ πρὸς τὴν ἀπόστασιν ὑπήκουσαν Χῖοι καὶ
Βυζάντιοι, μετὰ τούτους Ῥόδιοι καὶ Μιτυληναῖοι,
καὶ τῶν ἄλλων τινὲς νησιωτῶν. αἰεὶ δὲ μᾶλλον αὐ-
ξομένης τῆς τῶν Ἑλλήνων ὀρμῆς, πολλαὶ πόλεις προσ-
έθεντο τοῖς Ἀθηναίοις. ὁ δὲ δῆμος μετεωρισθεὶς
ἐπὶ τῇ τῶν συμμάχων εὐνοίᾳ, κοινὸν συνέδριον ἀπάν-
των τῶν συμμάχων συγκατεστήσαντο, καὶ συνέδρους
ἀπέδειξαν ἐκάστης πόλεως. εἰάχθη δ' ἀπὸ τῆς κοι-
νῆς γνώμης, τὸ μὲν συνέδριον ἐν ταῖς Ἀθήναις συνε-
δρεῦειν, πόλιν δὲ ἐπίσης καὶ μεγάλην καὶ μικρὰν
μιάς ψήφου κυρίαν εἶναι· πάσας δ' ὑπάρχειν αὐτο-
νόμους, ἡγεμόσι χρωμένους Ἀθηναίοις. οἱ δὲ Λακε-
δαιμόνιοι τὴν ὀρμὴν τῶν πολλῶν ὀρῶντες ἀκατάσχε-
τον οὔσαν πρὸς τὴν ἀπόστασιν, ὅμως πρεσβείαις καὶ

λόγοις φιλανθρώποις, ἔτι δ' ἐπαγγελίαις εὐεργετικαῖς ἐφιλοτιμοῦντο διορθοῦσθαι τὰς ἀλλοτριότητας τῶν ἀνθρώπων. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῆς ἐποιοῦντο πολλὴν φροντίδα, προσδοκῶντες μέγαν καὶ πολυχρόνιον αὐτοῖς ἔσθαι τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον, συμμαχοῦντων τοῖς Θηβαίοις τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, τῶν κοινωνοῦντων τοῦ συνεδρίου.

Interea Acoris, rex Aegyptiorum, bellum infert Persis, eiusque ducem Chabriam Atheniensem facit. Athenienses, cum id indignari vident Pharnabazum, domum redire iubent Chabriam, Persis Iphicratem mittunt. Facto tum a Lacedaemoniis in ipsum Piraeum impetu, ob ruptum foedus, bellum publice est decretum. Belli duces, copiarum numerus. Thebanos in senatum cooptant. Ut socios concilient, agros bello occupatos reddunt.

29. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Ἀκορις ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς, ἀλλοτριῶς διακείμενος πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, δυνάμεις ξενικὰς ἀξιολόγους ἤθροισε. μεγάλους γὰρ μισθοὺς τοῖς ὑπακούουσι προστιθεὶς, συχνοὺς εὐεργετῶν, ταχὺ πολλοὺς ἔσχε τῶν Ἑλλήνων ὑπακούοντας πρὸς τὴν στρατείαν. οὐκ ἐχόντων δὲ στρατηγὸν ἀξιόχρεων, μετεπέμψατο Χαβρίαν τὸν Ἀθηναῖον, ἄνδρα καὶ συνέσει στρατηγικῇ διάφορον, καὶ δόξαν ἐπ' ἀρετῇ μεγάλην πεποιημένον. οὗτος μὲν οὖν ἄνευ τῆς τοῦ δήμου γνώμης προσδεξάμενος τὴν στρατηγίαν, ἀφηγείτο τῶν καὶ Αἰγυπτίων δυνάμεων, καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς τοὺς Πέρσας. Φαρνάβαζος δ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀναδεδειγμένος στρατηγός, ἀπὸ τῆς Περσικῆς δυνάμεως παρασκευὰς μεγάλας ἐποίησατο τῶν πρὸς τὸν πόλεμον χρησίμων. ἐξέ-

πεμψε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις, κατηγορῶν
 μὲν Χαβρίον, ὅτι τῶν Αἰγυπτίων ἡγούμενος, ὑπαλ-
 λοτριοῦ τὴν τοῦ βασιλέως εὐνοίαν ἀπὸ τοῦ δήμου,
 παρακαλῶν δὲ στρατηγὸν Ἰφικράτην αὐτῷ δοῦναι.
 οἱ δ' Ἀθηναῖοι, σπεύδοντες τὸν βασιλέα τῶν Περ-
 σῶν εἰς εὐνοίαν προσαγαγέσθαι, καὶ τὸν Φαργάβα-
 ζον ἰδιοποιήσασθαι, ταχέως τὸν τε Χαβρίαν ἐξ Αἰ-
 γύπτου μετεπέμψαντο, καὶ τὸν Ἰφικράτην στρατη-
 γὸν ἐξαπέστειλαν συμμαχήσοντα τοῖς Πέρσais. τοῖς
 δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίοις σπονδὰς πε-
 ποιημένοις ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις, συνέβαινε μένειν
 τὴν εἰρήνην μέχρι τῶνδε τῶν καιρῶν· μετὰ δὲ ταῦτα
 Σφοδριάδου τοῦ Σπαρτιάτου τεταγμένου μὲν ἐφ'
 ἡγεμονίας, φύσει δ' ὄντος μετεώρου καὶ προπετοῦς,
 ἔπεισεν αὐτὸν Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακε-
 δαιμονίων ἄνευ τῆς γνώμης τῶν Ἐφόρων καταλα-
 βέσθαι τὸν Πειραιέα. ὁ δὲ Σφοδριάδης, ἔχων στρα-
 τιώτας πλείους τῶν μυρίων, ἐπεβάλετο μὲν τῆς νυ-
 κτὸς καταλαβέσθαι τὸν Πειραιέα· καταφανὴς δὲ γε-
 νόμενος Ἀθηναίοις, καὶ διαμαρτῶν τῆς ἐπιβολῆς,
 ἄπρακτος ἐπανῆλθε. κατηγορηθεὶς δ' ἐν τῷ συνε-
 δρίῳ τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ συναγωνιστὰς ἔχων τοὺς
 βασιλεῖς, ἀδίκως ἀπελύθη. διόπερ οἱ Ἀθηναῖοι, χα-
 λεπῶς φέροντες ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ἐψηφίσαντο λε-
 λύσθαι τὰς σπονδὰς ὑπὸ Λακεδαιμονίων. κρίναντες
 δὲ πολεμεῖν αὐτοῖς, στρατηγοὺς τρεῖς εἵλοντο τοὺς
 ἐπιφανεστάτους τῶν πολιτῶν, Τιμόθεον, καὶ Χα-
 βρίαν, καὶ Καλλίστρατον. ἐψηφίσαντο δὲ στρατιώτας
 μὲν ὀπλίτας καταλέξαι δίσμυρούς, ἵππεῖς δὲ πεντα-

κοσίους, ναῦς δὲ πληρῶσαι διακοσίας. προσελά-
βοντο δὲ καὶ τοὺς Θεβαίους ἐπὶ τὸ κοινὸν συνέδριον
ἐπὶ τοῖς ἴσοις πᾶσιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ τὰς γενο-
μένας κληρουχίας ἀποκαταστήσαι τοῖς πρότερον κυ-
ρίοις γεγονόσι, καὶ νόμον ἔθεντο μηδένᾳ τῶν Ἀθη-
ναίων γεωργεῖν ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς. διὰ δὲ ταύτης
τῆς φιλανθρωπίας ἀνακητῶμενοι τὴν παρὰ τοῖς
Ἑλλήσιν εὐνοίαν, ἰσχυροτέρην ἐποίησαντο τὴν ἰδίαν
ἡγεμονίαν.

Hestiae sola, Euboeae civitas, in Lacedaemoniorum amicitia per-
severat: aliae civitates LXX Atheniensium partibus et foederi
communi adiunguntur. Chabriae expeditio in Hestiacos et Cyclas
des insulas, Lacedaemoniis addictas.

30. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ τῶν ἄλλων πόλεων διὰ
τὴν εἰρημένην αἰτίαν προσεκληθήσαν πρὸς τοὺς Ἀθη-
ναίους ἀποκλίνειν, πρῶται δὲ καὶ προθυμώτατα συν-
εμάχθησαν αἱ κατὰ τὴν Εὐβοίαν οἰκοῦσαι, χωρὶς
Ἑστιάδας. αὕτη γὰρ εὐεργετημένη ὑπὸ Λακεδαιμο-
νίων μεγάλη, πεπολεμημένη δὲ σεινῶς ὑπὸ Ἀθηναίων,
εὐλόγως πρὸς μὲν Ἀθηναίους ἀδιάλυτον ἐφύλαττε
τὴν ἔχθραν, πρὸς δὲ τοὺς Σπαρτιάτας βεβαιωτάτην
πίστιν διεφύλαττεν. οὐ μὲν ἄλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις
εἰς συμμαχίαν συνέβησαν ἐβδομήκοντα πόλεις, καὶ
μετέσχον ἐπίσης τοῦ κοινοῦ συνεδρίου· διὸ καὶ τοῖς
Ἀθηναίοις αἰεὶ μᾶλλον τῆς δυνάμεως αὐξομένης, τοῖς
δὲ Λακεδαιμονίοις ταπεινουμένης, ἐφάμιλλον τὴν
ἰσχὺν τῶν πόλεων συνέβαινε γίνεσθαι. οἱ δ' Ἀθη-
ναῖοι, τῶν πραγμάτων αὐτοῖς κατὰ νοῦν προχωροῦν-
των, δύναμιν ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Εὐβοίαν, τὴν παρα-
φυλάξουσιν μὲν τοὺς συμμαχούς, καταπολεμήσου-

σαν δὲ τοὺς ἐναντίους. κατὰ δὲ τὴν Εὐβοίαν βραχὺ μὲν πρὸ τούτων τῶν χρόνων Νεογένης τις ὄνομα μετ' Ἰάσονος τοῦ Φεραίου συλλέξας στρατιώτας, κατελάβετο τὴν τε ἀκρόπολιν τῶν Ἑστιαίων, καὶ τύραννον ἑαυτὸν ἀπέδειξε ταύτης τῆς χώρας καὶ τῆς τῶν Ὠρωπίων πόλεως. ἄρχοντας δ' αὐτοῦ βιαίως καὶ ὑπερηφάνως, Λακεδαιμόνιοι Θηριππίδαν ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχείρει λόχοις τὸν τύραννον ἐκχωρεῖν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως· ὥς δ' οὐ προσεῖχε, παρακάλεσας τοὺς ἐγχωρίους πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ἐπολιόρκησε τὸ χωρίον, καὶ τοῖς Ὠρωπίοις τὴν ἐλευθερίαν ἀποκατέστησε. δι' ἣν αἰτίαν οἱ τὴν Ἑστιαίων καλουμένην χώραν οἰκοῦντες, οἰκείως διετέθησαν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, καὶ βεβαίως ἐτήρουν τὴν φιλίαν. τῆς δ' ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκπεμφθείσης δυνάμεως ἡγούμενος Χαβρίας, ἐπόρθησε τὴν Ἑστιαϊκὴν χώραν, καὶ τὴν καλουμένην μὲν Μητρόπολιν, κειμένην δ' ἐπὶ τινος ἐρυμνοῦ λόφου, τειχίσας, ἀπέλιπεν ἐν αὐτῇ φρουράν· αὐτὸς δὲ ταῖς Κυκλάσι νήσοις ἐπιπλέων, προσηγάγετο Πεπάρθητον καὶ Σκίαθον, καὶ τινὰς ἄλλας τεταγμένας ὑπὸ Λακεδαιμονίοις.

Lacedaemoniorum socii recensentur: summus copiarum dux Agesilaus, eorum rex.

31. Οἱ δὲ ὄρῳντες τὴν τῶν συμμάχων ὁρμὴν πρὸς τὴν ἀπόστασιν ἀκατάσχετον οὖσαν, ἐπαύσαντο τῆς προὔπαρχούσης βαρύτητος, καὶ ταῖς πόλεσι φιλικανθρώπως προσεφέροντο. τοσαύταις δ' ὁμιλίαις καὶ εὐεργεσίαις χρησάμενοι, εὐνουστέρους ἅπαντας

τοὺς συμμάχους κατεσκεύασαν. ὁρῶντες δὲ τὸν πό-
 λεμον αὐξόμενον, καὶ πολλῆς ἐπιμελείας ἐπιδεόμενον,
 τὰς τε ἄλλας παρασκευὰς ἐποιοῦντο φιλοτίμως, καὶ
 τὴν διάταξιν καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν στρατιωτῶν καὶ
 λειτουργιῶν περιττότερον ἐξεργάσαντο. τὰς τε γὰρ
 πόλεις καὶ τοὺς καταλεγόμενους στρατιώτας εἰς τὸν
 πόλεμον διεῖλον εἰς δέκα μέρη. τούτων δὲ πρώτην
 ἐπέχον μερίδα Λακεδαιμόνιοι, δευτέραν δὲ καὶ τρί-
 την Ἀρκάδες, τετάρτην δ' Ἠλεῖοι, πέμπτην δ' Ἀχαιοί·
 καὶ τὴν μὲν ἕκτην ἐπλήρουν Κορίνθιοι καὶ Μεγαρεῖς,
 τὴν δ' ἑβδόμην Σικυνῶνιοι καὶ Φλιάσιοι, καὶ οἱ τὴν
 Ἄκτιν καλουμένην οἰκοῦντες· τὴν δ' ὀγδόην Ἀκαρ-
 γᾶνες, ἐννάτην δὲ Φωκεῖς καὶ Λοκροὶ, τὴν δ' ἐπὶ
 πᾶσιν Ὀλύνθιοι, καὶ οἱ ἐπὶ Θοράκης κατοικοῦντες
 σύμμαχοι. ἦν δ' αὐτοῖς ὁ μὲν ὀπλίτης πρὸς δύο ψι-
 λοὺς τεταγμένος, ὁ δ' ἵππεὺς πρὸς τέτταρας ὀπλί-
 τας ἰσαζόμενος. τοιαύτης δὲ τῆς συντάξεως οὕσης
 ἡγεῖτο τῆς στρατιᾶς Ἀγησίλαος ὁ βασιλεὺς. περι-
 βόητος δ' ἦν ἐν ἀνδρείᾳ καὶ στρατηγικῇ συνέσει,
 καὶ σχεδὸν ἀνίκητος γεγωνὺς ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις.
 ἔν τε γὰρ τοῖς λοιποῖς πολέμοις ἐθαυμάσθη, καὶ
 καθ' ὃν καιρὸν Λακεδαιμόνιοι πολεμοῦντες τοῖς
 Πέρσαις, παραταξάμενος, καὶ πολλαπλασίονα δύνα-
 μιν νικήσας, πολλὴν τῆς Ἀσίας ἐπῆλθε, κρατῶν τῶν
 ὑπαίθρων· καὶ πέρας, εἰ μὴ μετεπέμψαντο αὐτὸν οἱ
 Σπαρτιάται διὰ τινὰς πολιτικὰς χρείας, σχεδὸν ἄν
 καὶ τὴν ὅλην τῶν Περσῶν βασιλείαν εἰς τοὺς ἐσχά-
 τους κινδύνους κατέστησεν. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος
 δραστικός, καὶ μετὰ συνέσεως πολλῆς θρασὺς καὶ

παραβόλοις πράξεσι χρώμενος. διὸ καὶ τότε θεω-
ροῦντες οἱ Σπαρτιάται τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου
προσδεόμενον ἡγεμόνος ἀξιολόγου, τοῦτον τοῦ πολέ-
μου παντὸς ἡγεμόνα κατέστησαν.

In Boeotiam movet Agesilaus: obviam facti Thebani et Athe-
niensium auxilia, duce Chabria, qui novo pugnae genere hostem
excepit. Vastat Agesilaus agros, sed proelium aversatur.

32. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος, προσαγαγὼν τὴν δύναμιν,
ἦκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἔχων τοὺς σύμπαντας στρα-
τιώτας πλείους τῶν μυρίων ὀκτακισχιλίων. ὧν ἦσαν
Μακεδαιμονίων πέντε μοῖραι· τὴν δὲ μοῖραν ἀνα-
πληροῦσιν ἄνδρες πεντακόσιοι. ὁ δὲ Σκιρίτης κα-
λούμενος λόχος παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις οὐ συντάτ-
τεται μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἰδίαν ἔχων σύστασιν,
μετὰ τοῦ βασιλέως ἴσταται, καὶ παραβηθεὶς τοῖς
αἰεὶ θλιβομένοις μέρεσι· συνεστὼς δ' ἐξ ἐπιλέκτων
ἀνθρώπων, μεγάλης ποιεῖται ῥοπᾶς ἐν ταῖς παρα-
τάξεσι, καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον αἷτιος γίνεται τῆς νί-
κης. ἱππεῖς δ' εἶχεν ὁ Ἀγησίλαος χιλίους καὶ πεντα-
κοσίους. οὗτος μὲν οὖν παραγενόμενος εἰς πόλιν
Θεσπιάς, φρουρουμένην ὑπὸ Μακεδαιμονίων, πλη-
σίον ταύτης κατεστρατοπέδευσε, καὶ τοὺς στρατιώ-
τας ἐφ' ἡμέρας τινὰς ἀνελάμβανεν ἐκ τῆς κακοπα-
θείας. Ἀθηναῖοι δὲ, πυθόμενοι τὴν τῶν Μακεδαιμο-
νίων παρουσίαν εἰς τὴν Βοιωτίαν, εὐθὺς ἐβοήθουν
εἰς τὰς Θήβας, ἔχοντες πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους,
ἱππεῖς δὲ διακοσίους. τούτων δὲ τῶν δυνάμεων
ἀθροισθεισῶν εἰς ἓνα τόπον, οἱ μὲν Θηβαῖοι λόφον
τινὰ κατελάβοντο παραμήκη, σταδίους ἀπέχοντα τῆς
πόλεως εἴκοσι, καὶ πρόβλημα ποιησάμενοι τὰς δυσχω-

ρίας, ἀνέμενον τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. τὴν γάρ Ἀγησιλάου δόξαν καταπεπληγμένοι, τὸν ἐν τοῖς πεδίοις ἐξ ἴσου κίνδυνον ὑπομένειν εὐλαβοῦντο. ὁ δὲ Ἀγησίλαος συντεταγμένη τῇ δυνάμει προάγων ἐπὶ τοὺς Βοιωτοὺς, ὥς ἤγγισε τοῖς πολεμίοις, τὸ μὲν πρῶτον τοὺς ψιλοὺς ἐπαφῆκε τοῖς ἐναντίοις, πειρώμενος πῶς ἔχουσι πρὸς τὴν μάχην. ἀποκρουσαμένων δὲ αὐτοὺς τῶν Θηβαίων ῥαδίως ἐκ τόπων ὑπερδεξίων, ἐπήγαγε πᾶσαν ἐπ' αὐτοὺς τὴν δύναμιν, συντεταγμένην καταπληκτικῶς. Χαβρίας δὲ ὁ Ἀθηναῖος τῶν μισθοφόρων ἀφηγούμενος παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις δέχεσθαι τοὺς πολεμίους καταπεφρονηκότως, ἅμα καὶ τῇ τάξει μένοντας, καὶ τὰς ἀσπίδας πρὸς τὸ γόνυ κλίναντας, ἐν ὀρθῷ τῷ δόρατι μένειν. ὃν ποιησάντων τὸ προσταχθὲν ὥσπερ ἀφ' ἐνὸς παρακελεύματος, ὁ Ἀγησίλαος, θαυμάσας τὴν τε εὐταξίαν τῶν πολεμίων καὶ τὴν καταφρόνησιν, τὸ μὲν βιάζεσθαι πρὸς ὑπερδεξίους τόπους, καὶ συναναγκάζειν τοὺς ἐναντίους ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι πρὸς τὸν ἐκ χειρὸς κίνδυνον, οὐκ ἔκρινε· πείραν δὲ λαβὼν ὅτι τολμήσουσιν ἀναγκαζόμενοι διαγωνίζεσθαι περὶ τῆς νίκης, ἐν τῷ πεδίῳ προεκαλεῖτο. οὐ συγκαταβαίνοντων δὲ τῶν Θηβαίων, τὴν μὲν φάλαγγα τῶν πεζῶν ἀπήγαγε, τοὺς δ' ἵππεῖς καὶ τὰ ψιλικὰ τῶν ταγματῶν ἐξαποστείλας, ἐπόρθησε τὴν χώραν ἀδεῶς καὶ πολλῶν λαφύρων ἐγκρατὴς ἐγένετο.

Utriusque ducis singularem prudentiam historicus explicat, declaratis rei gestae causis. Post reditum Agesilai Thebani Thespias adoriuntur. Phoebeidas, Laced. dux, cedit.

33. Οἱ δὲ συνόντες τῷ Ἀγησιλᾷ Σπαρτιάται

σύμβουλοι, καὶ οἱ τὰς ἡγεμονίας ἔχοντες ἐθαύμαζον
 πῶς δραστικὸς εἶναι δοκῶν ὁ Ἀγησίλαος, καὶ μείζο-
 να καὶ δυναμικωτέραν ἔχων τὴν δύναμιν, οὐ διηγω-
 ρίστατο πρὸς τοὺς πολεμίους. πρὸς οὓς ὁ Ἀγησίλαος
 ἀπεκρίθη, νῦν μὲν ἀκινδύνως τοὺς Λακεδαιμονίους
 νενικηκέναι ἂν· (πορθομένη γὰρ τῇ χώρᾳ μὴ τε-
 τολημκέναι τοὺς Βοιωτοὺς βοηθῆσαι) εἰ δ' αὐτῶν
 τῶν πολεμίων παρακεχωρηκότων τῆς νίκης, ἐβιάσατο
 τοὺς πολεμίους ὑπομένειν τὸ δεινόν, ἴσως ἂν, διὰ τὸ
 παράλογον τῆς τύχης, δύναιντο καὶ φθάσαι κατὰ
 τὸν κίνδυνον οἱ Λακεδαιμόνιοι. τότε μὲν οὖν ὑπὸ
 τῆς διακρίσεως ταύτης ἔδοξε μετρίως κατεστοχάσθαι
 τὸ δυνάμενον ἀποβῆναι· ὕστερον δὲ διὰ τῶν ἀπο-
 τελεσμάτων ἔδοξεν οὐκ ἀνθρωπίνην ἀπόφασιν, ἀλλὰ
 θεῶν τινα χρησμὸν εἰρηκέναι. οἱ γὰρ Λακεδαιμό-
 νιοι, μετὰ πολλῆς δυνάμεως στρατεύσαντες ἐπὶ Θη-
 βαίους, καὶ συναναγκάσαντες αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς ἑλευ-
 θερίας ἀγωνίσασθαι, μεγάλη συμφορὰ περιέπεσον.
 τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐν Λεύκτροις ἡττηθέντες πολ-
 λούς ἀπώλεσαν τῶν πολιτῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ βασιλεὺς
 αὐτῶν Κλεόμβροτος ἔπεσε· μετὰ δὲ ταῦτα περὶ
 Μαντίνειαν πολεμήσαντες, τοῖς ὅλοις ἐσφάλησαν, καὶ
 τὴν ἡγεμονίαν ἀνελπίστως ἀπέβαλον. ἀγαθὴ γὰρ
 ἡ τύχη τοὺς μέγα φρονοῦντας παραδόξως σφῆλαι,
 καὶ διδάξαι μηδὲν ἄγαν κατελπίζειν. ὁ γοῦν Ἀγησί-
 λαος, ἐχεφρόνως ἀρκεσθεὶς τῷ πρώτῳ προτερήματι,
 τὴν δύναμιν ἀσινῇ διεφύλαξε. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν
 Ἀγησίλαος μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πε-
 λοπόννησον· οἱ δὲ Θηβαῖοι, διὰ τὴν Χαβρίου στρα-

τηγίαν σωθέντες, ἐθαύμασαν τᾶνδρὸς τὴν ἐν τῷ στρατηγίῳ ἀγχινοίαν· ὁ δὲ Χαβρίας, πολλῶν καὶ καλῶν αὐτῷ πεπραγμένων κατὰ πόλεμον, ἐπὶ τούτῳ μάλιστα ἐσεμνύνετο τῷ στρατηγίῳ, καὶ τὰς εἰκόνας τὰς ὑπὸ τοῦ δήμου δοθείσας αὐτῷ καθίστανεν, ἐχούσας τοῦτο τὸ σχῆμα. οἱ δὲ Θηβαῖοι, μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τὴν Ἀγησιλάου, στρατεύσαντες ἐπὶ Θεσπιάς, τὴν μὲν προφυλακὴν οὖσαν ἀνδρῶν διακοσίῳν ἀνείλον· τῇ δὲ πόλει προσβολὰς συνεχεῖς ποιούμενοι, καὶ μηδὲν ἀξιόλογον πράξαντες, ἀπῆγον τὴν δύναμιν εἰς τὰς Θήβας. Φοιβίδας δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος, ἀξιόλογον φρουρὰν ἐν ταῖς Θεσπιάς ἔχων, ἐκχυθεὶς ἐκ τῆς πόλεως καὶ προπετῶς τοῖς ἀποχωροῦσι Θηβαίοις ἐπιθέμενος, τῶν μὲν στρατιωτῶν ἀπέβαλε πλείους τῶν πεντακοσίων, αὐτὸς δὲ λαμπρῶς ἀγωνισάμενος καὶ πολλοῖς ἐναντίοις τραύμασι περιπεσὼν, ἡρώϊκῶς κατέστρεψε τὸν βίον.

Facta nova in Boeotiam expeditione proelium committitur. Agesilaus primo victor, mox cedere cogitur. Inter Naxum et Parum pugna navali decertatur.

34. Οὐ πολλῷ δ' ὕστερον χρόνῳ πάντων Λακεδαιμονίων τῇ αὐτῇ δυνάμει στρατευσάντων ἐπὶ τὰς Θήβας, οἱ μὲν Θηβαῖοι, δυσχωρίας τινὰς ἐτέρας καταλαμβανόμενοι, διεκώλυνον μὲν τοὺς πολεμίους λεηλατεῖν τὴν χώραν, κατὰ στόμα δὲ πρὸς ἅπασαν τὴν δύναμιν ἐν τοῖς πεδίοις οὐκ ἐτόλμων παρατάξασθαι. τοῦ δ' Ἀγησιλάου προμαχομένου, συγκατέβησαν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον πρὸς τὸν ἀγῶνα. γενομένης δὲ μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσχυρᾶς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ περὶ τὸν Ἀγησίλαον ἐπροτέρουν, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἐκ

τῆς πόλεως Θηβαίων ἐκχυθέντων πανδημεὶ, θεωρῶν
 τὸ πλῆθος τῶν ἐπιρρόθεντων ὁ Ἀγηςίλαος, ἀνεκαλέ-
 σατο τῇ σύλλπιγγι τοὺς στρατιώτας ἀπὸ τῆς μάχης.
 οἱ δὲ Θηβαῖοι, δόξαντες τότε πρώτως μὴ καταδεστέ-
 ρους ἑαυτοὺς εἶναι Λακεδαιμονίων, τρόπαιόν τε
 ἔστησαν, καὶ τὸ λοιπὸν κατεθάρόθησαν τῆς τῶν Σπαρ-
 τιατῶν δυνάμεως. τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πεζικὰς δυνά-
 μεις τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος· τῶν δὲ ναυτικῶν κατὰ
 τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἐγένετο μεγάλη ναυμαχία, με-
 ταξὺ Νάξου καὶ Πάρου, διὰ τοιαύτας αἰτίας· Πόλ-
 λις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχος, πυθόμενος σί-
 του πλῆθος ἐν ὀκκάσι παρακομίζεσθαι τοῖς Ἀθη-
 ναίοις, ἐφήδρευε καὶ παρστήρει τὸν κατάτλουν τῆς
 κομιζομένης ἄγορᾶς, διανοούμενος ἐπιθέσθαι ταῖς
 ὀκκάσιν. ἃ δὴ πυθόμενος ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων,
 ἐξέπεμψε στόλον παραφυλάξοντα τὴν σιτοπομπίαν,
 καὶ διέπεμψεν εἰς τὸν Πειραιεῖα τὴν κομιζομένην
 ἄγοράν. μετὰ δὲ ταῦτα Χαβρίας μὲν ὁ τῶν Ἀθη-
 ναίων ναύαρχος, μετὰ στόλου παντὸς πλεύσας ἐπὶ
 τὴν Νάξον, συνεστήσατο πολιορκίαν· προσαγαγὼν
 δὲ τοῖς τείχεσι μηχανὰς, καὶ διὰ τούτων σαλεύσας τὰ
 τείχη, σπουδὴν εἰσεφέρειτο βίᾳ κρατῆσαι τῆς πόλεως.
 ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις Πόλλις ὁ τῶν Λακε-
 δαιμονίων ναύαρχος, κατέπλευσε βοηθήσων τοῖς Νά-
 ξίοις. γινομένης δὲ φιλοτιμίας, ἀμφοτέρωι συγκατέ-
 βησαν εἰς ναυμαχίαν, καὶ τὰς ναῦς διατάξαντες, ἐπέ-
 πλεον ἀλλήλοισι. εἶχε δὲ τριήρεις ὁ μὲν Πόλλις ἐξή-
 κοντα καὶ πέντε, ὁ δὲ Χαβρίας ὀγδοήκοντα καὶ τρεῖς.
 ἐπιπλεουσῶν δὲ τῶν νεῶν ἀλλήλαις, Πόλλις μὲν ἡγού-

μένος τοῦ δεξιοῦ κέρως πρῶτος ἐνέβαλε ταῖς ἀντιτε-
ταγμέναις τριήρεσιν ἐπὶ τοῦ λαιοῦ κέρματος, ὣν ἡγεῖτο
Κήδων ὁ Ἀθηναῖος· ἀγωνισάμενος δὲ λαμπρῶς, αὐ-
τὸν τε τὸν Κήδωνα διέφθειρε, καὶ τὴν ναῦν κατε-
βύθισεν. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις συμβαλὼν, καὶ
τοῖς ἐμβόλοις ἀναρρήττων, ὥς μὲν διέφθειρεν, ὥς δὲ
φυγεῖν ἠνάγκασεν. ἃ δὲ κατιδὼν ὁ Χαβρίας, καὶ
μέρος τῶν περὶ αὐτὸν νεῶν ἐκπέμψας, ἐβοήθησε τοῖς
πιεζομένοις, καὶ τὴν ἦταν τῶν ἰδίων διωρθώσατο.
αὐτὸς δ' ἔχων τὸ κράτιστον τοῦ στόλου, καὶ γενναίως
ἀγωνισάμενος, πολλὰς μὲν τριήρεις διέφθειρεν, οὐκ
ὀλίγας δ' αἰχμαλώτους ἔλαβε.

Reportata victoria, Chabrias cum classe redit in Piraeum. Eo
empore Romae M. Manlius capitis dampnatur.

35. Γενόμενος δ' ἐπὶ τοῦ προτερήματος, καὶ πά-
σας τὰς τῶν πολεμίων ναῦς φυγεῖν ἀναγκάσας, ἀπέ-
σχετο παντελῶς τοῦ διωγμοῦ, ἀναμνησθεὶς τῆς ἐν
Ἀργινοῦσαις ναυμαχίας, ἐν ἣ τοὺς νικήσαντας στρα-
τηγούς ὁ δῆμος ἀντὶ μεγάλης εὐεργεσίας θανάτοι
περιέβαλεν, αἰτιασάμενος ὅτι τοὺς τετελευτηκότας
κατὰ τὴν ναυμαχίαν οὐκ ἔθαψαν, εὐλαβήθη μὴ ποτε
τῆς περιστάσεως ὁμοίας γενομένης κινδυνεύσῃ πα-
θεῖν παραπλήσια. διόπερ ἀποστάς τοῦ διώκειν,
ἀνελέγετο τῶν πολιτῶν τοὺς διανηχομένους, καὶ τοῖς
μὲν ἐν ζῶντας διέσωσε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας ἔθα-
ψεν. εἰ δὲ μὴ περὶ ταύτην ἐγένετο τὴν ἐπιμέλειαν,
ὅσδι' ἂν ἅπαντα τὸν πολεμίων στόλον διέφθειρε.
κατὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν, τῶν μὲν Ἀθηναίων διεφθά-
ρησαν τριήρεις ὀκτωκαίδεκα, τῶν δὲ Λακεδαιμονίων

διεφθάρησαν μὲν εἴκοσι καὶ τέτταρες, αὐτάνδρῳ δ' ἐλήφθησαν ὀκτώ. Χαβρίας μὲν οὖν ἐπιφανῇ ναυμαχίαν νικήσας, κατέπλευσε μετὰ πολλῶν λαφύρων εἰς τὸν Πειραιέα, καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς εἴνχε παρὰ τοῖς πολίταις. μετὰ γὰρ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον Ἀθηναῖοι ταύτην πρώτην ναυμαχίαν ἐνίκησαν. τὴν γὰρ περὶ Κνίδον οὐκ ἰδίᾳ διηγωνίσαντο, τῷ δὲ βασιλικῷ σιῶλῳ χρησάμενοι, ἐπροτέρησαν. ἅμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν τῇ Ῥώμῃ Μάρκος Μανίλιος ἐπιβαλόμενος τυραννίδι καὶ κρατηθεὶς ἀνῆρέθη.

Olymp. CI, 1. Accidit tunc, ut Triballi in Abderitarum regionem incursarent et praedam agerent. Abderitis prae oppressis forte auxilio venit Chabrias Atheniensis, mox tamen dolo peremptus. Successit Timotheus, qui novos conciliat socios, et hostes ad Leucadem proelio fundit.

36. Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησι Χαριάνδρου, Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέτταρας, Σερούϊον Σουλπίκιον, Λεύκιον Παπίριον, Κορνήλιον Τίτον καὶ Μάρκον Κοῦντιον. Ἡλεῖοι δ' ἤγαγον Ὀλυμπιάδα πρώτην πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνὶ καὶ στάδιον Λάμων Θούριος. ἐπὶ δὲ τούτων ἐν τῇ Θράκῃ Τριβαλλοὶ σιτοδείᾳ πιεζόμενοι, πανδημεὶ στρατείαν ἐποίησαντο πρὸς τὴν ὑπερὸρίον χώραν, καὶ τὰς τροφὰς ἐκ τῆς ἀλλοτρίας γῆς ἐπορίζοντο. ὄντες δὲ πλείους τῶν τρισμυρίων, ἐπῆλθον τὴν τε ὁμορον Θράκην, καὶ τὴν τῶν Ἀβδηριτῶν χώραν ἐπόρθησαν ἀδεῶς. πολλῆς δὲ ὀφελείας κυριεύσαντες, καταπεφρονηκότως καὶ αἰτιάκτως τὴν ἐπάνοδον ἐποιοῦντο. οἱ δ' Ἀβδηρίται πανδημεὶ στρατεύσαντες ἐπ' αὐ-

τοὺς, καὶ σποράδην καὶ ἀτάκτως τὴν ἐπάνοδον ποιου-
 μένους, πλείους τῶν δυσχιλίων ἀνείλον. οἱ δὲ Βάρ-
 βαροι, παροξυνθέντες ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι, καὶ βου-
 λόμενοι τοὺς Ἀβδηρίτας τιμωρήσασθαι, πάλιν ἐνέβα-
 λον αὐτῶν εἰς τὴν χώραν. οἱ δὲ προνευικηκότες, ἐπαρ-
 θέντες τῷ προτερήματι, καὶ τῶν πλησιοχώρων Θρα-
 κῶν συμμαχίαν ἀποστειλάντων αὐτοῖς, παρετάξαντο
 τοῖς Βαρβάροις. γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς, καὶ
 τῶν Θρακῶν μεταβαλλομένων ἄφνω, μονωθέντες οἱ
 Ἀβδηρίται καὶ κυκλωθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν
 Βαρβάρων, σχεδὸν ἅπαντες οἱ τῆς μάχης μετεσχηκό-
 τες κατεκόπησαν. τηλικαύτη δὲ συμφορᾷ τῶν Ἀβδη-
 ριτῶν περιπεπωκότων, καὶ μελλόντων πολιορκεῖ-
 σθαι, Χαβρίας ὁ Ἀθηναῖος ἐπιφανεῖς μετὰ δυνά-
 μεως, ἐξείλετο τῶν κινδύνων τοὺς Ἀβδηρίτας, καὶ
 τοὺς μὲν Βαρβάρους ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας, ἐν δὲ
 τῇ πόλει φρουρὰν ἀξιόλογον καταλιπὼν, αὐτὸς ὑπό-
 τινων ἐδολοφονήθη. Τιμόθεος δὲ, παραλαβὼν τὴν
 ναυαρχίαν, καὶ πλεύσας εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, τὰς τε
 ναῦς τῇ πόλει προσηγάγετο, καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀκαρ-
 νανίαν ὁμοίως ἔπεισεν ἀποκλίνειν πρὸς Ἀθηναίους.
 Ἀλκέταν δὲ τὸν Μολοττῶν βασιλεῖα φίλον κατασκευά-
 σας, καὶ καθόλου τὰς χώρας τὰς τῶν περὶ τοὺς τό-
 πους ἐκείνους πόλεων ἐξειδιοποιησάμενος, ἐνίκησε ναυ-
 μαχίᾳ τοὺς Λακεδαιμονίους περὶ Λευκάδα. ταῦτα
 δὲ πάντα ταχέως καὶ ῥαδίως ἐπετέλεσε, πείθων μὲν
 διὰ τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως, νικῶν δὲ δι' ἀνδρείαν
 καὶ στρατηγίαν. διόπερ' οὐ μόνον παρὰ τοῖς πολί-
 ταις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι μεγάλης ἐτύγ-

χανεν ἀποδοχῆς. καὶ τὰ μὲν περὶ Τιμόθεον ἐν τοῖς ἦν.

Thebani Orchomenum, a Laced. occupatam, oppugnant, ipsos-
que numero superiores vincunt. Cum hoc anno Hermeas historiam
suam Siciliae finit.

37. Ἀμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Θηβαῖοι μὲν
ἐστράτευσαν ἐπ' Ὀρχομενὸν ἐπiléκτοις ἀνδράσι πεν-
τακοσίοις, καὶ συνετέλεσαν προῶξιν ἀξίαν μνήμης·
φροῦρουντων γὰρ τὸν Ὀρχομενὸν Λακεδαιμονίων
πολλοῖς στρατιώταις, καὶ τοῖς Θηβαίοις ἀντιταξαμέ-
νων, ἐγενήθη μάχη καρτερὰ· καθ' ἣν οἱ Θηβαῖοι
πρὸς διπλασίους συμβαλόντες, ἐνίκησαν τοὺς Λακε-
δαιμονίους. οὐδέποτε τοῦτο συνέβη γενέσθαι κατὰ
τοὺς ἐπάνω χρόνους, ἀλλ' ἀγαπητὸν ὑπάρχειν ἐδόκει
τὸ πολλοὺς ὀλίγους νικῆσαι. διὸ καὶ φρονήματος
ἐπίμπλαντο Θηβαῖοι, καὶ τὴν ἀνδρείαν εἶχον μᾶλλον
περιβόητον, καὶ φανεροὶ καθειστήκεισαν ἀμφοισβη-
τήσοντες τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας. τῶν δὲ συγγρα-
φῶν Ἑρμείας ὁ Μηθυμναῖος τὴν τῶν Σικελικῶν
σύνταξιν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεψε, γρά-
ψας βίβλους δέκα, ὥς δὲ τινες διαιροῦσι, δώδεκα.

Olymp. CI, 2. Artaxerxes pacem inter Graecos componere stu-
det, ut belli Aegyptiis inferendi fiant socii. Solis Thebani recusant;
reliqui ineunt pacem, qua singulis civitatibus suo iure uti con-
cessum.

38. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἱπποδάμου,
Ῥωμαῖοι χιλιάρχους ἀντὶ τῶν ὑπάτων κατέστησαν
τέτταρας, Λεύκιον Οὐαλέριον, Κρίσπον Μάλλιον,
Φάβιον Σερουίλιον, Σουλπίκιον Λουκρήτιον. ἐπὶ
δὲ τούτων Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, μέλ-

λων πολεμεῖν πρὸς Αἰγυπτίους, καὶ σπεύδων ξενικὴν δύναμιν ἀξιόλογον συστήσασθαι, διέγνω συλλύσασθαι τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολέμους. οὕτω γὰρ μάλιστα ἤλπιζε τοὺς Ἕλληνας, ἀποκελυμένους τῶν οἰκείων πολέμων, ἐτοιμοτέρους ἔσεσθαι πρὸς τὰς ξενολογίας· διόπερ πρέσβεις ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τοὺς παρακαλέσοντας τὰς πόλεις κοινὴν εἰρήνην συνθέσθαι. τῶν δὲ Ἑλλήνων ἀσμένως προσδεξαμένων τοὺς λόγους, διὰ τὸ κάμνειν τῇ συνεχείᾳ τῶν πολέμων, συνέθεντο πάντες τὴν εἰρήνην, ὥστε πᾶσας τὰς πόλεις αὐτονόμους καὶ ἀφρουρήτους εἶναι. καὶ κατέστησαν οἱ Ἕλληνες ἐξαγωγεῖς, οἱ κατὰ πόλιν ἐκάστην ἐπελθόντες ἐξήγαγον ἀπᾶσας τὰς φρουράς. μόρων δὲ Θηβαίων οὐ προσδεξαμένων κατὰ πόλιν γίνεσθαι τὰς σπονδὰς, ἀλλὰ τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν ὑπὸ τὴν τῶν Θηβαίων συντέλειαν ταπεινῶν, καὶ Ἀθηναίων μὲν ἀντιπόντων φιλοτιμότατα, Καλλιστράτου δὲ τοῦ δημογγοῦ τὸν λόγον διαθεμένον, ὑπὲρ δὲ τῶν Θηβαίων Ἐπαμινώνδου διαθεμένου λόγον θαυμασιῶς ἐν τῷ κοινῷ συνεδρίῳ· τοῖς μὲν ἄλλοις Ἑλλήσι πᾶσι συμφώνως αἱ σπονδαὶ συνετελέσθησαν, μόνοι δὲ Θηβαῖοι κριθέντες ἔσπονδοι, καὶ τοῦ Ἐπαμινώνδου διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς ἐμποιοῦντος φρόνημα τοῖς πολίταις, ἐθαύρυσαν τοῖς ἀπάντων δόγμασιν ἀντιβαίνειν. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ καὶ Ἀθηναῖοι διὰ παντὸς περὶ τῆς ἡγεμονίας διαφιλοτιμούμενοι, παρεχώρουν ἄλλήλοις, οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ τῆς κατὰ θάλατταν ἀρχῆς ἄξιοι κρινόμενοι. διόπερ τὴν ἐκ τρίτου προσώπου ἀναφερομένην ἡγεμο-

νίαν χαλεπῶς ἔφερον, καὶ τὰς κατὰ Βοιωτίαν πόλεις ἀπέσπων τῆς τῶν Θηβαίων συντελείας.

Tum victoria, aliquot proeliis reportata, tum singularis imperatorum suorum virtus, Thebanos feroces fecerat.

39. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῇ τε ῥώμῃ τῶν σωμάτων καὶ ταῖς ἀλκαῖς διαφέροντες, καὶ πολλαῖς μάχαις προνενικηκότες τοὺς Λακεδαιμονίους, μετέωροι τοῖς φρονήμασιν ὑπῆρχον, καὶ τῆς κατὰ γῆν ἡγεμονίας ἡμφισβήτην. οὐ διεψεύσθησαν δὲ τῆς ἐλπίδος, διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, καὶ διὰ τὸ πλείονας ἔχειν ἀγαθοὺς ἡγεμόνας καὶ στρατηγοὺς κατὰ τοὺς ὑποκειμένους χρόνους. ἐπιφανέστατοι δ' ἦσαν Πελοπίδας καὶ Γοργίας καὶ Ἐπαμινώνδας. οὗτος γὰρ οὐ μόνον τῶν ὁμοεθνούντων, ἀλλὰ καὶ πάντων Ἑλλήνων πολὺ προέσχευ ἀνδρείᾳ τε καὶ στρατηγικῇ συνέσει. μετέσχε γὰρ ἐπὶ πολὺ πάσης παιδείας, καὶ μάλιστα τῆς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας. πρὸς δὲ τούτοις, φυσικοῖς προτερέμασι κεχορηγημένος, εἰκότως καὶ πράξεις ἐπιφανεστάτας συνετέλεσε. διὸ καὶ συναναγκασθεὶς ὀλίγοις πολιτικοῖς στρατιώταις πρὸς πάσας τὰς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων δυνάμεις ἀγωνίσασθαι, τοσοῦτον ὑπερέσχε τῶν ἀνικήτων στρατιωτῶν, ὥστε τὸν βασιλέα τῶν Λακεδαιμονίων Κλεόμβροτον ἀνελεῖν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἀντιταχθέντων ἄρδην σχεδὸν κατακόψαι. καὶ τὰ τηλικαῦτα παραδόξως διεπράξατο, διὰ τὴν ἀγχίνοιαν καὶ τὴν ἐκ παιδείας αὐτῷ περιγεγενημένην ἀρετὴν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων μικρὸν ὕστερον ἐν τοῖς κατὰ μέρος ἐκτεθησομένοις σαφέστερον δηλώσομεν. νῦν δ' ἐπὶ τὸ συνεχές τῆς ἱστορίας τρεψόμεθα.

Pleraque civitates libertate insolentius abutuntur: unde novae turbae et seditiones existunt, praesertim inter Phialenses, Corinthios, Megarenses, Phliasios.

40. Μετὰ γὰρ τὴν συγχωρηθεῖσαν τοῖς δήμοις αὐτονομίαν, αἱ πόλεις ἐνέπιπτον εἰς ταραχὰς μεγάλας καὶ στάσεις· μάλιστα δὲ αἱ κατὰ τὴν Πελοπόννησον. ὀλιγαρχικοῖς γὰρ πολιτεύμασι κεχρημέναι, καὶ ταῖς τῆς δημοκρατίας ἐξουσίαις ἀπειραγάθως χρῶμεναι, πολλοὺς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐφυγάδευον, καὶ κρίσεις ἐπιβάλλουσαι συκοφαντώδεις, κατεδίκάζον· διόπερ εἰς στάσεις ἐμπίπτουσαι, φυγὰς καὶ δημεύσεις οὐσιῶν ἐποιοῦντο· μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας προεσθηκότας τῶν πατρίδων. ἐν γὰρ τοῖς τότε χρόνοις ἐπιτακτικῶς ἐκείνων τοῖς πολίταις προσενηχεγμένων, ὕστερον ὁ δημοτικὸς ὄχλος ἀπολαβὼν τὴν ἐλευθερίαν ἐμνησικακεῖ. πρῶτον δὲ τῶν Φιαλέων οἱ φυγάδες συστραφέντες κατελάβοντο τὴν καλουμένην Ἰθαίαν, χωρίον ὄχυρόν. ἐκ ταύτης δ' ὀρμηθέντες, παρεισέπεσον εἰς τὴν Φιάλειαν· καὶ Διονυσίων κατὰ τύχην ὄντων, ἐπιπεσόντες ἀπροσδοκῆταις τοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ καθεσμένοις, καὶ πολλοὺς ἀποσφάξαντες, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ συναπονοήσασθαι πείσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Σπάρτην. οἱ δὲ τῆς Κορίνθου φυγάδες, συχνοὶ διατρίβοντες παρὰ τοῖς Ἀργείοις, ἐπεχείρησαν κατεῖναι. παραδεχθέντες δ' ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπὸ τινων οἰκείων καὶ φίλων, διαβληθέντες, ἐγένοντό τε περικατάληπτοι. μέλλοντες δὲ συναρπάζεσθαι, καὶ φοβούμενοι τὴν ἐκ τῆς ἀλώσεως αἰκίαν, ἀλλήλους ἀπέκτειναν. οἱ δὲ Κορίνθιοι, πολλοὺς τῶν πολιτῶν αἰτια-

σάμενοι μετεσχηκέναι τοῖς φυγάσι τῆς ἐπιθέσεως, οὓς μὲν ἀπέκτειναν, οὓς δ' ἐφυγάδευσαν. ἐν δὲ τῇ πόλει τῶν Μεγαρέων ἐπιχειρήσαντες τινες μεταστῆσαι τὴν πολιτείαν, καὶ κρατηθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, πολλοὶ μὲν ἀνῆρέθησαν, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐξέπεσον. ὁμοίως δὲ καὶ παρὰ τοῖς Σικυωνίοις τινὲς νεωτερίζειν ἐπιβαλόμενοι, καὶ γνωσθέντες ἀνῆρέθησαν. παρὰ δὲ τοῖς Φλιασίοις πολλῶν φυγαδευομένων, καὶ καταλαβομένων ἐπὶ τῆς χώρας φρούριον ὀχυρόν, καὶ πλῆθος μισθοφόρων ἀθροισάντων, ἐγένετο μάχη πρὸς τοὺς ἐκ τῆς πόλεως· καὶ νικησάντων τῶν φυγάδων, ἀνῆρέθησαν τῶν Φλιασίων ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους· ὕστερον δὲ προδόντων τῶν φυλάκων τοὺς φυγάδας, κρατήσαντες οἱ Φλιάσιοι τῶν φυγάδων, ἀνείλον πλείους τῶν ἑξακοσίων, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκβαλόντες ἐκ τῆς χώρας, ἠνάγκασαν φυγεῖν εἰς Ἄργος. αἱ μὲν οὖν κατὰ Πελοπόννησον πόλεις ἐν τοιαύταις συμφοραῖς ἦσαν.

Olymp. Cl. 3. Iam itaque bello Persae Aegyptum adoriuntur, Pharnabazo et Iphicrate ducibus. Copiarum naviumque numerus. Adiungitur causa, cur ducibus Persarum proprium sit, tarde agere.

41. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Σωκρατίδου, Ῥωμαῖοι ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστησαν τέτταρας, Κόϊντιον Κράσσον, Σερούϊλιον Κορνήλιον, ἐπὶ δὲ Σπόριον Παπίριον, καὶ Φάβιον Ἄλβον. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρταξέρξης ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπὶ Αἰγυπτίους, ἀφεστηκότας ἀπὸ Περσῶν. ἡγοῦντο δὲ τῶν δυνάμεων Φαρνάβαζος μὲν τῶν Βαρβαρικῶν, Ἰφικράτης δ' ὁ Ἀθηναῖος τῶν μισθοφόρων, ὄντων

δισμυρίων. ὁ δ' ἄνθρωπος οὗτος μετὰ πεμπτος ἐπὶ τὴν
 στρατηγίαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτάχθη διὰ τὴν ἐν τῷ
 στρατηγεῖν ἀρετὴν. ἔτη δὲ πλείω τοῦ Φαρναβάζου
 κατανηλωκότος περὶ τὰς παρασκευάς, ὁ μὲν Ἰφικρά-
 τῆς δοῶν αὐτὸν ἐν μὲν τῷ λέγειν ὄντα δεινόν, ἐν δὲ
 τοῖς πραττομένοις νωχελῇ, παρῳήσας πρὸς αὐτὸν
 ἐχρήσατο, φήσας θαυμάζειν, πῶς ἐν μὲν τοῖς λόγοις
 ἐστὶν ὄξύς, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις βραδύς. ὁ δὲ Φαρνά-
 βαζος ἀπεκρίθη, διότι τῶν μὲν λόγων αὐτός ἐστι
 κύριος, τῶν δ' ἔργων ὁ βασιλεὺς. τῆς δὲ τῶν Περ-
 σῶν δυνάμεως ἀθροισθείσης εἰς πόλιν Ἀκην, ἡρι-
 θμήθησαν τῶν μὲν Βαρβάρων εἴκοσι μυριάδες, ὧν
 ἤρχεν Ἀρτάβαζος. τῶν δὲ μισθοφόρων Ἑλλήνων
 Ἰφικράτης ἡγεῖτο δισμυρίων. καὶ ναὺς ἡριθμήθη-
 σαν, τριήρεις μὲν τριακόσαι, τριακόντοροι δὲ δια-
 κόσαι. τῶν δὲ τὴν ἄγοράν καὶ τὴν ἄλλην παρα-
 σκευὴν κομιζουσῶν πολὺς ἦν ἀριθμὸς. ἀρχομένου
 δὲ τοῦ θέρους, ἀνέβησαν οἱ τοῦ βασιλέως στρατηγοὶ
 μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, καὶ τοῦ στόλου συμπα-
 ρόντος προῆγον ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον. ὥς δ' ἤκον
 πλησίον τοῦ Νείλου, κατέλαβον τοὺς Αἰγυπτίους
 φανεροῶς παρεσκευασμένους τὰ πρὸς τὸν πόλεμον.
 ὁ γὰρ Φαρναβάζος βραδεῖαν τὴν στρατιάν ἐποιεῖτο,
 καὶ πολὺν χρόνον ἐδεδώκει τοῖς πολεμίοις εἰς τὴν
 παρασκευὴν. ὥς ἐπίπαν γὰρ οἱ τῶν Περσῶν στρα-
 τηγοὶ, τῶν ὅλων οὐκ ὄντες αὐτοκράτορες, περὶ
 πάντων ἀναφέρουσι τῷ βασιλεῖ, καὶ προσαναμένουσι
 τὰς περὶ ἕκαστον ἀποκρίσεις.

Nili ostia describuntur, quae ipsa hostium aditum difficilem reddunt. Persae consulto praetervecti ostium Pelusium, ad Mendesium appellunt, ubi expositis copiis, Aegyptios in fugam agunt, et castellum occupant.

42. Ὁ δὲ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Νεκτάνεβις ἐπυρθάνετο μὲν τὸ μέγεθος τῶν Περσικῶν δυνάμεων. ἐθαύρει δὲ μάλιστα μὲν τῇ τῆς χώρας ὀχυρότητι, δυσπροσίτου παντελῶς οὔσης τῆς Αἰγύπτου· ἔπειτα δὲ τῷ πεφραχθαι καλῶς πάσας εἰσβολὰς τὰς τε ἀπὸ γῆς καὶ τὰς ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ τὰ στόμασι. τοῦ γὰρ Νείλου τὰς εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἐκβολὰς ποιουμένου, καθ' ἕκαστον τῶν στομάτων πόλις κατεσκεύαστο, πύργους μεγάλους ἔχουσα καθ' ἑκάτερον τοῦ ῥείθρου, καὶ ξυλίνην γέφυραν τοῦ εἰσπλου κυριεύουσαν. μάλιστα δὲ τὸ Πηλουσιακὸν στόμα κατεσκεύασαν, διὰ τὸ κείσθαι μὲν αὐτὸ πρῶτον πρὸς τοὺς ἀπὸ Συρίας πορευομένους, καὶ δοκεῖν διὰ τούτου μάλιστα ποιῆσθαι τὴν ἔφοδον τοὺς πολέμιους. ταῦτο γὰρ ἀπετάφρευσε, καὶ διετείχεσε τοὺς εἰσπλους κατὰ τοὺς εὐκαιροτάτους τόπους, καὶ τῶν προσόδων τὰς μὲν κατὰ γῆν πορείας ἐποίησε λιμνάζειν, τὰς δὲ πλωτὰς χώμασιν ἐπέφραπτε. διόπερ οὐκ ἦν ῥαδίως οὔτε ταῖς ναυσὶν εἰσπλέειν, οὔτε τοῖς ἱππεῦσι προσπελάσαι, οὔτε τοῖς πεζοῖς προσελθεῖν. οἱ δὲ περὶ τὸν Φαργάβαζον στρατηγοὶ, καταλαβόντες τὸ Πηλουσιακὸν στόμα θαυμασιῶς ὀχυρωμένον καὶ στρατιωτῶν πλήθει φυλαττόμενον, τὸ μὲν διὰ τούτου βιάζεσθαι, παντελῶς ἀπεδοκίμασαν, δι' ἑτέρου δὲ στόματος ἔγνωσαν ποιῆσθαι τὸν εἰσπλουν. διὸ πλεύσαντες πελάγιοι, πρὸς τὸ μὴ καθορᾶσθαι

τάς ναῦς ὑπὸ τῶν πολεμίων, κατέπλευσαν πρὸς τὸ στόμα τὸ καλούμενον Μενδήσιον, ἔχον ἡῶνα παρήκουσαν ἐφ' ἱκανὸν τόπον. εἰς ταύτην ἀποβάντες μετὰ στρατιωτῶν τρισχιλίων ὃ, τε Φαρνάβαζος καὶ ὁ Ἰφικράτης προῆγον ἐπὶ τὸ τετειχισμένον ἐπὶ τοῦ στόματος πολισμάτων. ἐκβοηθησάντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων ἱππεῦσιν τε καὶ πεζοῖς τρισχιλίοις, γενομένης τε μάχης ἰσχυρᾶς καὶ τοῖς Πέρσαις πολλῶν ἐκ τῶν νεῶν προσγεγενημένων, κυκλωθέντες οἱ Αἰγύπτιοι, πολλοὶ μὲν ἀπέθανον, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐξωγρήθησαν. οἱ δὲ περιλειφθέντες, εἰς τὴν πόλιν συνεδιώχθησαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰφικράτην, συνεισπεσόντες τοῖς φρουροῖσιν ἐντὸς τῶν τειχῶν, καὶ κρατήσαντες τοῦ φρουρίου, τοῦτο μὲν κατέσκαψαν, τοὺς δ' ἐνοικοῦντας ἐξηνδραποδίσαντο.

Uterius tetendit Iphicrates, praesertim in Memphim; sed impetum cohibuit Pharnabazi ingenium tardum. Interea, amissa opportunitate, Persae infecta re domum redire coguntur. Iphicrates, ob dissidium, Pharnabazi iram metuens clam Athenas aufugit.

43. Μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς ἐνέπεσε στάσις, δι' ἣν τῆς ἐπιβολῆς ἐσφάλησαν. ὁ μὲν γὰρ Ἰφικράτης παρὰ τῶν αἰχμαλώτων πνυθόμενος ἔρημον εἶναι τὴν Μέμφιν, ἐπικαιροτάτην οὖσαν πόλιν τῶν κατ' Αἴγυπτον, συνεβούλευεν ἐξ αὐτῆς ἀναπλεῖν ἐπὶ τὴν Μέμφιν, πρὸ τοῦ παραγενέσθαι τὰς τῶν Αἰγυπτίων δυνάμεις. οἱ δὲ περὶ τὸν Φαρνάβαζον ὥοντο δεῖν ἀναμένειν τὴν ὅλην δύναμιν τῶν Περσῶν. ἀσφαλεστέραν γὰρ ἔσεσθαι τὴν ἐπὶ τὴν Μέμφιν στρατείαν. τοῦ δ' Ἰφικράτους ἀξιοῦντος αὐτῷ δοθῆναι τοὺς παρόντας μισθοφόρους καὶ μετ' ἐκείνων

ἐπαγγελλομένου κρατήσειν τῆς πόλεως, τό, τε θρόσος αὐτοῦ καὶ τὴν ἀρετὴν ὑπώπτευσεν, μὴ κατ' ἰδίαν κατὰσχῃ τὴν Αἴγυπτον. διόπερ οὐ συγχωροῦντος τοῦ Φαρναβάζου, ὁ Ἰφικράτης διεμαρτύρατο, λέγων ὡς εἰάν παρῶσι τὴν ὀξύτητα τῶν καιρῶν, ἀπρακτον ποιήσουσι τὴν πολλὴν στρατιάν· ἐφθόγουν αὐτῷ, καὶ διαβολὰς ἀδίκους προσῆπτον· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι πολλὴν ἀναστροφὴν λαβόντες, εἰς μὲν τὴν Μέμφιν ἐξέπεμψαν τὴν ἱκανὴν φυλακὴν, ἐπὶ δὲ τὸ πεποροθιμένον πολισμάτιον πάσαις ταῖς δυνάμεσι παραγερόμενοι, καὶ πολλὰ πλεονεκτοῦντες, διὰ τὴν τῶν ὀπλῶν ὀχυρότητα, συμπλοκάς ἐποιοῦντο τοῖς πολεμίοις συνεχεῖς. αἰεὶ δὲ μᾶλλον ἐπισχύοντες, πολλοὺς ἀνῆρουν τῶν Περσῶν, καὶ κατεθάρρουν τῶν πολεμίων. χρονιζούσης δὲ τῆς περὶ τὸ πολισμάτιον τοῦτο στρατείας καὶ τῶν ἐτησίων ἤδη γενομένων, ὁ Νεῖλος πληροῦμενος, καὶ πάντα τόπον ἐπέχων τῷ πλήθει τοῦ ρεύματος, αἰεὶ μᾶλλον ὠχύρου τὴν Αἴγυπτον. οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἡγεμόνες, ἀντιπραττούσης αὐτοῖς αἰεὶ τῆς περιστάσεως, ἔγνωσαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὴν ἀπαλλαγὴν ποιήσασθαι. διόπερ ἐπανιόντων αὐτῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ γενομένης διαφορᾶς τῷ Φαρναβάζῳ πρὸς τὸν Ἰφικράτην, ὑποπιεύσας ὁ Ἰφικράτης μὴ συλληφθῆναι, καὶ τιμωρίας τύχῃ, καθάπερ Κόνων ἔπαθεν ὁ Ἀθηναῖος, ἔκρινε λάθρα φεύγειν ἐκ τοῦ στρατοπέδου. διὸ καὶ παρασκευασάμενος πλοῖον, ἔλαθε νυκτὸς ἀπαλλαγεῖς, καὶ καταπλεύσας εἰς τὰς Ἀθήνας. ὁ δὲ Φαρναβάζος πρέσβεις ἐκπέμψας, κατηγόρησε τοῦ Ἰφικράτους, ὡς αἰτίου γεγονότος

τοῦ μὴ ληφθῆναι τὴν Αἴγυπτον· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν Πέρσαις ἀπόκρισιν ἔδωκαν, ὅτι εἴαν εἴρωσιν αὐτὸν ἡδίκηκότα, κολάσουσι κατὰ τὴν ἀξίαν· αὐτοὶ δὲ μετ' ὀλίγον χρόνον στρατηγὸν κατεστήσαντο Ἰφικράτην ἐπὶ τὸ ναυτικόν.

Iphicratis ingenium, et de remilitari merita describuntur.

44. Οὐκ ἀνολέειον δ' ἐστὶ τὰ περὶ τῆς Ἰφικράτους ἀρετῆς ἱστοροῦμενα παραθεῖναι. οὗτος γὰρ παραδεδόται στρατηγικὴν τε ἀγχίνουσαν ἐσχηκέναι, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐπίνοιαν ἀγαθὴν φύσει κερχεῖσθαι διαφόρῳ. προσλαβόμενον οὖν αὐτὸν τὴν ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ πολυχρόνιον ἐμπειρίαν τῶν στρατιωτικῶν ἔργων, ἐπιτοήσασθαι πολλὰ τῶν εἰς τὸν πόλεμον χρησίμων, καὶ μάλιστα τῶν περὶ τὸν καθοπλισμὸν φιλοτιμηθῆναι. τῶν γὰρ Ἑλλήνων μεγάλας ἀσπίσι χρωμένων, καὶ διὰ τοῦτο δυσκινήτων ὄντων, συνεῖλε τὰς ἀσπίδας, καὶ κατεσκεύασε πέλτας συμμέτρους, ἐξ ἀμφοτέρων εὖ στοχασάμενος, τοῦ τε σκέπειν ἱκανῶς τὰ σώματα, καὶ τοῦ δύνασθαι τοὺς χρωμένους ταῖς πέλταις, διὰ τὴν κουφότητα παντελῶς εὐκινήτους ὑπάρχειν. διὰ δὲ τῆς πείρας τῆς εὐχρηστίας ἀποδοχῆς τυγχανούσης, οἱ μὲν πρότερον ἀπὸ τῶν ἀσπίδων ὀπλῖται καλούμενοι, τότε δὲ ἀπὸ τῆς πέλτης πελτασταὶ μετωνομάσθησαν. ἐπὶ δὲ τοῦ δόρατος καὶ τοῦ ξίφους εἰς τοῦναντίον τὴν μετάθεσιν ἐποίησατο. ἡύξησε γὰρ τὰ μὲν δόρατα ἡμιόλιον μεγέθει, τὰ δὲ ξίφη σχεδὸν διπλάσια κατεσκεύασε. τὴν δὲ δοκιμασίαν ἢ χρεῖα διαβεβαίουσα, τὴν ἐπίνοιαν τοῦ στρατηγοῦ τῷ τῆς πείρας ἐπιτεύγματι

δόξης ἡξίωσε. τὰς τε ὑποδέσεις τοῖς στρατιώταις
 εὐλύτους καὶ κούφας ἐποίησε, τὰς μέχρι τοῦ νῦν
 Ἰφικρατίδας ἀπ' ἐκείνου καλουμένας. πολλὰ δὲ καὶ
 ἄλλα τῶν χρησίμων εἰς τὰς στρατίας κατέδειξε, περὶ
 ὧν μακρὸν ἂν εἴη γράφειν. ἡ μὲν οὖν ἐπ' Αἴγυπτον
 στρατεία τῶν Περσῶν, μεγάλης τυχοῦσα παρασκευῆς,
 παρ' ἐλπίδας ἄπρακτον ἔσχε τὸ τέλος.

In Græcis civitatibus ob mutatam earum formam multae turbæ
 et seditiones oriuntur: quo ipso bellum renovatur. Zazynlhii in
 partes duas divulsi.

45. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, ταραττομένων τῶν
 πόλεων, διὰ τὴν ἀσυνήθη πολιτείαν, καὶ πολλῶν
 ἐπανισταμένων διὰ τὴν κοινὴν ἀναρχίαν, τοῖς μὲν
 τὰς ὀλιγαρχίας κατασκευάζουσιν ἐβοήθουν οἱ Λακε-
 δαιμόνιοι, τοῖς δὲ τῆς δημοκρατίας ἀντεχομένοις
 συνεμάχουν οἱ Ἀθηναῖοι. ἀμφοτέραι γὰρ αἱ πόλεις
 αἵ ται χρόνον ὀλίγον διετήρησαν τὰς σπονδάς· μετὰ
 δὲ ταῦτα συμπράττουσαι ταῖς οἰκείαις πόλεσιν,
 ἐπολέμουν, οὐδὲν ἔτι φροντίζοντες τῆς κοινῆς συν-
 τεθείσης εἰρήνης. διόπερ ἐν Ζακύνθῳ τοῖς ἐπὶ τῆς
 Λακεδαιμονίων ἐπιστάσις κυρίοις γεγερόσι τοῦ
 πολιτεύματος ὁ δῆμος χαλεπῶς ἔχων καὶ μνησικακῶν,
 ἐφυγάδευσεν πάντας. οὗτοι δὲ πρὸς Τιμόθεον τὸν
 Ἀθηναίων ἡγούμενον τοῦ ναυτικοῦ καταφυγόντες
 συνέπλεον αὐτῷ καὶ συνεμάχουν. τοῦτον οὖν πα-
 ρασησάμενοι συνεργόν, καὶ διαβιβασθέντες εἰς τὴν
 νῆσον ὑπ' αὐτοῦ, κατελάβοντο χωρίον ὄχυρόν παρὰ
 θάλατταν, ὃ προσηγόρευον Ἀρχαδίαν. ἐκ τούτου
 δ' ὀρμώμενοι, καὶ βοηθὸν ἔχοντες τὸν Τιμόθεον
 ἐκακοποιοῦν τοὺς ἐν τῇ πόλει. τῶν δὲ Ζακυνθίων

τοὺς Λακεδαιμονίους ἄξιούντων βοηθῆσαι, τὸ μὲν
 πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξαποστείλαντες πρέσβεις,
 κατηγοροῦν τοῦ Τιμοθέου· ὥς δ' ἐθεώρουν τὸν
 δῆμιον ἀποκλίνοντα πρὸς τοὺς φυγάδας, συνεστή-
 σαντο τὸ ναυτικόν, καὶ πληρώσαντες τριήρεις εἴκοσι
 καὶ πέντε, ἐξεπέμψαν τοῖς Ζακυνθίοις συμμαχίαν,
 δόντες τὴν ἡγεμονίαν Ἀριστοκράτει.

Similiter Corcyraei. Plataea Atheniensibus dum se tutandam
 tradit, a Thebanis dirigitur. Thespiac ab iisdem devastantur.

46. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις, τῶν ἐκ
 Κερκυρας τινὲς φίλοι Λακεδαιμονίων, ἐπαναστάντες
 τῷ δήμῳ, παρεκάλεσαν τοὺς Σπαρτιάτας ἀποστεῖλαι
 ναυτικὴν δύναμιν, ὑπισχνόμενοι παραδώσειν αὐτοῖς
 τὴν Κέρκυραν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, τὴν Κέρκυραν
 εἰδότες μεγάλην ὥσπιν ἔχουσαν τοῖς ἀντεχομένοις
 τῆς θαλάττης, ἔσπευσαν κύριοι γενέσθαι ταύτης
 τῆς πόλεως. εὐθύς οὖν ἔπεμψαν εἰς τὴν Κέρκυραν
 τριήρεις εἴκοσι καὶ δύο, τὴν ἡγεμονίαν Ἀλκίδα πα-
 ραδόντες. * τοῦτον δὲ τὸν στόλον προσεποιήθησαν
 εἰς Σικελίαν ἀποστεῖλαι, ἵνα ὥς φίλοι προσδεχθέντες
 ὑπὸ τῶν Κερκυραίων, κατὰσχῶσι τὴν πόλιν μετὰ
 τῶν φυγάδων. οἱ δὲ Κερκυραῖοι, γνόντες τῶν
 Σπαρτιατῶν τὴν ἐπίνοιαν, τὴν μὲν πόλιν ἐπιμελῶς
 ἐφύλαττον, εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας πρέσβεις ἐξεπέμψαν
 περὶ βοηθείας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ψηφισάμενοι βο-
 θεῖν τοῖς Κερκυραίοις καὶ Ζακυνθίων τοῖς φυγά-
 σιν, εἰς μὲν τὴν Ζάκυνθον ἐξεπέμψαν Κτησικλέα
 στρατηγόν, ἡγούμενον τῶν φυγάδων· εἰς δὲ τὴν
 Κέρκυραν παρεσκευάζοντο ναυτικὴν δύναμιν ἐκ-

πέμπειν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, κατὰ τὴν Βοιωτίαν Πλαταιεῖς ἀντεχόμενοι τῆς Ἀθηναίων συμμαχίας, μετεπέμποντο στρατιώτας, κεκριότες τοῖς Ἀθηναίοις παραδοῦναι τὴν πόλιν. ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Βοιωτάρχαι χαλεπῶς διατεθέντες πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς, καὶ σπεύδοντες φθάσαι τὴν παρὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν, εὐθὺς ἐπ' αὐτοὺς δύναμιν ἀξιόλογον ἤγον. παραγενόμενοι δὲ πλησίον τῆς τῶν Πλαταιέων πόλεως, ἀπροσδοκῆτου τῆς ἐπιθέσεως γενομένης, οἱ πλεῖστοι μὲν τῶν Πλαταιέων ἐπὶ τῆς χώρας καταληφθέντες, ὑπὸ τῶν ἱππέων συνηρησθήσαν· οἱ δὲ λοιποὶ, καταφυγόντες εἰς τὴν πόλιν καὶ συμμάχων ὄντες ἔρημοι, συνηραγκάσθησαν ὁμολογίας συνθῆσθαι τοῖς πολεμίοις εὐαρέστους. ἔδει γὰρ αὐτοὺς τὰ ἐπιπλα λαβόντας ἀπελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ μηκέτι τῆς Βοιωτίας ἐπιβαίνειν. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Θηβαῖοι τὰς Πλαταιάς κατασκάφαντες, καὶ Θησπιάς ἀλλοτρίως πρὸς αὐτοὺς διακειμένας ἐξεπόρθησαν. οἱ δὲ Πλαταιεῖς εἰς Ἀθήνας μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν φυγόντες, τῆς ἰσοπολιτείας ἔτυχον, διὰ τὴν χρησιμότητα τοῦ δήμου. κατὰ μὲν κατὰ τὴν Βοιωτίαν ἐν τούτοις ἦν.

Classes Lacedaemoniorum et Atheniensium de occupanda Corcyra concertant. In Cyprio, Evagora rege obtruncato, Nicocles regno potitus est.

47. Λακεδαιμόνιοι δὲ στρατηγὸν καταστήσαντες Μνάσιππον, ἐξαπέστειλαν ἐπὶ τὴν Κέρκυραν, ἔχοντα τριήρεις μὲν ἐξήκοντα καὶ πέντε, στρατιώτας δὲ χίλους καὶ πεντακοσίους. οὗτος δὲ καταπλεύσας εἰς τὴν νῆσον, καὶ προσλαβόμενος τοὺς φυγάδας

εἰσέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα, καὶ τεττάρων μὲν νεῶν ἐκυρίευσεν, τῶν δὲ ὑπολοίπων τριῶν νεῶν φυγουσῶν πρὸς τὴν γῆν, αὗται μὲν ἐνεπρήσθησαν ὑπὸ τῶν Κερκυραίων, ἵνα μὴ τοῖς πολεμίοις ὑποχείριοι γίνωνται. ἐνίκησε δὲ καὶ πῆξῃ τοὺς ἐπὶ τῇ γῇ λόφον τινὰ κατειλημμένους, καὶ καθόλου πολὺν φόβον τοῖς Κερκυραίοις ἐπέστησεν. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πάλαι μὲν ἀπειστέλλευσαν Τιμόθεον τὸν Κόνωνος ἐπὶ βοήθειαν τοῖς Κερκυραίοις μετὰ νεῶν ἑξήκοντα. οὗτος δὲ πρὸ τῆς συμμαχίας ταύτης πλεύσας ἐπὶ Θράκης, καὶ πολλὰς πόλεις ἐπὶ συμμαχίαν προσκαλεσάμενος, προσέθηκε τριάκοντα τριήρεις. τότε δὲ καθυστερῶν τῆς τῶν Κερκυραίων συμμαχίας, τὸ μὲν πρῶτον ἀπέβαλε τὴν στρατηγίαν, τοῦ δήμου χαλεπῶς πρὸς αὐτὸν διατεθέντος. ὥς δὲ παρῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἄγων πρέσβων πλῆθος τῶν τὴν συμμαχίαν συντιθεμένων, καὶ τριάκοντα τριήρεις προστεθεικώς, πάντα τε τὸν στόλον εὖ κατεσκευακώς πρὸς τὸν πόλεμον, μετενόησεν ὁ δῆμος, καὶ πάλιν αὐτῷ τὴν στρατηγίαν ἀποκατέστησε. προκατασκευάζων δὲ καὶ τὰς ἄλλας τριήρεις τετταράκοντα, ὥς καὶ τὰς ἄλλας πάσας γίνεσθαι ἑκατὸν καὶ τριάκοντα· ἐποι- οῦντο δὲ καὶ σίτου καὶ βελῶν, καὶ τῶν ἄλλων, τῶν εἰς τὸν πόλεμον χρησίμων, ἀξιολόγους παρασκευάς. κατὰ δὲ τὸ παρὸν στρατηγὸν ἐλόμενοι Κτησικλέα, μετὰ στρατιωτῶν πεντακοσίων ἐξέπεμψαν βοηθῆ- σοντα τοῖς Κερκυραίοις. οὗτος δὲ λάθρα νυκτὸς ἔλαθε τοὺς πολιορκοῦντας εἰσπλεύσας εἰς Κέρκυραν, καὶ καταλαβὼν τοὺς ἐν τῇ πόλει πρὸς μὲν ἀλλήλους

στασιάζοντας, τὰ δὲ κατὰ τὸν πόλεμον κακῶς διοικοῦντας, τὰς μὲν στάσεις διέλυσε, τῆς δὲ πόλεως πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιήσάμενος, εὐθαρσέως ἐποίησε τοὺς πολιορκουμένους· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπροσδοκῆτως τοῖς πολιορκοῦσιν ἐπιθέμενος, ἀνέϊλεν αὐτῶν περὶ διακοσίους, ὕστερον δὲ μεγάλης μάχης γενομένης, τὸν τε Μνάσιππον ἀνέϊλε καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγους. τέλος δὲ τοὺς πολιορκοῦντας εἰς πολιορκίαν συγκλείσας, μεγάλων ἐπαίνων ἔτυχε· τοῦ δὲ περὶ τὴν Κέρκυραν πολέμου σχεδὸν ἤδη τέλος ἔχοντος, κατέπλευσεν ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν Κέρκυραν, ἔχων στρατηγούς Τιμόθεον καὶ Ἰφικράτην. οὗτοι δὲ τῶν καιρῶν ὑστερηκότες, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔπραξαν μνήμης ἄξιον, τριήρεσι δὲ Σικελικαῖς περιτυχόντες, ὥς Διονύσιος ἦν ἀπεσταλκὸς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ συμμαχίαν, ὧν ἡγοῦντο Κισσίδης καὶ Κρίνιππος, αὐτάνδρους εἶλον, οὐσας ἐννέα. τοὺς δ' ἁλόντας λαφυροπωλήσαντες, καὶ πλείω τῶν ἐξήκοντα ταλάντων ἀθροίσαντες, ἐμισθοδότησαν τὴν δύναμιν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, κατὰ μὲν τὴν Κύπρον Νικοκλῆς ὁ εὐνοῦχος ἐδολοφόνησεν Εὐαγόραν τὸν βασιλέα, καὶ τῆς τῶν Σαλαμινίων βασιλείας ἐκυρίευσεν· κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, Ῥωμαῖοι πρὸς Πραινεστίνους παραταξάμενοι καὶ νικήσαντες, τοὺς πλείστους τῶν ἀντιταξαμένων κατέκοψαν.

Olymp. Cl. 4. Ingentes terrae motus et inundationes Peloponnesum vastant: praesertim duas urbes, Helicem et Buram. Disputat historicus, utrum ad solius naturae vim, an ad numinis iram referri debeant huiusmodi eventus.

48. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀστίου, Ῥω-

μαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπᾶτων χιλιάρχους ἔξ,
 Μάρκον Φούριον, καὶ Λεύκιον Φούριον, ἔτι δὲ
 Αὔλον Ποστούμιον, καὶ Λεύκιον Λουκρήτιον, καὶ
 Μάρκον Φάβιον, καὶ Λεύκιον Ποστούμιον. ἐπὶ δὲ
 τούτων κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἐγένοντο σεισμοὶ
 μεγάλοι καὶ κατακλυσμοὶ χώρας καὶ πόλεων ἄπιστοι.
 οὐδέποτε γὰρ ἐν τοῖς ἐπάνω χρόνοις ἐγένοντο πάθη
 τοιαῦτα περὶ πόλεις Ἑλληνίδας, οὔτε τῶν πόλεων
 αὐτάνδρων ἀφανισμός, θείας τιδὸς ἐνέργειας τὴν
 ἀπώλειαν καὶ φθορὰν τῶν ἀνθρώπων μηχανησα-
 μένης. ἐπέτεινε δὲ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ὁ καιρὸς.
 οὐ γὰρ ἡμέρας συνέβη γενέσθαι τὸν σεισμόν, (ἐν ᾗ
 δυνατὸν ἦν τοὺς κινδυνεύοντας βοηθεῖν ἑαυτοῖς)
 ἀλλὰ νυκτὸς τοῦ πάθους συμβάντος, αἱ μὲν οἰκίαι
 διὰ τὸ μέγεθος τοῦ σεισμοῦ καταρρέπτοῦνται
 συνεχέοντο, οἱ δὲ ἄνθρωποι, διὰ τε τὸ σκότος καὶ
 τὸ τῆς περιστάσεως ἀπροσδόκητον καὶ παράδοξον,
 ἀνδυνάτως εἶχον ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς σωτηρίας. οἱ
 μὲν οὖν πλείους ἐναποληφθέντες τοῖς πτώμασι τῶν
 οἰκιῶν ἠφανίσθησαν· ἐπιλαβούσης δ' ἡμέρας, τινὲς
 ἐξεπήδων ἐκ τῶν οἰκιῶν, καὶ δόξαντες ἐκπεφυγέναι
 τὸν κίνδυνον, μείζονι καὶ παραδοξότερᾳ συμφορᾷ
 περιέπεσον. τῆς γὰρ θαλάσσης μετεωρισθείσης ἐπὶ
 πολὺν, καὶ κύματος ὑψηλοῦ ἔξαιρομένου, κετεκλύ-
 σθησαν ἅπαντες, σὺν ταῖς πατρίσιν ἀφανισθέντες.
 ἐγένετο δὲ τοῦτο τὸ πάθος τῆς Ἀχαΐας περὶ δύο
 πόλεις, Ἑλίκην τε καὶ Βούραν· ὡν τὴν Ἑλίκην τε
 συνέβαινε μέγιστον τῶν κατὰ τὴν Ἀχαΐαν πόλεων
 ἔχειν ἀξίωμα πρὸ τοῦ σεισμοῦ. περὶ δὲ τῶν συμπτω-

μάτων μεγάλης οὔσης ζητήσεως, οἱ μὲν φυσικοὶ πειρῶνται τὰς αἰτίας τῶν τοιούτων παθῶν οὐκ εἰς τὸ θεῖον ἀναφέρειν, ἀλλ' εἰς φυσικὰς τινὰς καὶ κατηναγκασμένας περιστάσεις· οἱ δ' εὐσεβῶς διακείμενοι πρὸς τὸ θεῖον, πιθανὰς τινὰς αἰτίας ἀποδίδουσι τοῦ συμβάντος, ὥς διὰ θεῶν μῆνιν γεγεννημένης τῆς συμφορᾶς τοῖς εἰς τὸ θεῖον ἀσεβήσασιν. περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς ἀναγράψαι πειρασόμεθα ἐν τῇ κατὰ μέρος ἱστορίᾳ.

Simul historicas rationes affert, unde istae calamitates explicari possint. Primo urbes Helice et Bura in aram Neptuni et legatos sacros, ad eam missos, impie egerant. Deinde Peloponnesus ingentes habet cavernas et subterranea flumina.

49. Κατὰ τὴν Ἰωνίαν ἐννέα πόλεις εἰώθεισαν κοινὴν ποιῆσθαι σύνοδον τὴν τῶν Πανιώνίων, καὶ θυσίας συνθῆναι ἀρχαίας καὶ μεγάλας Ποσειδῶνι περὶ τὴν ὀνομαζομένην Μυκάλην ἐν ἐρήμῳ τόπῳ. ὕστερον δὲ πολέμων γενομένων περὶ τούτους τοὺς τόπους, οὐ δυνάμενοι ποιεῖν τὰ Πανιώνια, μετέθεσαν τὴν πανήγυριν εἰς ἀσφαλῆ τόπον, ὅς ἦν πλησίον τῆς Ἐφέσου. πέμπαντες δὲ θεωροὺς Πυθῶδε, χρησμοὺς ἔλαβον, ἀφιδρῦματα λαβεῖν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ προγονικῶν αὐτοῖς βωμῶν, ἐξ Ἑλίκης τῆς ἐν τῷ τότε μὲν Ἰωνίᾳ, νῦν δὲ Ἀχαΐᾳ καλουμένης. οἱ μὲν οὖν Ἴωνες κατὰ τὸν χρησμὸν ἔπεμψαν εἰς Ἀχαΐαν τοὺς ληψομένους τὰ ἀφιδρῦματα· οὗτοι δὲ πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἀχαιῶν διαλεχθέντες, ἔπεισαν διδόναι τὰ ἀξιούμενα. οἱ δὲ τὴν Ἑλίην οἰκοῦντες, ἔχοντες παλαιὸν λόγιον, ὅτι τότε κινδυνεύσουσιν, ὅταν Ἴωνες ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδῶντος θύσω-

σιν, ἀναλογιζόμενοι τὸν χρησμόν, ἀντέλεγον τοῖς
 Ἰωσὶ περὶ τῶν ἀφιδρυμάτων, λέγοντες μὴ κοινὸν
 τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' ἴδιον αὐτῶν εἶναι τὸ τέμενος.
 συνέπραττον δὲ τοῦτοῖς καὶ οἱ τὴν Βοῦραν οἰκοῦν-
 τες· τῶν δὲ Ἀχαιῶν κοινῷ δόγματι συγχωρησάντων,
 οἱ μὲν Ἴωνες ἔθυσαν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδῶ-
 νος, κατὰ τὸν χρησμόν· οἱ δ' Ἑλικεῖς τὰ χρήματα
 διαρρόψαντες τῶν Ἰώνων, τοὺς τε θεωροὺς συνήρ-
 πασαν, ἡσέβησάν τε εἰς τὸ θεῖον. ἀνθ' ὧν φασὶ
 μηνίσαντα τὸν Ποσειδῶνα, διὰ τοῦ σεισμοῦ καὶ τοῦ
 κατακλυσμοῦ τὰς ἀσεβούσας πόλεις λυμῆνασθαι.
 τοῦ θ' ἐκ Ποσειδῶνος γεγονέναι τὴν μῆνιν ταῖς πό-
 λεσι φασὶν ἐμφανεῖς ἀποδείξεις ὑπάρχειν, διὰ τὸ
 τῶν σεισμῶν καὶ τῶν κατακλυσμῶν τοῦτον τὸν θεὸν
 ἔχειν διειληφθαι τὴν ἐξουσίαν, καὶ διὰ τὸ δοκεῖν τὸ
 παλαιὸν τὴν Πελοπόννησον οἰκητήριον γεγονέναι
 Ποσειδῶνος, καὶ τὴν χώραν ταύτην ὥσπερ ἱερὰν τοῦ
 Ποσειδῶνος νομίζεσθαι, καὶ τὸ σύνολον πάσας τὰς
 ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις μάλιστα τῶν ἀθανάτων τὸν
 θεὸν τιμᾶν τοῦτον· πρὸς δὲ τοῦτοῖς, τὴν Πελοπόν-
 νησον κατὰ βράθους ἔχειν μεγάλα κοιλώματα, καὶ
 συστάσεις ὑδάτων ναματιαίων μεγάλας. εἶναι γὰρ
 ἐν αὐτῇ δύο ποταμοὺς φανεροὺς ῥέοντας ὑπὸ γῆν·
 ὃ, τε γὰρ περὶ Φενεὸν ποταμὸς εἰς τὴν γῆν κατα-
 δυόμενος ἐν τοῖς προτέροις χρόνοις ἠφανίζετο, τῶν
 κατὰ γῆς ἄνθρωπων αὐτὸν ὑποδεχομένων· ὃ, τε περὶ
 τὸ Στύμφιον εἰς τὸ χάσμα καταδυόμενος, ἐπὶ δια-
 κοσίους σταδίους φέρεται κεκρυμμένος κατὰ γῆς,
 καὶ παρὰ τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν ἐξίησι. πρὸς δὲ

τοῖς εἰρημένοις λέγουσιν, ὅτι πλὴν τῶν ἀσεβησάντων οὐδεὶς ἄλλος περιέπεσε τῇ συμφορᾷ. καὶ περὶ μὲν τῶν γενομένων σεισμῶν καὶ κατακλυσμῶν ἀρκεσθῆ-
σόμεθα τοῖς ῥηθεῖσιν.

Olymp. CII, 1. Fax ingens in coelo visa, prodigii instar, ad fu-
turas Laced. clades refertur. Sed Chaldaei rationes astronomicas
asserunt. Interea Artaxerxes nova legatione pacem inter Græcos
firmat. Foedere communi Thebani scli excluduntur, quos Laced-
aemonii bello persequendos censent.

50. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησιν Ἀλκισθένους,
Ῥωμαῖοι μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους κατέστη-
σαν ὁκτώ, Λεύκιον Οὐαλέριον καὶ Πόπλιον Ἀγκον,
ἔτι δὲ Γαῖον Τερέντιον, καὶ Λεύκιον Μενήνιον,
πρὸς δὲ τούτοις, Γαῖον Σουλπίκιον, καὶ Τίτον Πα-
πίριον, καὶ Λεύκιον Αἰμίλιον, καὶ Φάβιον Μάρκον·
παρὰ δὲ Ἡλείοις Ὀλυμπιάς ἡχθή δευτέρα πρὸς ταῖς
ἐκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Δάμων Θούριος.
ἐπὶ δὲ τούτων, Λακεδαιμονίων ἔτη σχεδὸν πεντακό-
σια τῆς Ἑλλάδος ἐχόντων τὴν ἡγεμονίαν, τὸ θεῖον
προεσήμαινεν αὐτοῖς τῆς ἀρχῆς τὴν ἀποβολήν.
ὥφθη μὲν γὰρ κατὰ τὸν οὐρανὸν ἐπὶ πολλὰς νύκτας
λαμπάς μεγάλη καομένη, ἀπὸ τοῦ σχήματος ὀνομα-
σθεῖσα πυρίνη δοκίς. μικρὸν δ' ὕστερον ἡττηθέντες
οἱ Σπαρτιάται παραδόξως μεγάλη μάχη, τὴν ἡγεμο-
νίαν ἀπέβαλον ἀνελπίστως. ἔτιοι δὲ τῶν φυσικῶν τὴν
γένεσιν τῆς λαμπάδος εἰς φυσικὰς αἰτίας ἀνέφερον,
ἀποφανόμενοι τὰ τοιαῦτα φαντάσματα κατηναγκα-
σμένως γίνεσθαι χρόνοις ὠρισμένοις· καὶ περὶ τῶν
τοιούτων τῆς τε ἐν Βαβυλῶνι Χαλδαίους καὶ τοὺς
ἑλλοὺς ἀστρολόγους ποιομένους προρρήσεις ἐναργεῖς

ἐπιτυγχάνειν. τοὺς δὲ μὴ θαυμάζειν, ὅταν γένηται
 τι τοιοῦτον, ἀλλ' εἰάν μὴ γένηται κατὰ τὰς ἰδίας
 ἐκάστων περιόδους, αἰωνίοις κινήσεισι καὶ φοραῖς
 ὠρισμέναις τῶν συντελουμένων. τὴν δ' οὖν λαμπράδα
 τοσαύτην ἐσχηκέναι λαμπρότητα καὶ δύναμιν τοῦ
 φωτός, ὥστ' ἐπὶ τῆς γῆς σκιάς ποιεῖν παραπλησίας
 τῇ σελήνῃ. κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους, Ἀρτα-
 ξέρξης ὁ βασιλεὺς ὄρων πάλιν ταραττομένην τὴν
 Ἑλλάδα, πρέσβεις ἀπέστειλε, παρακαλῶν συλλύσα-
 σθαι τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, καὶ συνθέσθαι
 κοινὴν εἰρήνην κατὰ τὰς δημολογίας, ἃς πρότερον
 ἦσαν πεποιημένοι. τῶν δὲ Ἑλλήνων πάντων ἀσμένως
 προσδεξαμένων τοὺς λόγους, συνέθεντο κοινὴν εἰρή-
 νην αἱ πόλεις πάσαι, πλην Θηβαίων. Θηβαῖοι γὰρ
 μόνοι τὴν Βοιωτίαν ὑπὸ μίαν ἄγοντες συντέλειαν,
 οὐ προσεδέχθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὸ πᾶσιν
 ἀρέσκειν κατὰ πόλιν γίνεσθαι τοὺς ὄρκους καὶ τὰς
 σπονδάς. διόπερ ἔκσπονδοι γενηθέντες, ὥσπερ καὶ
 πρότερον, συνεῖχον τὴν Βοιωτίαν ἐν τῇ κατ' αὐτοὺς
 μιᾷ συντελείᾳ. ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Λακεδαιμόνιοι
 παροξυνθέντες, ἔγνωσαν μεγάλην δυνάμει στρατεύειν
 ἐπ' αὐτοὺς, ὥς κοινούς πολεμίους· σφόδρα γὰρ ὕφω-
 ρῶντο τὴν αὖξιν αὐτῶν, μὴ ποτε τῆς ὅλης Βοιωτίας
 ἡγούμενοι, τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης καταλύσωσιν,
 ἐπιλαβόμενοι καιροῦ. ἐν τε γὰρ τοῖς γυμνασίοις
 συνεχῶς διατρίβοντες, εὖρωστοι τοῖς σώμασιν ὑπῆρ-
 χον, καὶ φύσει φιλοπόλεμοι καθεστῶτες, οὐδεὶς
 ἔθρους Ἑλληνικοῦ ταῖς ἀνδραγαθίαις ἐλείποντο.
 εἶχον δὲ καὶ ἡγεμόνας ἐπιφανεῖς ταῖς ἀρεταῖς πολ.

λοὺς μὲν καὶ ἄλλους, μεγίστους δὲ τρεῖς, Ἐπαμινώndan, καὶ Γοργίαν, ἔτι δὲ καὶ Πελοπίdan· ἥ τε πόλις τῶν Θηβαίων, διὰ τῆς τῶν προγόνων ἐπιφανείας ἐν τοῖς ἡρωϊκοῖς χρόνοις, φρονήματος ἦν πλήρης, καὶ μεγάλων ὠρέγετο πραγμάτων. κατὰ μὲν οὖν τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ δυνάμεις κατέλεγον, τὰς μὲν πολιτικάς, τὰς δὲ παρὰ τῶν συμμάχων.

Olymp. CII, 2. Thebani, a sociis deserti, Boeotiae civitates immunes facere, Plataeas autem et Thespias instaurare iubentur. Recusantibus Lacedaemonii bellum inferunt, dace Cleombroto.

51. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Φρασικλείδου, Ῥωμαῖοι κατέστησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχους ὀκτώ, Πόπλιον Μάνιον, καὶ Γάϊον Ἐρεγούκιον, καὶ Γάϊον Σέξστον, καὶ Τιβέριον Ἰούλιον, ἔτι δὲ Λεύκιον Ἀλβίνιον, καὶ Πόπλιον Τρεβώνιον, καὶ Γάϊον Μάλλιον· πρὸς δὲ τούτοις, Λεύκιον Ἀνθέστιον. ἐπὶ δὲ τούτων οἱ μὲν Θηβαῖοι, ἔκσπονδοι γεγονότες, ἠναγκάσθησαν ἀναδέξασθαι μόνοι τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους πόλεμον. οὐδεμιᾷ γὰρ ἐξῆν πόλει συμμαχεῖν, διὰ τὸ πάσας συντίθεσθαι τὴν κοινὴν εἰρήνην. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, μονωθέντων τῶν Θηβαίων, ἔκριναν πολεμεῖν αὐτοῖς, καὶ τὰς Θήβας ἐξανδραποδίσασθαι. φανερῶς δὲ οὕσης τῆς τῶν Λακεδαιμονίων παρασκευῆς, καὶ τῶν Θηβαίων ἐρήμων ὄντων συμμάχων, ἅπαντες ὑπελάμβανον αὐτοὺς ῥαδίως ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν καταπολεμηθῆναι. διόπερ εὐνοϊκῶς ἐχόντων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Θηβαίους, συνήλθουν αὐτοῖς ἐπὶ ταῖς προσδοκω-

μένας συμφοραῖς· οἱ δ' ἄλλοτρίως ἔχοντες περιχαρεῖς ἦσαν, ὥς αὐτίκα μᾶλα τῶν Θηβαίων ἑξανδραποδισθησομένων. τέλος δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι πολλήν δύναμιν παρασκευασάμενοι παρέδωκαν αὐτὴν Κλεομβρότῳ τῷ βασιλεῖ, καὶ πρῶτον μὲν προαπέστειλαν πρέσβεις εἰς Θήβας, προστάτιοντες ἀπάσας τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ πόλεις ἔαν αὐτονόμους, Πλαταιᾶς δὲ καὶ Θεσπιάς οἰκίζειν, καὶ τὴν χώραν τοῖς πρότερον γεγονόσι κυρίσις ἀποκαταστήσαι. ἀποκριναμένων δὲ τῶν Θηβαίων, ὥς οὐτ' αὐτοὶ πολυπραγμονοῦσι τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν, οὐτ' ἐκείνοις ἄπτεσθαι προσήκει τῆς Βοιωτίας. γενομένων δὲ τοιούτων ἀποκρίσεων, οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸν Κλεομβροτον εὐθύς ἐξέπεμψαν μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὰς Θήβας· οἱ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι προθύμως εἶχον εἰς τὸν πόλεμον, ἐλπίζοντες μὴτ' ἀγῶνα μῆτε μάχην ἔσεσθαι, ἀλλ' ἀκριτὶ τῶν Βοιωτῶν κρατήσιν.

Castra ad Coroneam movet Cleombrotus. Thebani belli summam Epaminondae permittunt. Prodigia, Epaminondae, cum iter ingrederetur, obiecta. His non deterritus, fauces ad Coroneam occupat.

52. Οὗτοι μὲν οὖν προάγοντες ὥς ἤκον εἰς Χαιρώνειαν, κατεστρατοπέδευσαν, καὶ τοὺς καθυστεροῦντας τῶν συμμάχων ἀνέμενον. οἱ δὲ Θηβαῖοι, διὰ τὴν παρουσίαν τῶν πολεμίων, ἐψηφίσαντο τέκνα μὲν καὶ γυναῖκας εἰς Ἀθήνας ὑπεκθέσθαι· αὐτοὶ δ' Ἐπαμινώνδαν στρατηγὸν ἐλόμενοι, τούτῳ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἐπέτρεψαν, συμπαρόντων αὐτῷ Βοιωταρχῶν ἑξ. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας, πανδημεὶ τοῖς Θη-

βαίλους, τοὺς ἐν ἡλικίᾳ στρατιᾶς ὄντας, καταλέξας εἰς τὴν μάχην, καὶ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν τοὺς εὐθέτους, προῆγε τὴν δύναμιν ἐκ τῶν Θηβῶν, ἔχων τοὺς σύμπαντας οὐ πλείους τῶν ἑξακισχιλίων. κατὰ δὲ τὴν τῆς πόλεως ἔξοδον, τῶν στρατιωτῶν πολλοῖς ἔδοξε δυσχερῇ σημεῖα φανῆναι τῷ στρατοπέδῳ. περὶ γὰρ τὰς πύλας ἀπήντησε τοῖς περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν κήρυξ τυφλὸν ἄνδρα ἀποδεδρακότα κομίζων, καὶ καθάπερ ἦν εἰθισμένον, ἀνηγόρευε κηρύττιων, μὴτ' ἐξάγειν Θήβηθεν, μὴτ' ἀφανίζειν, ἀλλ' ἀπάγοντα πάλιν ἀνασώζειν. οἱ μὲν οὖν πρεσβύτεροι τῶν ἀκουόντων τοῦ κήρυκος, οἶωνόν ἐποιοῦντο τοῦ μέλλοντος· οἱ δὲ νεώτεροι ἡσυχίαν εἶχον, ἵνα μὴ δόξωσι διὰ δειλίαν ἀνατρέπειν τὸν Ἐπαμινώνδαν τῆς στρατείας. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας πρὸς τοὺς λέγοντας, προσέχειν δεῖ τοῖς οἰωνοῖς, εἶπεν,

Εἰς οἶωνός ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πατρὸς. ταύτῃ δὲ τῇ παρόρρησίᾳ καταπληξαμένου τοῦ Ἐπαμινώνδου τοὺς εὐλαβῶς ἔχοντας, ἕτερος οἶωνός ἐφάνη δυσχερέστερος τοῦ προτέρου· ὁ γὰρ γραμματεὺς προῆγεν, ἔχων δόρυ καὶ ταινίαν ἐπ' αὐτῷ, καὶ προεσήμεινε τὸ παραγγελλόμενον ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων. πνεύματος δὲ γενομένου, συνέβη τὴν ταινίαν ἀσπασθῆναι περὶ τινὰ στήλην ἐφειστώσαν τάφῳ· ἦσαν δὲ ἐν τῷ τόπῳ τοῦτω τεθαμμένοι τινὲς Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι, οἱ μετ' Ἀγησιλάου στρατεύσαντες ἐτελεύτησαν· τῶν δὲ πρεσβυτέρων τινὲς πάλιν ἐντυχόντες, διεμαρτύραντο μὴ προάγειν τὴν δύναμιν, φανερώς τῶν θεῶν κωλυόντων· ὁ δ'

οὐδὲν αὐτοῖς ἀποκριθεὶς, προῆγε τὸ στρατόπεδον, ἡγούμενος τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν λογισμὸν καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν δικαίων μνήμην αἰρετωτέραν εἶναι τῶν παρόντων σημείων. ὁ μὲν οὖν Ἐπαμινῶνδας πεφίλοσοφῶς, καὶ τοῖς ἐν παιδείᾳ λογισμοῖς ἐμφρόνως χρησάμενος, παραντίκα μὲν ὑπὸ πολλῶν μέμφεως ἔτυχεν, ὕστερον δὲ διὰ τῶν κατορθωμάτων δόξας στρατηγικῇ συνέσει διαφέρειν, μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος ἐγένετο τῇ πατρίδι. εὐθύς γάρ προαγαγὼν τὴν δύναμιν, καὶ προκαταλαβόμενος τὰ περὶ τὴν Κορώνειαν στενὰ, κατεστρατοπέδευσεν.

Id animadvertens Cleombrotus, exercitum per Phocidem ad Leuctra ducit. Sequuntur Boeoti. Habita deliberatione, an pugna inenda sit cum hoste numerozior, Boeotarchae pugnam decernant. Militum animos, anguriorum superstitione impletos, Epaminondas fictis rumoribus prudenter regit.

53. Ὁ δὲ Κλεόμβροτος, πνθόμενος τοὺς πολεμίους προκατειληφέναι τὰς παρόδους, τὸ μὲν ταύτῃ ποιεῖσθαι τὴν διέξοδον ἀπέγνω, πορευθεὶς δὲ διὰ τῆς Φωκίδος, καὶ διεξελθὼν τὴν παραθαλαττίαν ὁδὸν χαλεπὴν οὖσαν, ἐνέβαλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν ἀκινδύνως· ἐν παρόδῳ δὲ τινὰ τῶν πολισματίων χειρωσάμενος, καὶ τριήρων ἐγκρατὴς ἐγένετο. μετὰ δὲ ταῦτα καταντήσας εἰς τὰ καλούμενα Λεῦκτρα, κατεστρατοπέδευσε, καὶ τοὺς στρατιώτας ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἀνελάμβανεν. οἱ δὲ Βοιωτοὶ, προάγοντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ὥς ἤγγισαν αὐτοῖς, καὶ λόφους τινὰς ὑπερβαλόντες, ἄφνω κατενόησαν τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπέχοντας ἅπαν τὸ Λευκτρικὸν πεδίου, κατεπλάγησαν, ἰδόντες τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως.

συνεδρευσάντων δὲ τῶν Βοιωταρχῶν, καὶ βουλευο-
 μένων, πότερον χρή μένειν καὶ πρὸς πολλαπλα-
 σίονα δύναμιν διαγωνίζεσθαι, ἢ τὴν ἀναχώρησιν
 ποιησάμενοι, ἐν τόποις δεξιοῖς συστήσονται τὴν
 μάχην, ἔτυχον αἱ γνώμαι τῶν ἡγεμόνων ἴσαι γενό-
 μεναι. Ἐξ γὰρ ὄντων Βοιωταρχῶν, τρεῖς μὲν ὦντο
 δεῖν ἀπάγειν τὴν δύναμιν, τρεῖς δὲ μένειν καὶ δια-
 γωνίζεσθαι· ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Ἐπαμινώνδας συνεξα-
 ριθμούμενος, ἀπορίας δ' οὔσης μεγάλης καὶ δυσκρί-
 του, τῶν Βοιωταρχῶν ὁ ἔβδομος ἦκεν, ὃν πείσας
 Ἐπαμινώνδας ἐμόψυχον ἑαυτῷ γενέσθαι, ἐπροτέρησε
 τῆς γνώμης· ὁ μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶν τοῦτον
 τὸν τρόπον ἐκυρώθη. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας ὁρῶν τοὺς
 στρατιώτας δεισιδαιμονοῦντας ἐπὶ τοῖς γεγενοῖσι
 σημείοις, ἐφιλοτιμεῖτο διὰ τῆς ἰδίας ἐπινοίας καὶ
 στρατηγίας μεταθεῖναι τὰς τοῦ πλήθους εὐλαβείας.
 διόπερ τιτῶν προσφάτως παραγεγονότων ἐκ Θηβῶν,
 ἔπεισεν εἰπεῖν ὅτι τὰ κατὰ τὸν νεὸν τοῦ Ἡρακλέους
 ὅπλα παραδόξως ἀφανῆ γέγονε, καὶ λόγος ἐν ταῖς
 Θήβαις διαδέδοται ὥς τῶν ἡρώων τῶν ἀρχαίων
 ἀνσιληφότων αὐτὰ, καὶ βοηθεῖν τοῖς Βοιωτοῖς
 ἀπεληλυθόντων. ἄλλον δὲ κατέστησεν ὥς ἀπὸ Τρο-
 φωνίου προσφάτως ἀναβεβηκότα καὶ λέγοντα, διότι
 προσιέταχεν ὁ θεὸς αὐτοῖς, ὅταν ἐν Λεύκτροις
 νικήσωσιν, ἀγῶνα τιθέναι Διὶ βασιλεῖ στεφανίτην·
 ἂψ' οὗ δὴ Βοιωτοὶ ταύτην ποιοῦσι τὴν πανήγυριν
 ἐν Λεβαδείᾳ.

Leandrias exsul Spartanus, antiquum oraculum de Spartanis ad
 Leuctri tumulum subigendis proferre iubetur. Alia asserunt ora-
 culorum interpretes. Ita milites ad pugnandum inflammantur

Ιάσων Thessalus per inducias rem dirimere suadet. Sed Lacedaemonii, novis copiis aucti, aciem ad proelium instruunt.

54. Συνήγαγε δὲ πρὸς ταύτην τὴν ἐπίνοιαν Λεανδρίας ὁ Σπαρτιάτης, πεφευγὼς μὲν ἐκ Λακεδαιμόνος, τότε δὲ συστρατεύων Θηβαίοις. οὗτος γὰρ ἐν ἐκκλησίᾳ προαχθεὶς ἀπέφηνε τὸ παλαιὸν εἶναι λόγιον τοῖς Σπαρτιάταις, ὅτι τότε τὴν ἡγεμονίαν ἀποβαλοῦσιν, ὅταν ἐν Λεῦκτροις ὑπὸ Θηβαίων ἡττηθῶσι. προσῆλθον δὲ τῷ Ἐπαμινώνδᾳ καὶ χρησμολόγοι τινὲς ἐγχώριοι, λέγοντες ὅτι περὶ τὸν τάφον τοῦ Λεῦκτροῦ καὶ Σκεδάσου θυγατέρων μεγάλη συμφορὰ δεῖ περιπεσεῖν Λακεδαιμονίους, διὰ τοιαύτας αἰτίας· Λεῦκτρος ἦν, ἀφ' οὗ τὸ πεδῖον τοῦτο ἔσχε τὴν προσηγορίαν. τούτου θυγατέρας, καὶ Σκεδάσου τινὸς ὁμοίως κόρας πρόσβεις Λακεδαιμονίων ἐβιάσαντο· αἱ δὲ ὑβρισθεῖσαι τὴν συμφορὰν οὐκ ἐνέγκασαι, τῇ πατρίδι τῇ πεμψάσῃ τοὺς ὑβριστὰς καταρασάμεναι, τὸν βίον αὐτοχειρίᾳ κατέστρεψαν. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων τοιούτων λεγομένων, καὶ τοῦ Ἐπαμινώνδου συναγαγόντος ἐκκλησίαν, τοὺς στρατιώτας τοῖς οἰκείοις λόγοις προτρεψαμένου πρὸς τὸν ἀγῶνα, πάντες μετέθεντο τὰς γνώμας· καὶ τῆς μὲν δεισιδαιμονίας ἀπελύθησαν, πρὸς δὲ τὴν μάχην εὐθαρσεῖς ταῖς ψυχαῖς κατέστησαν. ἦλθε δὲ καὶ συμμαχία κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν τοῖς Θηβαίοις παρὰ Θετταλῶν, πεζοὶ μὲν χίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ἵππεῖς δὲ πεντακόσιοι, ὧν ἡγεῖτο Ἰάσων. οὗτος ἔπεισε τοὺς τε Βοιωτοὺς καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀνοχὰς ποιήσασθαι, καὶ τὰ παράλογα τῆς τύχης εὐλαβηθῆναι. γενομένων δὲ τῶν σπονδῶν

Κλεόμβροτος ἀνέβη μετὰ τῆς δυνάμεως ἐκ τῆς Βοιωτίας, καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ ἄλλη δύναμις μεγάλη Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων, ἡγουμένου Ἀρχιδάμου τοῦ Ἀγησιλάου. οἱ γὰρ Σπαρτιάται, θεωροῦντες τὴν ἐτοιμότητα τῶν Βοιωτῶν, καὶ τὸ θρόσος καὶ τὴν ἀπόνοιαν εὐλαβούμενοι, τὴν δευτέραν ἀπεστάλκεισαν δύναμιν, ἵνα τῷ πλήθει τῶν ἀγωνιζομένων περιγένωνται τῆς τῶν πολέμιων τόλμης. συνελθουσὼν δ' εἰς ταῦτό τῶν δυνάμεων, αἰσχρὸν εἶναι ὑπέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι, δεδιέναι τὰς τῶν Βοιωτῶν ἀρετάς. διόπερ τὰς σπονδὰς παρ' οὐδέν ἡγησάμενοι, μετὰ πολλῆς προθυμίας ἀνέκαμψαν εἰς Λεῦκτρα. ἐτοίμων δ' ὄντων καὶ τῶν Βοιωτῶν πρὸς τὴν μάχην, ἐξέταπτον ἀμφοτέρωι τὰς δυνάμεις.

Pugnae ratio ab utraque parte describitur. Inclinatur acies Lacedaemoniorum, horumque rex Cleombrotus occiditur.

55. Καὶ παρὰ μὲν τοῖς Λακεδαιμονίοις οἱ ἀφ' Ἡρακλέους γεγονότες ἡγεμόνες ἐτάχθησαν ἐπὶ τῶν κερμάτων, Κλεόμβροτός τε ὁ βασιλεὺς καὶ Ἀρχίδαμος ὁ Ἀγησιλάου τοῦ βασιλέως υἱός· παρὰ δὲ τοῖς Βοιωτοῖς Ἐπαμινώνδας, ἰδίᾳ τινὶ καὶ περιττῇ τάξει χρησάμενος, διὰ τῆς ἰδίας στρατηγίας περιεποίησατο τὴν περιβόητον νίκην. ἐκλεξάμενος γὰρ ἐξ ἀπάσης τῆς δυνάμεως τοὺς ἀρίστους, ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος ἕστησε, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς ἔμελλε διαγωνίζεσθαι· τοὺς δ' ἀσθενεστάτους ἐπὶ τὸ ἕτερον κέρας τάξας, παρήγγειλεν αὐτοῖς φυγομαχεῖν, καὶ κατὰ τὴν ἔφοδον τῶν πολέμιων ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον ὑποχωρεῖν. διὸ καὶ λοξὴν ποιήσας τὴν φάλαγγα, τῷ τοὺς ἐπιλέκτους ἔχοντι

κέρατι ἔγνω κρίνειν τὴν μάχην· ὥς δ' αἶτε σάλλπιγ-
 γες ἐσήμενον παρ' ἀμφοτέροις τὸ πολεμικὸν καὶ
 κατὰ τὴν πρώτην δομὴν συνηλάλαξαν αἱ δυνάμεις,
 οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τοῖς κέρασιν ἀμφοτέροις ἐπὶ-
 γον, μηνοειδὲς τὸ σχῆμα τῆς φάλαγγος πεποιηκότες·
 οἱ δὲ Βοιωτοὶ τῷ μὲν ἑτέρῳ κέρατι ὑπεχώρουν, τῷ
 δὲ ἑτέρῳ δρόμῳ συνηπτον τοῖς πολεμίοις· ὥς δὲ συ-
 ῆψαν ἀλλήλοις εἰς χεῖρας, τὸ μὲν πρῶτον ἐκθύμως
 ἀμφοτέρων ἀγωνιζομένων, ἰσοόροπος ἦν ἡ μάχη·
 μετὰ δὲ ταῦτα τῶν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν διὰ τὴν
 τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν πυκνότητα τῆς τάξεως πλεονεκ-
 τούντων, πολλοὶ τῶν Πελοποννησιῶν ἀνηροῦντο. οὐ
 γὰρ ὑπέμενον ὑπενέγκαι τὸ βῆρος τῆς τῶν ἐπιλέκτων
 ἀνδραγαθίας, ἀλλὰ τῶν ἀντισιάντων οἱ μὲν ἐπι-
 πτον, οἱ δὲ κατετραυματίζοντο, πάσας τὰς πληγὰς
 ἐναντίας λαμβάνοντες· ἕως μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς τῶν
 Λακεδαιμονίων Κλεόμβροτος ἔζη, πολλοὺς ἔχων τοὺς
 συνασπίζοντας καὶ προθύμως πρὸ αὐτοῦ ἀποθνή-
 σκοντας, ἄδελος ἦν ἡ ὁπὴ τῆς νίκης· ἐπεὶ δ' οὗτος,
 πάντα κίνδυνον ὑπομένων, οὐκ ἠδύνατο βιάσασθαι
 τοὺς ἀνθεστηκότας, ἡρωϊκῶς δὲ μαχόμενος, καὶ πολ-
 λοῖς τραύμασι περιπεσὼν ἐτελεύτησε, τότε συνδρο-
 μῆς γενομένης περὶ τοῦ πτώματος, νεκρῶν πληθὺς
 ἐσώρευθη.

Pugnae ad Leuctra exitus Lacedaemoniis exitiosus. Epami-
 nondae et Thebanorum eximia victoria.

56. Ἀναρχίας δὲ γενομένης περὶ τὸ κέρασ, οἱ μὲν
 περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν βαρεῖς ἐγκείμενοι τοῖς Λα-
 κεδαιμονίοις, τὸ μὲν πρῶτον τῇ βίᾳ βραχὺ προέω-
 σαν ἐκ τῆς τάξεως τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ Λακεδαι-

μόνιοι περὶ τοῦ βασιλέως ἀγωνισάμενοι λαμπροῦς, τοῦ μὲν σώματος ἐγκρατεῖς ἐγένοντο, τῆς δὲ νίκης οὐκ ἴσχυσαν ἐφικέσθαι. τῶν γὰρ ἐπιλέκτων ὑπερβαλλομένων ταῖς ἀνδραγαθίαις, καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ παρακλήσεως Ἐπαμινώνδου πολλὰ συμβαλλομένης, μόγισ ἐβιάσθησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀναχωροῦντες, τὴν τάξιν διέλυσον, τὸ δὲ τελευταῖον, πολλῶν ἀναιρουμένων, τοῦ δὲ παραγγέλλοντος ἡγεμόνος τετελευτηκότος, ἐγένετο παντελὴς τροπὴ τοῦ στρατοπέδου. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπαμινώndan ἐπικείμενοι τοῖς φεύγουσι, καὶ πολλοὺς τῶν ἐναντίων κατακόψαντες, ἀπηνέγκαντο νίκην ἐπιφανεστάτην. συμβαλόντες γὰρ τοῖς ἀρίστοις τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοῖς ὀλίγοις τῶν πολλαπλασίων παράδοξως περιγενόμενοι, μεγάλην δόξαν ἐπ' ἀνδρείᾳ κατεστήσαντο. μεγίστων δ' ἐπαίνων ὁ στρατηγὸς Ἐπαμινώndας ἡξιώθη, διὰ τῆς ἰδίας ἀνδρείας μάλιστα καὶ στρατηγικῆς συνέσεως τοὺς ἀνικήτους ἡγεμόνας τῆς Ἑλλάδος κατηγωνισμένος. ἔπεσον δ' ἐν τῇ μάχῃ τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακισχιλίων, τῶν δὲ Βοιωτῶν περὶ τριακοσίους· μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τε τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον ἀπαλλαγῆς τῶν Λακεδαιμονίων σπονδὰς ἐποιήσαντο. καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην συμβάντα τοιοῦτον ἔσχε τέλος.

Olymp. CII, 3. Post pugnam ad Leuctra Thebani Orchomeniorum urbem oppugnant; ipsos, mox Phocenses Aetolosque socios accipiunt. Iason, Pheraeorum tyrannus, Locridem petit, Heraclaeam vastat, Perrhaebiam ingreditur. Argis seditio et caedes im-mensa scytalismo facta.

57. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος,

Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Δυσκίνητος, ἐν Ῥώμῃ δὲ ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλίαρχοι κατεσιάθησαν τέσσαρες, Κόϊντος Σερούλιος, καὶ Λεύκιος Φούριος, ἔτι δὲ Γάϊος Ανκίνιος, καὶ Πόπλιος Κοίλιος. ἐπὶ δὲ τούτων Θηβαῖοι μεγάλην δυνάμει στρατεύσαντες ἐπ' Ὀρχομενὸν, ἐπεβάλλοντο μὲν ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν. Ἐπαμινώνδου δὲ συμβουλευσάντος, ὅτι τὰ διὰ τῆς ἀνδρείας κατεργασθέντα, τῇ φιλανθρωπίᾳ διαφυλάττειν τοὺς τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ὀρεγομένους, μετέγνωσαν. διόπερ τοὺς μὲν Ὀρχομενίους εἰς τὴν τῶν συμμάχων χώραν κατέταξαν. μετὰ δὲ ταῦτα Φωκεῖς καὶ Αἰτωλοὺς καὶ Λοκροὺς φίλους ποιησάμενοι, τὴν εἰς Βοιωτίαν ἐπάνοδον ἐποίησαντο. Ἰάσων δὲ ὁ Φερῶν τύραννος αἰεὶ μᾶλλον αὐξόμενος ἐστράτευσεν εἰς τὴν Λοκρίδα· καὶ τὴν μὲν Ἡρώκλειαν τὴν ἐν Τραχινίᾳ διὰ προδοσίας ἐλὼν, ἀνάστατον ἐποίησε, καὶ τὴν χώραν Οὔταιοις καὶ Μηλιεῦσιν ἐδώρῃσατο. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τὴν Περγαίαν ἐπιξέυξας, τῶν πόλεων τὰς μὲν λόγοις φιλανθρωποῖς προσηγάγετο, τὰς δὲ διὰ τῆς βίας ἐχειρῶσατο. ταχὺ δὲ τῆς δυναστείας αὐτοῦ στερεομένης, οἱ τὴν Θετταλίαν οἰκοῦντες ὑφωρῶντο τὴν αὕξησιν αὐτοῦ καὶ τὴν πλεονεξίαν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀργείων ἐγένετο στάσις, καὶ φόνος τοσοῦτος, ὅσος παρ' ἑτέροις τῶν Ἑλλήνων οὐδεπώποτε γεγονέναι μνημονεύεται. ἐκλήθη δὲ ὁ νεοτερισμὸς οὗτος παρὰ τοῖς Ἑλλήσι σκνταλισμὸς, διὰ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου ταύτης τυχῶν τῆς προσηγορίας.

Plura de caede Argivorum ob plebem exacerbata in optimates

58. Ἡ γοῦν στάσις ἐγένετο διὰ τοιαύτας αἰτίας· τῆς πόλεως τῶν Ἀργείων δημοκρατουμένης, καὶ τι-
νων δημαγωγῶν παροξυνόντων τὸ πλῆθος κατὰ τῶν
ταῖς ἐξουσίαις καὶ δόξαις ὑπερεχόντων, οἱ διαβαλλό-
μενοι συστάντες ἔγνωσαν καταλῦσαι τὸν δῆμον. βα-
σανισθέντων δὲ τινων ἐκ τῶν συνεργεῖν δοκούντων,
οἱ μὲν ἄλλοι, φοβηθέντες τὴν ἐκ τῶν βασιάνων τι-
μωρίαν, ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ζῆν μετέστησαν· ἐνὸς δ' ἐν
ταῖς βασιάνοις ὁμολογήσαντος καὶ πίστιν λαβόντος,
ὁ μὲν μηνυτὴς τριάκοντα τῶν ἐπιφανεστάτων κατη-
γόρησεν, ὁ δὲ δῆμος, οὐκ ἐλέγξας ἀκριβῶς, ἅπαντας
τοὺς διαβληθέντας ἀπέκτεινε, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν
ἐδήμευσε. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων ἐν ὑποψίαις ὄντων,
καὶ τῶν δημαγωγῶν ψευδέσι διαβολαῖς συνηγορούν-
των, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξηκριώθη τὸ πλῆθος, ὥστε πάν-
των τῶν κατηγορουμένων, ὄντων μὲν πολλῶν καὶ με-
γαλοπλούτων, καταγινῶναι θάνατον. ἀναιρεθέντων
δὲ τῶν δυνατῶν ἀνδρῶν πλειόνων ἢ χιλίων καὶ δια-
κοσίων, καὶ τῶν δημαγωγῶν αὐτῶν ὁ δῆμος οὐκ ἐφεί-
σατο. διὰ γὰρ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, οἱ μὲν δη-
μαγωγοὶ, φοβηθέντες μὴ τι παράλογον αὐτοῖς ἀπαν-
τήσῃ, τῆς κατηγορίας ἀπέστησαν· οἱ δ' ὄχλοι, δό-
ξαντες ὑπ' αὐτῶν ἐγκαταλελειφθαι, καὶ διὰ τοῦτο
παροξυνθέντες, ἅπαντας τοὺς δημαγωγοὺς ἀπέκτει-
ναν. οὗτοι μὲν οὖν, ὥσπερ εἰ τινας νεμεσήσαντος
δαιμονίου, τῆς ἀρμοζούσης τιμωρίας ἔτυχον· ὁ δὲ δῆ-
μος, πανσάμενος τῆς λύπης, εἰς τὴν προὔπαρχουσαν
εὐνοίαν ἀποκατέστη.

Turbæ et caedes inter Arcades, excitatæ a Lycomedæ Togeata.

59. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Λυκομήδης δ Τεγεάτης ἔπεισε τοὺς Ἀρκάδας εἰς μίαν συντέλειαν συνταχθῆναι, καὶ κοινὴν ἔχειν σύνοδον συνεσιῶσαν ἐξ ἀνδρῶν μυρίων, καὶ τοὺτους ἐξουσίαν ἔχειν περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης βουλευέσθαι. γενομένης δὲ στάσεως μεγάλης παρὰ τοῖς Ἀρκάσι, καὶ διὰ τῶν ὅπλων διακριθέντων τῶν διαφερομένων, πολλοὶ μὲν ἀνῆσθην, πλείους δὲ τῶν χιλίων καὶ τετρακοσίων ἔφυγον, οἱ μὲν εἰς τὴν Σπάρτην, οἱ δ' εἰς τὴν Παλάντιον. οὗτοι μὲν οὖν ἐκδοθέντες ὑπὸ τῶν Παλαντίων, ὑπὸ τῶν κενικηκῶτων ἐσφαγιάσθησαν· οἱ δ' εἰς τὴν Σπάρτην φυγόντες ἔπεισαν τοὺς Λακεδαιμονίους εἰς τὴν Ἀρκαδίαν στρατεῦσαι. διόπερ Ἀγησίλαος ὁ βασικεὺς μετὰ δυνάμεως καὶ τῶν φυγάνων ἐνέβαλεν εἰς τὴν τῶν Τεγεατῶν χώραν, διὰ τὸ δοκεῖν τοὺτους τῆς στάσεως καὶ τῆς φυγῆς αἰτίους γεγονέναι· πορθήσας δὲ τὴν χώραν, καὶ τῇ πόλει προσβολαῖς ποιησάμενος, κατεπλήξατο τῶν Ἀρκάδων τοὺς ἐναντιοπραγοῦντας.

Thessali, auctore Iasone Pheræo, principatum Græciæ appetunt. Hic annus fatalis erat tribus regibus: Amyntæ R. Macedoniæ, Agæipoli R. Lacedæmoniorum, Iasoni Pheræo. Darius Sæmiius historiæ Græcæ ab h. an. initium fecit.

60. Ἄμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, Ἰάσων ὁ Φερῶν τύραννος, συνέσει τε στρατηγικῇ διαφέρων, καὶ πολλοὺς τῶν περιοίκων εἰς συμμαχίαν προσαγόμενος, ἔπεισε τοὺς Θετταλοὺς ἀντιποιεῖσθαι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας. ταύτην γὰρ ὥσπερ ἔπαθλον ἀρετῆς προκείσθαι τοῖς δυναμένοις αὐτῆς ἀμφισβητή-

σαι. Λακεδαιμονίους γὰρ συνέβαινε περὶ Λεῦκτρα
 μεγάλη συμφορὰ περιπεπτωκέναι, Ἀθηναίους δὲ μό-
 νον τῆς κατὰ θάλατταν ἀρχῆς ἀντέχεσθαι, Θηβαίους
 δὲ τῶν πρωτείων ἀξίους μὴ εἶναι, Ἀργείους δὲ, διὰ
 στάσεις καὶ φόνους ἐμφυλίου, τεταπεινώσθαι. διό-
 περ οἱ Θετταλοὶ, προστησάμενοι τῶν ὄλων ἡγεμόνα
 Ἰάσωνα, τοῦτω τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἐπέτρεψαν. ὁ
 δὲ Ἰάσων, παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν, τῶν τε πλησίον
 ἑθνῶν τινα προσηγάγετο, καὶ πρὸς Ἀμύνταν τὸν τῶν
 Μακεδόνων βασιλέα συμμαχίαν ἐποίησατο. ἴδιον
 δὲ τι συνέβη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν· τῶν γὰρ ἐν
 δυναστείαις ὄντων τρεῖς ἐτελεύτησαν περὶ τὸν αὐτὸν
 καιρόν. Ἀμύντας μὲν Θαρόαλέου βασιλεύων τῆς Μα-
 κεδονίας ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη εἴκοσι καὶ τέσσαρα,
 υἱοὺς ἀπολιπὼν τρεῖς, Ἀλέξανδρον καὶ Περδίκκην
 καὶ Φίλιππον. διεδέξατο δὲ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ
 Ἀλέξανδρος, καὶ ἦρξεν ἐνιαυτόν. ὁμοίως δὲ καὶ Ἀγη-
 σίπολις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς μετήλλαξεν,
 ἄρξας ἐνιαυτόν· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος Κλεο-
 μένης ὁ ἀδελφός, ἐβασίλευσεν ἔτη τριάκοντα καὶ τέ-
 τταρα. τρίτος δὲ Ἰάσων ὁ Φεραῖος, ἡγεμὼν ἡρημένος
 τῆς Θαιταλίας, καὶ δοκῶν ἐπιεικῶς ἄρχειν τῶν ὑπο-
 τεταγμένων, ἐδολοφονήθη, ὥς μὲν Ἐφορος γέγρα-
 φεν, ὑπὸ τινῶν ἐπὶ νεανίσκων συνομοσαμένων δό-
 ξης ἔνεκα· ὥς δ' ἔνιοι γράφουσιν, ὑπὸ Πολυδώρου
 ἀδελφοῦ. οὕτω δὲ καὶ αὐτὸς διαδεξάμενος τὴν δν-
 ναστείαν, ἦρξεν ἐνιαυτόν. Διούρις δ' ὁ Σάμιος ὁ
 ἱστοριογράφος τῆς τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίας ἐνταῦθεν

ἐποιήσατο τὴν ἀρχήν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν.

Olymp. CII, 4. Iasoni succedit Polydorus: huic, brevi interempto, Alexander; quem Alcadae, advocato R. Macedoniae, ob crudelitatem, Thessalorum terra expellunt.

61. Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Λυσιστράτου, παρὰ Ῥωμαίοις ἐγένετο στάσις, τῶν μὲν οἰομένων δεῖν ὑπάτους, τῶν δὲ χιλιάρχους αἰρεῖσθαι. ἐπὶ μὲν οὖν τινα χρόνον ἀναρχία τὴν στάσιν ὑπέλαβε, μετὰ δὲ ταῦτα ἔδοξε χιλιάρχους αἰρεῖσθαι ἕξ· καὶ κατεστάθησαν Λεύκιος Λιμίλιος, καὶ Γάϊος Οὐεργίνιος, καὶ Σερουίλιος Σουλπίκιος, πρὸς δὲ τούτοις, Λεύκιος Κοῖντιος, καὶ Γάϊος Κορνήλιος, ἔτι δὲ Γάϊος Οὐαλέριος. ἐπὶ δὲ τούτων, Πολύδωρος ὁ Φεραῖος, ὁ τῶν Θετταλῶν ἄρξας, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀδελφοῦ ἀνηρέθη φαρμάκῳ, προκληθεὶς εἰς μέθην· τὴν δὲ δυναστείαν διαδεξάμενος Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφός, ἤρξεν ἔτη ἑνδεκα. οὗτος δὲ παρανόμως καὶ βιαίως κτησάμενος τὴν δυναστείαν, ἀκολούθως ταύτῃ τῇ προαιρέσει διώκει τὰ κατὰ τὴν ἀρχήν. τῶν γὰρ πρὸ αὐτοῦ δυναστῶν ἐπεικῶς προσφερομένων τοῖς πλήθεσι, καὶ διὰ τοῦτ' ἀγαπωμένων, οὗτος βιαίως καὶ χαλεπῶς ἄρχων ἐμισεῖτο. διὸ καὶ τὴν παρανομίαν φοβηθέντες τῶν Λαριισσαίων τινές, οἱ δὲ εὐγένειαν Ἀλενάδαι προσαγορευόμενοι, συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους καταλῦσαι τὴν δυναστείαν. ἀπελθόντες δ' ἐκ Λαρίσσης εἰς Μακεδονίαν, ἔπεισαν Ἀλέξανδρον τὸν βασιλεῖα συγκαταλῦσαι τὸν τύραννον. τούτων δὲ περὶ ταῦτα διατριβόντων, ὁ Φεραῖος Ἀλέξανδρος, πυθόμενος τὴν κατ' ἑαυτοῦ παρασκευήν, κατέλεγε τοὺς

εἰς τὴν στρατείαν εὐθέτους, διανοούμενος ἐν τῇ Μακεδονίᾳ συστήσασθαι τὴν μάχην. ὁ δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἐκ Λαρίσσης φυγάδας, φθάσας τοὺς πολεμίους ἤκε μετὰ τῇ δυνάμει εἰς τὴν Λάρισσαν, παρμισαχθεὶς δ' ὑπὸ τῶν Λαριссаίων ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐκράτησε τῆς πόλεως, πλὴν τῆς ἄκρας. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τε ἄκραν ἐπολιόρκησε, καὶ Κράνωνα πόλιν προσαγαγόμενος, ὡμολόγησε μὲν τοῖς Θετταλοῖς ἀποδώσειν τὰς πόλεις, καταφρονήσας δὲ τῆς δόξης, καὶ φρουρὰς ἀξιολόγους εἰσαγαγὼν, αὐτὸς κατεῖχε τὰς πόλεις. ὁ δὲ Φεραῖος Ἀλέξανδρος, καταδιωχθεὶς ἅμα καὶ καταπλεγείς, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Φεράς. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Θετταλίαν ἐν τούτοις ἦν.

Lacedaemonios apud Orchomenon Arcades proelio fundunt. Arcades, Thebanis iuncti, Spartam invadere constituunt.

62. Κατὰ δὲ τὴν Πελοπόννησον, Λακεδαιμόνιοι μὲν Πολύτροπον στρατηγὸν ἐξέπεμψαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, ἔχοντα πολιτικοὺς μὲν ὀπλίτας χιλίους, φυγάδας δ' Ἀργείων καὶ Βοιωτῶν πεντακοσίους. οὗτος δὲ παρελθὼν εἰς Ὀρχομενὸν τὸν Ἀρκαδικὸν, παρεφύλαττε τὴν πόλιν ταύτην, οἰκείως διακειμένην πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας. Λυκομήδης δ' ὁ Μαντινεὺς, στρατηγὸς ὢν τῶν Ἀρκαδίων, παραλαβὼν τοὺς καλουμένους ἐπιλέκτους, ὄντας πεντακισχιλίους, ἤκεν ἐπὶ τὸν Ὀρχομενόν. προαγαγόντων δὲ τὴν δύναμιν Λακεδαιμονίων ἐκ τῆς πόλεως, ἐγένετο μάχη καρτερά· καθ' ἣν ὁ, τε στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων ἀνῆρθε, καὶ τῶν ἄλλων εἰς διακοσίους· οἱ δὲ λοιποὶ

συνεδιώθησαν εἰς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀρκάδες, καί-
περ νενικηκότες, ὅμως ἐλάβοῦντο τὸ βάρος τῆς
Σπάρτης, καὶ καθ' αὐτοὺς οὐχ ὑπέλαβον δυνήσε-
σθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις διαπολεμεῖν. διὸ καὶ πα-
ραλαβόντες Ἀργεῖους τε καὶ Ἡλείους, τὸ μὲν πρῶ-
τον πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀξιούντες
συμμαχίαν ποιήσασθαι κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν. ὥς
δ' οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχε, διαπρεσβευσάμενοι πρὸς
τοὺς Θηβαίους, ἔπεισαν αὐτοὺς συμμαχίαν συνθέ-
σθαι κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων. εὐθὺς οὖν οἱ Βοι-
ωτοὶ τὴν δύναμιν ἐξῆγον, προσλαβόμενοι συμμάχους
Λοκροὺς τε καὶ Φωκεῖς. οὗτοι μὲν οὖν προῆγον ἐπὶ
τὴν Πελοπόννησον, Βοιωταρχούντων Ἐπαμινώνδου
καὶ Πελοπίδου. τούτοις γὰρ οἱ ἄλλοι Βοιωτάρχαι
παρακεχωρήκεισαν ἐκουσίως τῆς στρατηγίας, διὰ τε
τὴν σύνεσιν καὶ τὴν ἀνδρείαν τῶν ἀνδρῶν. ὥς δὲ
κατήντησαν ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν, ἤκον πρὸς αὐτοὺς
πανδημεὶ οἱ τε Ἀρκάδες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Ἀργεῖοι καὶ
οἱ ἄλλοι σύμμαχοι πάντες. ἀθροισθέντων δὲ πλειό-
νων ἢ πεντακισμυρίων, οἱ μὲν ἡγεμόνες αὐτῶν συνε-
δρεύσαντες ἔγνωσαν ἐπ' αὐτὴν βαδίζειν τὴν Σπάρ-
την, καὶ πᾶσαν τὴν Λακωνικὴν πορθῆσαι.

Iam itaque Lacedaemonii, attritis opibus et abalienatis sociis, Atheniensium auxilium implorant: hi vero pristinarum iniuriarum obliti, libenter subveniunt. Epaminondas in Laconicam impetum facit quadripartito agmine.

63. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πολλοὺς μὲν ἀποβε-
βληκότες τῶν νέων ἐν τῇ περὶ Λεῦκτρα σύμφορᾳ, οὐκ
ὀλίγους δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἡτταῖς ἀπολωλεκότες, καὶ
τὸ σύνολον εἰς ὀλίγους πολιτικούς στρατιώτας ὑπὸ

τῆς τύχης συγκεκλεισμένοι, πρὸς δὲ τοῦτοις, τῶν
 συμμάχων τῶν μὲν ἀφεστηκότων, τῶν δὲ διὰ τὰς
 ὁμοίας αἰτίας ὀλιγανδρούντων, εἰς πολλὴν ἀμηχα-
 νίαν ἐπιπτον· διόπερ ἠναγκάζοντο καταφεύγειν ἐπὶ
 τὴν τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν, οἷς τριάκοντα μὲν τυ-
 ράννους ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπέστησαν, τὰ
 δὲ τείχη τῆς πόλεως ἐκώλυσαν οἰκοδομεῖν, ἐπεβά-
 λοντο δὲ καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀναιροῦντες, τὴν Ἀτ-
 τικὴν ποιῆσαι μηλόβοτον. ἀλλὰ γὰρ οὐδὲν ἰσχυρό-
 τερόν ἐστιν ἀνάγκης καὶ τύχης, δι' ὧν ἐβιάσθησαν
 οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν πολεμιοτάτων δεθῆναι. ὅμως
 δ' οὐ διεσφάλησαν τῶν ἐλπίδων. ὁ γὰρ τῶν Ἀθη-
 ναίων δῆμος, μεγαλόψυχος ὢν καὶ φιλάνθρωπος,
 τὴν μὲν τῶν Θηβαίων ἰσχὺν οὐ κατεπλάγησαν, τοῖς
 δὲ Λακεδαιμονίοις ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεύ-
 ουσιν ἐψηφίσαντο βοηθεῖν πανδημεῖ· καὶ παρα-
 χρῆμα στρατηγὸν καταστήσαντες τὸν Ἰφικράτην ἐξέ-
 πεμψαν, καὶ τοὺς νέους αὐθημερόν, ὄντας μυρίους
 καὶ δισχιλίους. Ἰφικράτης μὲν οὖν, προθύμους ἔχων
 τοὺς στρατιώτας, προῆγε μετὰ τῆς δυνάμεως κατὰ
 σπουδὴν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, τῶν πολεμίων ἐπὶ
 τοὺς ὄρους τῆς Λακωνικῆς καταστρατοπεδεύοντων,
 καὶ αὐτοὶ πανδημεῖ τὴν ἐκ τῆς Σπάρτης ἔξοδον ποιη-
 σάμενοι, προῆγον ἐπὶ τοὺς ἐναντίους, ταῖς μὲν τῶν
 στρατιωτῶν δυνάμεσι τεταπεινωμένοι, ταῖς δὲ τῆς
 ψυχῆς ἀρεταῖς τεθαρσύνοντες. οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν
 Ἐπαμινώνδαν, ὁρῶντες τὴν τῶν Λακεδαιμονίων χώ-
 ραν δυσείσβολον οὖσαν, τὸ μὲν ἀθρόα τηλικαύτη
 δυνάμει ποιεῖσθαι τὴν ἐμβολὴν οὐχ ἡγοῦντο συμφέ-

ρειν, εἰς τέτταρα δὲ μέρη διελόμενοι σφᾶς αὐτοὺς, κατὰ πλείονας τόπους ἔκριναν ποιεῖσθαι τὴν ἔφοδον.

IV Thebanorum agmina quibus locis in Laconicam irruerint, describitur. Ischolas, tertio agmini oppositus, ut alter Leonidas celebratur.

64. Ἡ μὲν οὖν πρώτη μερὶς τῶν Βοιωτῶν ἴσῃ τὴν πορείαν ἐποιήσατο ἐπὶ τὴν Σελλασίαν καλουμένην πόλιν, καὶ τοὺς τῇδε κατοικοῦντας ἀπέστησε τῶν Λακεδαιμονίων. Ἀργεῖοι δὲ, κατὰ τοὺς ὁρους τῆς Τεργατίδος χώρας ἐμβαλόντες, συνῆψαν μάχην τοῖς φρουροῦσι τὰς παρόδους, καὶ τὸν τε ἡγεμόνα τῆς φρουρᾶς Ἀλέξανδρον τὸν Σπαρτιάτην ἀνείλον, καὶ τῶν ἄλλων εἰς διακοσίους ἀπέκτειναν· ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ οἱ τῶν Βοιωτῶν φυγάδες. ἡ δὲ τρίτη μερὶς, ἐκ τῶν Ἀρκάδων συνεστηκνῦσα καὶ στρατιώτας ἔχουσας πλείστους, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Σκιρίτιν καλουμένην χώραν, ἣν παρεφύλαττεν Ἰσχόλας, ἀνὴρ ἀνδρεία καὶ συνέσει διαφέρων, μετὰ πολλῶν στρατιωτῶν. οὗτος δὲ τῶν ἐπιφανεστάτων στρατιωτῶν ἐπετέλεσατο προῶξιν ἡρωϊκὴν καὶ μνήμης ἄξιαν. ὁρῶν γὰρ, ὅτι διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, πάντες οἱ συνάψαντες μάχην ἀναιρεθήσονται, τὸ μὲν λιπεῖν τὴν ἐν ταῖς παρόδοις τάξιν ἀνάξιον τῆς Σπάρτης ἔκρινε, τὸ δὲ διασῶσαι τοὺς στρατιώτας χρησίμον ἕσεσθαι τῇ πατρίδι, παραδόξως ἀμφοτέρων προενοήθη, καὶ τὴν γενομένην ποτὲ περὶ Θερμοπύλας ἀνδρείαν τοῦ βασιλέως Λεωνίδου φιλοτίμως ἐμιμήσατο. διαλέξας γὰρ τοὺς νέους, τούτους μὲν ἀπέστειλεν εἰς τὴν Σπάρτην χρησίμους ἕσεσθαι τῇ κινδυνευούσῃ περὶ τῶν ὅλων· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν πρεσ-

βυτέρων φυλάττων τὴν τάξιν, καὶ πολλοὺς ἀνελών τῶν πολεμίων, κυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων, μετὰ πάντων ἀνῆρέθη. Ἡλεῖοι δὲ τὴν τετάρτην μοῖραν ἔχοντες, καὶ κατ' ἄλλους τόπους πεπταμένους διελθόντες, εἰς τὴν Σελλασίαν παρεγένοντο· εἰς τοῦτον γὰρ τὸν τόπον πᾶσι καταντῆν παρήγγελτο. ἀθροισθείσης δὲ πάσης τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Σελλασίαν, προῆγον ἐπ' αὐτὴν τὴν Σπάρτην, πορθοῦντες ἅμα καὶ πυρπολοῦντες τὴν χώραν.

Quamvis fortiter resistentibus Lacedaemoniis, Epaminondas totum exercitum ad oppugnandam Spartam convertit. Nihil proficiens, omissa urbe, terram depopulatus cum magna praeda in Arcadiam se recipit. Interea Lacedaemonii, contractis novis copiis, ad futurum certamen instructiores sunt.

65. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πεντακόσια ἔτη τὴν Λακωνικὴν τετηρηκότες ἀπόρθητον, τότε θεωροῦντες θηρομένην ὑπὸ τῶν πολεμίων, οὐκ ἐκαρτέρουν· ἀλλὰ τοῖς θυμοῖς προσπίπτοντες, ἐξεπήδων ἐκ τῆς πόλεως· κωλυόμενοι δ' ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων προῖέναι μακρότερον ἀπὸ τῆς πατρίδος, μή τις ἐπίθηται, ἐπέισθησαν τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ τῇ πόλει παρέχεσθαι τὴν ἀσφάλειαν. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν διὰ τοῦ Ταῦγέτου καταβαινόντων ἐπὶ τὸν Εὐρώταν, καὶ διαβαινόντων τὸν ποταμὸν, σφοδρὸν ὄντα τῷ ῥεύματι κατὰ τὴν χειμερινὴν ὥραν, ὁρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τεταραγμένην τὴν δύναμιν τῶν ἐναντίων, διὰ τὴν χαλεπότητα τῆς διαβάσεως, καιρὸν ἔλαβον εὐθροτον πρὸς τὴν ἐπίθεισιν· καὶ τὰς μὲν γυναῖκας καὶ παῖδας, ἔτι δὲ καὶ τοὺς γεγηρακότας ἀπέλιπον ἐν τῇ πόλει, φυλάττοντας τὴν Σπάρτην· αὐτοὶ δὲ πανδημεὶ συντάξαντες τοὺς νέους, ἐξεχύθη-

σαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ προσπεσόντες ἄφνω τοῖς
 διαβαίνουσι, πολὺν ἐποιοῦντο φόνον. ἀμυνομένων
 δὲ τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν Ἀρκάδων, καὶ τῷ πλήθει
 κυκλούντων τοὺς ἐναντίους, οἱ Σπαρτιάται πολλοὺς
 ἀνηρηκότες ἐπανῆλθον εἰς τὴν πόλιν, φανερώς ἐνδε-
 δειγμένοι τὰς ἰδίας ἀνδραγαθίας. μετὰ δὲ ταῦτα
 τῶν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν πάσῃ τῇ δυνάμει κατα-
 πληκτικῶς προσβαλόντων τῇ πόλει, οἱ μὲν Σπαρτιά-
 ται, συνεργὸν ἔχοντες τὴν τῶν τόπων ὀχυρότητα,
 πολλοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν προπετιῶς βιαζομένων,
 τέλος δ' οἱ πολιορκοῦντες πᾶσαν εἰσενεγκάμενοι
 σπουδὴν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεΐκαζον βίᾳ χειρώσα-
 σθαι τὴν Σπάρτην· ἐπεὶ δὲ τῶν βιαζομένων οἱ μὲν
 ἀπέθνησκον, οἱ δ' ἐτραυματίζοντο, ἀνεκαλέσαντο τῇ
 σάλπιγγι τοὺς στρατιώτας οἱ περὶ τὸν Ἐπαμινών-
 δαν· αὐτοὶ δὲ προσελθόντες τῇ πόλει, προεκαλοῦντο
 τοὺς Σπαρτιάτας εἰς παράταξιν, ἥ ξυνομολογεῖσθαι
 προσέτατον ἥτιους εἶναι τῶν πολεμίων. ἀποκρινα-
 μένων δὲ τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτι καιρὸν λαβόντες εὖ-
 θετον, διαγωνιοῦνται περὶ τῶν ὅλων, ἀπηλλάγησαν
 ὑπὸ τῆς πόλεως. πᾶσαν δὲ τὴν Λακωνικὴν δηρώσαν-
 τες, καὶ λαφύρων ἀναρίθμητον πλῆθος ἀθροίσαν-
 τες, ἀπεχώρησαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν. μετὰ δὲ ταῦτ'
 Ἀθηναῖοι μὲν, ὑστερηκότες τῶν καιρῶν, ἐπανῆλθον
 εἰς τὴν Ἀττικὴν, οὐδὲν πράξαντες μνήμης ἄξιον. τοῖς
 δὲ Λακεδαιμονίοις παρὰ τῶν συμμάχων ἦκον βοη-
 θήσοντες στρατιῶται τετρακισχίλιοι. πρὸς δὲ τοῦ-
 τοις, προσθέντες τοὺς Ἑλιωτας ἡλευθερωμένους προσ-
 φάτως χιλίους, καὶ τῶν Βοιωτῶν φυγάδων διακο-

αίους, ἔτι δὲ τῶν συνέγγυς πόλεων οὐκ ὀλίγους μεταπεμφάμενοι, κατεσκευάζον δύναμιν ἀντίπαλον τοῖς πολέμοις. ταύτην δ' αἰσθάνοντες καὶ γυμνάζοντες, αἰεὶ μᾶλλον ἐθάρρουν, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα.

Epaminondas vero Messenen, diu desolatam, nunc expeditioni suae opportunam, summo studio instaurat. Digreditur historicus in urbis Messenae vicissitudines, quas per modum episodii singulatim commemorat.

66. Ἐπαμινώνδας δὲ φύσει μεγαλεπήβολος ὢν καὶ δόξης ὀρεγόμενος αἰωνίου, συνεβούλευε τοῖς τε Ἀρκάσι καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις οἰκίσαι τὴν Μεσσηνίαν, πολλὰ μὲν ἔτη γεγενημένην ἀνάστατον ὑπὸ Λακεδαιμονίων, τόπον δ' εὖθειον ἔχουσαν κατὰ τῆς Σπάρτης. συγκατατιθεμένων δὲ πάντων, ἀνεξήτησε τοὺς ὑπολειμμένους τῶν Μεσσηνίων, καὶ τῶν ἄλλων τοὺς βουλομένους καταλέξας εἰς τὴν πολιτείαν, ἔκτισε τὴν Μεσσηνίαν, πολλοὺς ποιήσας αὐτῆς οἰκήτορας. τοῦτοις δὲ κατακληρουχήσας, καὶ τὴν χώραν ἀνοικοδομήσας, ἀνέσσωσε πόλιν ἐπίσημον Ἑλληνίδα, καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς ἔτυχε παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις. οὐκ ἀνοίκειον δ' εἶναι νομίζω, πολλάκις τῆς Μεσσηνίας ἀλούσης καὶ κατασκαφείσης, τὰ περὶ αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς ὥς ἐν κεφαλαίοις παραδραμεῖν. τὸ μὲν οὖν παλαιὸν οἱ ἀπὸ Νηλέως καὶ Νέστορος κατέσχον αὐτὴν μέχρι τῶν Τρωϊκῶν χρόνων· μετὰ δὲ ταῦτ' Ἀγαμέμνωνος Ὀρέστης, καὶ οἱ ἀπὸ τούτου μέχρι τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν· ἀπὸ δὲ ταύτης, Κρεσφόντης ἔλαχε τὴν Μεσσηνίαν μερίδα, καὶ οἱ ἀπὸ τούτου μέχρι τινὸς ἐβασίλευσαν αὐτῆς· ὕστερον δὲ τῶν ἀπὸ

Κρεσφόντου τὴν βασιλείαν ἀποβαλόντων, Λακεδαι-
 μόνιοι κύριοι κατέστησαν αὐτῆς. μετὰ δὲ ταῦτα Τη-
 λέκλου τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων ἀποθανόν-
 τος ἐν ἀγῶνι, κατεπολεμήθησαν ὑπὸ Λακεδαιμονίων
 οἱ Μεσσήριοι. τοῦτον δὲ τὸν πόλεμον εἰκοσαετῇ
 φασὶ γενέσθαι, κατομοσαμένων τῶν Λακεδαιμονίων
 μὴ ἀνακίμψαι εἰς τὴν Σπάρτην, εἰ μὴ Μεσσήνην
 ἔλωσι. τότε δὲ συνέβη τοὺς Παρθενίας ὀνομασθέν-
 τας γεννηθῆναι, καὶ κτίσαι τὴν τῶν Ταραντίνων πό-
 λιν. ὕστερον δὲ δουλευόντων Μεσσηνίων τοῖς Λακε-
 δαιμονίοις, Ἀριστομένης ἔπεισε τοὺς Μεσσηνίους
 ἀποσιῆναι τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ πολλὰ κακὰ διειρ-
 γάσατο τοὺς Σπαρτιάτας· ὅτε καὶ Τυρταῖος ὁ ποιη-
 τὴς ὑπὸ Ἀθηναίων ἡγεμῶν ἐδόθη τοῖς Σπαρτιάταις.
 ἔνιοι δὲ τὸν Ἀριστομένην γεγοῖναι φασὶ κατὰ τὸν
 εἰκοσαετῇ πόλεμον. ὁ δ' ὕστατος ἐγένετο πόλεμος
 αὐτοῖς, σειμοῦ μεγάλου γενομένου· καὶ τῆς μὲν
 Σπάρτης ὅλης σχεδὸν συγχυθείσης, ἀνδρῶν δ' ἐρή-
 μου γενομένης, οἱ Μεσσηνίων περιλειφθέντες ἔκτισαν
 τὴν Ἰθώμην μετὰ τῶν συναποστατῶν Εἰλώτων, ἀνα-
 στατοῦ γεγεννημένης τῆς Μεσσηνίας πολλοὺς χρόνους.
 ἀτυχήσαντες δ' ἐν πᾶσι τοῖς πολέμοις, τὸ τελευταῖον
 ἀνάστατοι γενόμενοι κατέκτισαν ἐν Ναυπάκτῳ, δόν-
 των αὐτοῖς Ἀθηναίων οἰκητήριον τήνδε τὴν πόλιν.
 καὶ τινες μὲν αὐτῶν εἰς Κεφαλληνίαν ἐξέπεσον, τι-
 νες δ' ἐν Σικελίᾳ Μεσσηνὴν τὴν ἀπ' ἐκείνων ὀνο-
 μασθεῖσαν κατέκτισαν. τὸ δὲ τελευταῖον, κατὰ τοὺς
 ὑποκειμένους καιροὺς Θηβαῖοι, πείσαντος αὐτοὺς
 Ἐπαμινώνδου καὶ πανταχόθεν συναγαγόντος τοὺς

Μεσσηνίους, ἔκτισαν τὴν Μεσσήνην, καὶ τὴν Ἀρχαίαν αὐτοῖς χώραν ἀποκατέστησαν. περὶ μὲν οὖν τὴν Μεσσήνην τοσαύτας καὶ τηλικαύτας συνέβη γενέσθαι μεταβολάς.

Post Thebanorum discessum Laced. et Athenienses de communi terrae marisque imperio paciscuntur. Arcades, duce Lycomedē, Pallenen Laconicae expugnant et inde praedam agunt. Boeotj, a Thessalis advocati, in Alexandrum Pheraeum, duce Pelopida, exercitum mittunt, qui Larissam occupat. Idem regem Macedoniae feedere sibi conciliat.

67. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, πάντα τὰ προειρημένα συνετέλεσαντες ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα καὶ πέντε, καὶ καταλιπόντες φυλακὴν ἀξιόλογον τῆς Μεσσήνης, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ, παραδόξως ἀποτειριμμένοι τοὺς πολεμίους, ἀπέστειλαν πρεσβευτὰς εἰς τὰς Ἀθήνας τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Σπαρτιατῶν· καὶ τὰς μὲν ὁμολογίας ἐποίησαντο περὶ τῆς ἡγεμονίας, ὥστε τῆς μὲν θαλάττης ἄρχειν Ἀθηναίους, τῆς δὲ γῆς τοὺς Λακεδαιμονίους· μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσιν ἐποίησαντο κοινὰς τὰς ἡγεμονίας. Ἀργάδες δὲ Λυκομήδην στρατηγὸν προχειρισάμενοι, καὶ παραδόντες αὐτῷ τοὺς ἐπιλέκτους ὀνομαζομένους, ὄντας πεντακισχιλούς, ἐστράτευσαν ἐπὶ Παλλήνην τῆς Λακωνικῆς· καὶ τὴν μὲν πόλιν βίᾳ χειρωσάμενοι, τοὺς ἐγκαταληφθέντας φρουροὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἀπέκτειναν, ὄντας πλείους τῶν τριακοσίων· τὴν δὲ πόλιν ἐξανδραποδισάμενοι, καὶ τὴν χώραν δηώσαντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, φθάσαντες τὴν παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων βοήθειαν. Βοιωτοὶ δὲ, μεταπεμπομένων αὐτοὺς Θετταλῶν ἐπ' ἐλευθερώσει μὲν τῶν πόλεων, κα-

ταλῦσαι δὲ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραίου τυραννίδος, ἐξαπέστειλαν Πελοπίδαν εἰς Θετταλίαν μετὰ δυνάμει, δόντες ἐντολὰς αὐτῷ, εἰς τὸ συμφέρον τῶν Βοιωτῶν διοικῆσαι τὰ κατὰ τὴν Θετταλίαν. αὐτὸς δὲ καταντήσας εἰς Λάρισσαν, καὶ καταλαβὼν τὴν ἀκρόπολιν φρουρουμένην ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδότος, ταύτην μὲν παρέλαβεν, εἰς δὲ τὴν Μακεδονίαν παρελθὼν, καὶ συμμαχίαν ποιησάμενος πρὸς Ἀλεξάνδρου τὸν τῶν Μακεδόνων βασιλέα, ὅμηρον ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν Φίλιππον, ὃν ἐξέπεμψεν εἰς τὰς Θήβας. τὰ δὲ κατὰ τὴν Θετταλίαν διοικησάμενος ὥς ποτ' ἔδοξεν αὐτῷ συμφέρειν τοῖς Βοιωτοῖς, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Arcades, Argivi, Elei Boeotos sollicitant, ut novo impetu Peloponnesum occupent. Athenienses, re cognita Chabrium contra mittunt, factoque vallo eos arcent. Nihilominus Epaminondas et vallum et oppositum Lacedaemoniorum agmen perumpit

68. Τούτων δὲ πραχθέντων, Ἀρκάδες καὶ Ἀργεῖοι καὶ Ἠλεῖοι συμφρονήσαντες ἔγνωσαν στρατεῦειν ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ πρεσβεύσαντες πρὸς Βοιωτοὺς, ἔπεισαν αὐτοὺς κοινωρεῖν τοῦ πολέμου. οἱ δὲ, Ἐπαμινώndan καταστήσαντες ἡγεμόνα μετ' ἄλλων Βοιωταρχῶν, ἐξέπεμψαν στρατιώτας πεζοὺς μὲν ἑπτακισχιλίους, ἵππεις δ' ἑξακοσίους. Ἀθηναῖοι δὲ πυθόμενοι τὴν Βοιωτῶν στρατιάν παριοῦσαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐξέπεμψαν δύναμιν καὶ στρατηγὸν ἐπ' αὐτοὺς Χαβρίαν. οὗτος δὲ παρελθὼν εἰς Κόρινθον, καὶ προσλαβόμενος καὶ παρὰ Μεγαρέων καὶ Πελληνέων, ἔτι δὲ Κορινθίων, στρατιώτας, στρατόπεδον συνεστήσατο ἀνδρῶν μυρίων. μετὰ δὲ

ταῦτά Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων πα-
ραγενομένων εἰς Κόρινθον, συνήχθησαν οἱ σύμπαν-
τες οὐκ ἐλάττους δισμυρίων. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ὀχυ-
ρῶσασθαι τὰς παρόδους, καὶ διακωλύειν τοὺς Βοιω-
τοὺς τῆς εἰς Πελοπόννησον εἰσβολῆς. ἀρξάμενοι δ'
ἀπὸ Κεγχρεῶν μέχρι Λεχαίου, σταυρώμασι καὶ βα-
θείαις τάφροις διελάμβανον τὸν τόπον· ταχὺ δὲ τῶν
ἔργων συντελουμένων, διὰ τε τὴν πολυχειρίαν καὶ
τὰς προθυμίας τῶν ἀνδρῶν, ἔφθασαν τοὺς Βοιω-
τοὺς πάντα τόπον ὀχυρῶσαντες. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας
ἦκων μετὰ τῆς δυνάμεως, ἐπεσκέψατο, καὶ κατανοή-
σας εὐεφρότατον εἶναι τόπον, καθ' ὃν οἱ Λακεδαι-
μόνιοι παρεφύλαττον, τὸ μὲν πρῶτον προεκαλεῖτο
τοὺς πολεμίους εἰς παράταξιν, σχεδὸν τριπλασίους
ὄντας τοῖς πλήθυσιν· οὐδενὸς δὲ τολμῶντος ἐκτὸς
τοῦ τειχίσματος παρελθεῖν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ χαρακώ-
ματος ἀμυνομένων ἀπάντων, προσῆγε τὴν βίαν τοῖς
πολεμίοις. κατὰ πάντα μὲν οὖν τὸν τόπον ἐγίνοντο
προσβολαὶ καρτεραὶ, μάλιστα δὲ κατὰ Λακεδαιμο-
νίους, εὐεφρόδων ὄντων καὶ δυσφυλάκτων τῶν τόπων.
μεγάλῃ δὲ φιλοτιμίας γενομένης παρ' ἀμφοτέροις,
Ἐπαμινώνδας, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἀρίστους τῶν
Θηβαίων, μόγις ἐβιάσατο τοὺς Λακεδαιμονίους· δια-
κόψας δὲ τὴν φυλακὴν αὐτῶν, καὶ τὴν δύναμιν δια-
γαγὼν, παρήλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, διαπραξάμε-
νος ἔργον οὐδὲν προκατειργασμένων καταδεέστερον.

Troezen et Epidauro relictis, Epaminondas Sicyonem et Phli-
nantem capit, ipsamque Corinthum petit. Sed urbem felicissime de-
fendit Chabrias, et hostem repellit.

69. Εὐθύς δὲ ἐπὶ Τροιζῆνα καὶ Ἐπίδαυρον προ-

ρευθεῖς, τὴν μὲν χώραν ἐδήλωσε, τῶν δὲ πόλεων οὐκ
 ἡδυνήθη κρατῆσαι, διὰ τὸ φρουρὰς ἔχειν ἀξιολό-
 γους. Σικυῶνα δὲ καὶ Φλιοῦντα καὶ τινὰς πόλεις
 καταπληξάμενος προσηγάγετο. στρατεύσας δ' ἐπὶ
 Κόρινθον, καὶ τῶν Κορινθίων ἐπεξελθόντων, νική-
 σας μάχῃ, τοὺτους μὲν ἐντὸς τῶν τειχῶν συνεδίωξε·
 τῶν δὲ Βοιωτῶν διὰ τὴν εὐημερίαν μετεωρισθέντων,
 καὶ τινων προχείρως τολμησάντων διὰ τῆς πύλης εἰς
 τὴν πόλιν εἰσβιάζεσθαι, οἱ μὲν Κορινθιοὶ δείσαν-
 τες ἐγράφησαν εἰς τὰς οἰκίας· Χαβρίας δ' ὁ τῶν
 Ἀθηναίων στρατηγὸς ἐμφρόνως ἄμα καὶ τεθαρόη-
 κότως ὑποστάς, τοὺς μὲν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς πόλεως,
 πολλοὺς δὲ τῶν Βοιωτῶν κατέβαλε. γενομένης δὲ φι-
 λοτιμίας, οἱ μὲν Βοιωτοὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν συν-
 τάξαντες, ἐπῆγον ἐπὶ τὴν Κόρινθον καταπληκτικῶς·
 ὁ δὲ Χαβρίας ἀναλαβὼν τοὺς Ἀθηναίους, προῆγεν
 ἐκ τῆς πόλεως, καὶ καταλαβόμενος τοὺς ὑπερδεξίους
 τόπους, ὑπέστη τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. οἱ μὲν
 οὖν Βοιωτοὶ, πεποιθότες ταῖς τῶν σωμαίων ῥήμασι
 καὶ ταῖς ἐν τοῖς συνεχέσι πολέμοις ἐμπειρίαις, τῇ βίᾳ
 τοὺς Ἀθηναίους ἠλπίζον χειρώσασθαι. οἱ δὲ περὶ
 τὸν Χαβρίαν ἐκ τόπων ὑπερδεξίων ἀγωνιζόμενοι
 καὶ πολλῶν ἐκ τῆς πόλεως χορηγουμένων, οὓς μὲν
 ἀνήρουν τῶν βιαζομένων, τοὺς δὲ κατετίτρωσκον. οἱ
 δὲ Βοιωτοὶ, πολλὰ μὲν κακοπαθίσαντες, οὐδὲν δὲ
 προὔξει δυνάμενοι, τὴν ἀναχώρησιν ἐποίησαντο. Χα-
 βρίας μὲν οὖν, ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ στρατηγίᾳ θαύ-
 μασθεὶς τοῦτον τὸν τρόπον ἀπετρίψατο τοῖς πο-
 λεμίοις.

Succurrunt Laced. milites Galli et Hispani, a Dionysio missi, Corinthi expositi. Nova legatione Artaxerxes Graecos ad pacem adhortatur. Ei cuncti obsequuntur, exceptis Thiebanis. Hoc tempore Euphron Sicyonios tyrannide oppressit.

70. Ἐκ δὲ τῆς Σικελίας Κελτοὶ καὶ Ἰβηρες διαχιλίοι κατέπλευσαν εἰς Κόρινθον, ἐκπεμφθέντες ὑπὸ Διονυσίου τοῦ τυράννου συμμαχεῖν Λακεδαιμονίοις, εἰς μῆνας πέντε τοὺς μισθοὺς εἰληφότες. οἱ δ' Ἕλληνες, πείσαν αὐτῶν βουλόμενοι λαβεῖν, προῆγον αὐτοὺς, καὶ κατὰ τὰς συμπλοκάς καὶ μάχας ἀνδραγαθοῦντων αὐτῶν, πολλοὶ τε τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν συμμάχων ὑπ' αὐτῶν ἀνηροῦντο. διόπερ δόξαντες εὐχειρίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ διαφέρειν, καὶ πολλὰς χρείας παρασχόμενοι, καὶ τιμηθέντες ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, τοῦ θέρους λήγοντος ἔξαπεστάλησαν εἰς τὴν Σικελίαν. μετὰ δὲ ταῦτα Φίλισκος μὲν ὑπ' Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως ἀποσταλὴς κατέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, παρακαλῶν τοὺς Ἕλληνας διαλύσασθαι μὲν τοὺς πολέμους, εἰρήνην δὲ κοινὴν συνθέσθαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἀσμένως ὑπήκουσαν. Θηβαῖοι δὲ κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν, ὅλην τὴν Βοιωτίαν ὑπὸ μίαν ἀγαγόντες συντέλειαν, οὐ προσεδέχθησαν. ἀπογνωσθείσης δὲ τῆς κοινῆς εἰρήνης, ὁ μὲν Φίλισκος καταλιπὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις διαχιλίους ἐπιλέκτους μισθοφόρους, ἔχοντας τοὺς μισθοὺς, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν. ἅμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, Εὐφρων ὁ Σικωνίος, διαφέρων θρόσει καὶ ἀπονοίᾳ, συνεργοὺς λαβὼν Ἀργεῖους, ἐπέθετο τυραννίδι. κρατήσας δὲ τῆς ἐπιβολῆς, τετραράκοντα τοὺς εὐπορωτάτους τῶν Σικωνίων ἐφυγάδευσε, δημεύσας αὐτῶν

τὰς οὐσίας· καὶ πολλῶν χρημάτων κυριεύσας, μισθοφόρους ἤθροισε, καὶ τῆς πόλεως ἐδυνάστευσεν.

Olymp. CIII, 1. In Macedonia in locum Alexandri Ptolemaeus Alorites rex succedit. In Boeotia post Epaminondam res gerit Pelopidas, assumpto socio Ismenia. Vterque Alexandrum Pheraeum conveniens, cum inopinato caperentur, Thebani autem auxilio missi includerentur, Epaminondas, tunc privatus militans, ad imperium revocatus, exercitum servavit. Boeotarchis multa irrogata.

71. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηήησι Ναυσίγένους, ἐν Ῥώμῃ χιλίαρχοι κατεστάθησαν ἀντὶ τῶν ὑπάτων τέτταρες, Λεύκιος Παπίριος, Λεύκιος Μενήτιος, Σερούτιος Κορνήλιος, Σερούτιος Σουλπίκιος· παρὰ δὲ Ἰπλείοις Ὀλυμπιάς ἤχθη τρίτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Πυθόστρατος Ἀθηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων Πτολεμαῖος ὁ Ἀλωρίτης ὁ Ἀμύντου υἱὸς ἐδολοφόνησεν Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐβασίλευσε τῆς Μακεδονίας ἔτη τρία. κατὰ δὲ τὴν Βοιωτίαν Πελοπίδας, ἐφ' ἅμιλλος ὦν τῷ Ἐπαμινώνδῃ τῇ κατὰ πόλεμον δόξῃ, καὶ θεωρῶν ἐκεῖνον τὰ περὶ τὴν Πελοπόννησον συμφερόντως κατεσκευακότα τοῖς Βοιωτοῖς, ἔσπευδε τὰ ἐκτὸς Πελοποννήσου δι' ἑαυτοῦ προσάγεσθαι τοῖς Θηβαίοις· παραλαβὼν δὲ Ἰσμηνίαν, ἄνδρα φίλον μὲν ἑαυτοῦ, θαυμαζόμενον δ' ἐπ' ἀρετῇ, παρῆλθεν εἰς Θετταλίαν. καταντήσας δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Φερῶν τύραννον, ἀλόγως συνελήφθη μετὰ Ἰσμηνίου, καὶ εἰς φυλακὴν παρεδόθη. Θηβαίων δ' ἐπὶ τοῖς πρᾶχθεῖσι παροξυνθέντων, καὶ ταχέως εἰς τὴν Θετταλίαν ἐκπεμφάντων ὀπλίτας μὲν ὀκτακισχιλίους, ἵππεῖς δ' ἑξακοσίους, φοβηθεὶς Ἀλέξανδρος ἔξεπεμψε πρεσβευτὰς εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ συμμαχίας. ἢ παραχρῆμα δὲ δῆμος

ἐξέπεμψε καὺς μὲν τριάκοντα, στρατιώτας δὲ χιλίους,
 ὧν ἦν στρατηγὸς Αὐτοκλῆς. ἐν ὧσιν δ' οὗτος περιέ-
 πλει τὴν Εὐβοίαν, Θηβαῖοι κατήντησαν εἰς Θεττα-
 λίαν. τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου πεζὴν δύναμιν ἠθροικότες,
 καὶ ἱππεῖς πολλαπλασίους ἔχοντες τῶν Βοιωτῶν, τὸ
 μὲν πρῶτον οἱ Βοιωτοὶ διὰ μάχης ἔχρινον λῦσαν τὸν
 πόλεμον, συνεργοὺς ἔχοντες τοὺς Θετταλοὺς. ὥς δ'
 οὗτοι μὲν αὐτοὺς ἐγκατέλιπον, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ τι-
 νες ἄλλοι σύμμαχοι παρεγένοντο τῷ Ἀλεξάνδρῳ, τὰ
 δὲ σῖτα καὶ ποτὰ καὶ τᾶλλα πάντα ὑπελείπετο τοῖς
 Βοιωτοῖς, ἔγνωσαν οἱ Βοιωτάρχαι τὴν εἰς οἶκον ἐπά-
 νοδον ποιῆσθαι. ἀναξευξάντων δ' αὐτῶν, καὶ τῆς
 πορείας οὔσης διὰ χώρας πεδιάδος, Ἀλέξανδρος ἐπη-
 κολουθεῖ πολλοῖς ἱππεῦσι, καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς οὐραγίας
 ἐπέθετο. τῶν δὲ Βοιωτῶν οἱ μὲν κατακοντιζόμενοι
 συνεχῶς ἀπέθνησκον, οἱ δὲ τραύμασι περιέπιπτον. τέ-
 λος δ' οὔτε μένειν οὔτε προάγειν ἔωμενοι, εἰς πολλὴν
 ἀμνηχανίαν ἐξέπιπτον, ἅτε δὴ καὶ τῶν ἐπιτηδείων
 σπανιζόντων. ἤδη δ' αὐτῶν τὴν σωτηρίαν ἀπογι-
 νώσκόντων, Ἐπαμινώνδας ἰδιωτεῦων κατ' ἐκείνον
 τὸν χρόνον, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν κατεστάθη στρατη-
 γός· εὐθύς τε διαλέξας τοὺς τε ψιλοὺς καὶ τοὺς ἱπ-
 πεῖς, τοὺτους μὲν αὐτὸς ἀνέλαβε, καὶ ταχθεὶς ἐπὶ
 τῆς οὐραγίας, διὰ τούτων ἀνέστελλε τοὺς ἐπακολου-
 θούκτας πολεμίους, καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν παρεί-
 χετο τοῖς προηγουμένοις ὀπλίταις. ποιούμενος δὲ
 μάχας ἐξ ὑποστροφῆς, καὶ τάττει φιλοτέχνην χρώμενος,
 διέσωσε τὸ στρατόπεδον. αἰεὶ δὲ μᾶλλον διὰ τῶν
 κατορθωμάτων αὖθις τὴν ἰδίαν εὐδοξίαν, μεγάλης

ἀποδοχῆς ἐτύγγανε παρὰ τε τοῖς πολίταις καὶ τοῖς
 συμμάχοις. οἱ δὲ Θηβαῖοι τοὺς τότε Βοιωταρχή-
 σαντας καταδικάσαντες πολλοῖς χρήμασιν ἐζημίωσαν.

Causam assert historicus, cur Epaminondae imperium abrogatum fuerit. Arcades proelio vincunt Lacedaemonii. Tum novos impetus veriti, Megalopolin condiderunt Arcades.

72. Ἐπιζητουμένης δὲ τῆς αἰτίας πῶς ὁ τοιοῦ-
 τος ἄνθρωπος ἰδιώτης ὢν ἐστρατεύετο μετὰ τῶν εἰς Θετ-
 τάλιαν ἀποσταλέντων, ἀποδοτέον τὸν οἰκεῖον λόγον
 τῆς ἀπολογίας. τῇ μάχῃ τῇ περὶ Κόρινθον Ἐπαμι-
 νώνδας διακόψας τὴν ἐπὶ τοῦ προτεχνίσματος φυλα-
 χὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ δυνάμενος πολλοὺς
 ἀνελεῖν τῶν πολεμίων, ἠρκέσθη τῷ προτεγήματι, καὶ
 τῆς ἐπὶ πλεῖον μάχης ἀπέστη. γενομένης δὲ περὶ
 αὐτὸν ἱκανῆς ὑποψίας, ὥς πεφεισμένου τῶν Λακε-
 δαιμονίων ἰδίας ἔνεκα χάριτος, οἱ φθονοῦντες αὐτοῦ
 τῇ δόξῃ καιρὸν ἔλαβον εὐλόγου διαβολῆς. ἐπενεγ-
 κάντων οὖν αὐτῷ προδοσίας ἔγκλημα, τὸ πλῆθος πα-
 ροξυνθὲν ἀπέστησεν αὐτὸν τῆς Βοιωταρχίας, καὶ
 ἰδιώτην ποιήσαν ἑξαπέστειλε μετὰ τῶν ἄλλων. ὥς δὲ
 ἀπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐξήλειψε τὰς καθ' ἑαυτοῦ
 διαβολὰς, τότε ὁ δῆμος ἀποκατέστησεν αὐτὸν εἰς
 προγεγενημένην εὐδοξίαν. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον Λα-
 κεδαιμονίοις πρὸς Ἀρκάδας ἐγένετο μεγάλη μάχη, ἐν
 ἣ ἐνίκησαν Λακεδαιμόνιοι ἐπιφανῶς. μετὰ γὰρ τὴν
 ἐν Λεύκτροις ἦταν ἐν τούτῳ πρῶτον αὐτοῖς παρὰ-
 δοχὸν εὐτύχημα ἐγένετο. ἔπεσον γὰρ Ἀρκάδων μὲν
 ὑπὲρ τοὺς μυρίους, Λακεδαιμονίων δ' οὐδεῖς. προῖ-
 πον δ' αὐτοῖς αἱ Λαωδωνίας ἰέρειαι διότι πόλεμος
 οὗτος Λακεδαιμονίοις ἄδικος ἔσται. μετὰ δὲ τὴν

μάχην οἱ Ἀρκάδες, φοβηθέντες τὰς τῶν Λακεδαιμονίων εἰσβολὰς, ἔκτισαν ἐπὶ τινος ἐπικαίρου τόπου τὴν ὀνομαζομένην Μεγάλην πόλιν, συρῶσίψαντες εἰς αὐτὴν κώμας τετταράκοντα τῶν ὀνομαζομένων Μαυραλίων καὶ Παρῳασίων Ἀρκάδων· καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Ἕλληνας ἐν τούτοις ἦν.

In Sicilia Dionysius bellum in Carthaginienses redintegrat, eorumque agros invadit. Sed hi, celeriter missa classe, eius conatus reprimunt. Mox Dionysius moritur: sequitur Dionysius filius.

73. Κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Διονύσιος ὁ τύραννος ἔχων δυνάμεις ἀξιολόγους, καὶ τοὺς Καρχηδονίους ὁρῶν οὐκ εὖ διακειμένους πρὸς τὸν πόλεμον, διὰ τε τὴν γεγενημένην παρ' αὐτοῖς λοιμικὴν νόσον, καὶ τὴν ἀπόστασιν τῶν Λιβύων, ἔγνω στρατεῦειν ἐπ' αὐτούς. οὐκ ἔχων δὲ πρόφασιν ἀξιόλογον τῆς διαφορᾶς, προσεποιήθη κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τοὺς Φοίνικας ἐπιβεβηκέναι τῆς ὑπ' αὐτὸν χώρας. παρασκευασάμενος οὖν πεζοὺς μὲν τρισμυρίους, ἱππεῖς δὲ τρισχιλίους, τριήρεις δὲ τριακοσίας καὶ τὴν ἁρμόζουσαν τῇ δυνάμει ταύτῃ παρασκευὴν, ἐνέβαλεν εἰς τὴν ὑπὸ Καρχηδονίους χώραν· καὶ Σελινούντα μὲν καὶ Ἐντελλαν εὐθύς προσηγάγετο, καὶ τὴν χώραν πᾶσαν πορθήσας, καὶ τῆς πόλεως τῶν Ἐρυνκίων ἐγκρατὴς γενόμενος, ἐπολιόρησε Λιθύβαιον. πολλῶν δ' ὄντων ἐν αὐτῷ στρατιωτῶν, τὴν πολιορκίαν ἔλυσεν. ἀκούσας δὲ τὰ νεώρια τῶν Καρχηδονίων ἐμπεπρησθαι, καὶ δόξας πάντα τὸν στόλον αὐτῶν διεφθάρθαι, κατεφρόνησε, καὶ τῶν ἰδίων τριήρων ἑκατὸν μὲν καὶ τριάκοντα τὰς ἀρίστας ἀπέστειλεν εἰς τὸν τῶν Ἐρυνκίων λιμένα, τὰς δ' ἄλλας ἀπάσας ἐξέ-

πεμψεν εἰς τὰς Συρακοῦσας. οἱ δὲ Καρχηδόνιοι παραδόξως διακοσίας ναῦς πληρώσαντες, ἐπέπλευσαν ταῖς ὁμοῦσαις ἐν τῷ λιμένι τῶν Ἑρκεῖων· ἀνελπίστου δὲ τῆς ἐπιθέσεως γενομένης, ἀπήγαγον τῶν τριήρων τὰς πλείστας. μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ χειμῶτος ἐνστάντος ἀνοχὰς ποιησάμενοι, διεχωρίσθησαν εἰς τὰς οἰκείας ἐκάτεραι πόλεις· μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον Διονύσιος εἰς ἀρρώστιαν ἐμπεσὼν ἐτελεύτησε, δυναστεύσας ἔτη τριάκοντα καὶ ὀκτώ· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος ὁ υἱὸς Διονύσιος ἐτυράννευσεν ἔτη δώδεκα.

Adiicitur mortis causa. Athenis carmine victor proclamatus, prae gaudio vino nimis indulgens occubuit. Oraculo ipsi praedictum erat tum moriturum, cum se meliores vicisset.

74. Οὐκ ἀνοίκειον δ' ἐστὶ τῆς ὑποκειμένης ἱστορίας διελθεῖν τὰς τε αἰτίας τῆς τελευτῆς, καὶ τὰ συμβάντα τούτῳ τῷ δυνάστη περὶ τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς. Διονυσίου τοίνυν δεδιδαχότος Ἀθήνησιν Ἀθηναίοις τραγωδίαν, καὶ νικήσαντος, τῶν ἐν τῷ χορῷ τις ἄδων, ὑπολαβὼν τιμηθῆσεσθαι λαμπρῶς ἔαν πρῶτος ἀπαγγείλῃ τὴν νίκην, διέπλευσεν εἰς τὴν Κόρινθον. καταλαβὼν δ' ἐκεῖ ναῦν ἐκπλεύουσαν εἰς Σικελίαν, καὶ μετεμβὰς εἰς ταύτην, οὐρίοις ἐχρήσατο πνεύμασι, καὶ καταπλεύσας εἰς Συρακοῦσας, συντόμως ἀπήγγειλε τῷ τυράννῳ τὴν νίκην. ὁ δὲ Διονύσιος τοῦτον μὲν ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ περιχαρὴς ἐγένετο, καὶ τοῖς θεοῖς εὐαγγέλια θύσας, πότους καὶ μεγάλας εὐωχίας ἐπετέλεσεν. ἐστιῶν δὲ λαμπρῶς τοὺς φίλους, καὶ κατὰ τοὺς πότους φιλοτιμότερον τῇ μέθῃ δοὺς ἑαυτὸν, εἰς ἀρρώστιαν σφοδροτέραν ἐπέπεσε, διὰ τὸ πλῆθος αἵων ἐμφορηθέντων ὕγρων.

ἔχων δὲ παρὰ θεῶν λόγιον τότε τελευτήσῃν, ὅταν τῶν κρείττωνων περιγένηται, τὸν χρησμὸν ἀνέφερον ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους, ὑπολαμβάνων τοὺτους κρείττους ἑαυτοῦ εἶναι. διὸ καὶ πρὸς αὐτοὺς πλεονάκῃς πεπολεμηκῶς, εἰώθει κατὰ τὰς νίκας ὑποφεύγειν καὶ ἔκουσίως ἡττᾶσθαι, ἵνα μὴ δόξῃ τῶν ἰσχυροτέρων γεγονέναι κρείττων. οὐ μὲν ἡδυνήθη γε τῇ παρουσίᾳ κατασοφίσασθαι τὴν ἐκ τῆς πεπωμένης ἀνάγκην, ἀλλὰ ποιητὴς ὢν κακὸς καὶ διακριθεὶς ἐν Ἀθήναις, ἐνίκησε τοὺς κρείττονας ποιητὰς. εὐλόγως οὖν, κατὰ τὸν χρησμὸν, διὰ τὸ περιγενέσθαι τῶν κρείττωνων, ἐπακολουθοῦσαν ἔσχε τὴν τοῦ βίου τελευτήν. ὁ δὲ Λιονύσιος ὁ νεώτερος διαδεξάμενος τὴν τυραννίδα, πρῶτον τὰ πλήθη συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, παρεκάλεσε τοῖς οἰκείοις λόγοις τηρεῖν τὴν πατροπαράδοτον πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν· ἔπειτα τὸν πατέρα μεγαλοπρεπῶς θάψας κατὰ τὴν ἀκρόπολιν πρὸς ταῖς βασιλίσαι καλουμέναις πύλαις, ἡσφαλίσατο τὰ κατὰ τὴν ἀρχήν.

Olymp. CIII, 2. Alexandri Pheraei in Scotussaeos facinus immanē. Epaminondae in Peloponneso progressus. Pelopidas liberatur. Chares, dux Atheniensium, Philasios contra Argivos defendit, duobus proeliis victor.

75. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Πολυξήλου, κατὰ μὲν τὴν Πρώμην ἀναρχία διὰ τινὰς πολιτικὰς στάσεις ἐγένετο· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἀλέξανδρος ὁ Φερῶν τύραννος ἐν τῇ Θετταλίᾳ περὶ τινων ἐγκαλέσας τῇ πόλει τῶν Σκοτουσσαίων, ἐκάλεσεν αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν καὶ περιστήσας τοὺς μισθοφόρους, ἅπαντας ἀπέσφαξε· τὰ δὲ σώματα τῶν τετελευτηκότων δι-

ψας εἰς τὴν πρὸ τῶν τειχῶν τάφρον, τὴν πόλιν διήρ-
 πασεν. Ἐπαμεινῶνδας δὲ Θηβαῖος μετὰ δυνάμειος
 ἐμβαλὼν εἰς Πελοπόννησον, τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τινας
 ἄλλας πόλεις προσήγαγε. Ἀὔμην δὲ καὶ Ναυπακτον
 καὶ Καλυδῶνα φρουρουμένην ὑπ' Ἀχαιῶν ἤλευθέ-
 ρωσεν. ἐστράτευσαν δὲ καὶ εἰς Θετταλίαν Βοιωτοὶ,
 καὶ Πελοπίδαν ἐκομίσαντο παρ' Ἀλεξάνδρου τοῦ
 Φερῶν τυράννου. Φλιασίοις δὲ πολεμουμένοις ὑπ'
 Ἀργείων, Χάρης ὑπ' Ἀθηναίων πεμφθεὶς στρατηγὸς
 μετὰ δυνάμειος ἐβοήθησε τοῖς Φλιασίοις πολιορκου-
 μένοις. νικήσας δὲ τοὺς Ἀργεῖους δυοὶ μάχαις, καὶ
 τὴν ἀσφάλειαν περιποιήσας τοῖς Φλιασίοις, ἐπανήλ-
 θεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

Olymp. CIII, 3. Oropum Themesium, Eretriae tyrannus, capit Athenienses vindicatam urbem Thebanis ut depositum tradunt. Urbs Cos in singularem tum splendorem crecta. Belli inter Lacedaemonios et Locotos finis. Adicitur recensensus virorum doctrina excellentium.

76. Τοῦ δ' ἐνιαυσιαίου χρόνου διεληλυθότος,
 Ἀθήνησι μὲν ἦρχε Κηφισόδωρος, ἐν Ῥώμῃ δ' ἀντὶ
 τῶν ὑπᾶτων χιλιάρχους ὁ δῆμος τέσσαρας κατέστησε,
 Λεύκιον Φούριον, Παῦλον Μάλλιον, Σεροῦϊον
 Σουλπίκιον, καὶ Σεροῦϊον Κορνήλιον. ἐπὶ δὲ τού-
 των Θεμεσίων ὁ Ἐρετρίας τύραννος Ὀρωπὸν κατε-
 λάβετο. ταύτην δὲ τὴν πόλιν οὖσαν Ἀθηναίων πα-
 ραλόγως ἀπέβαλε. τῶν γὰρ Ἀθηναίων στρατευσάν-
 των ἐπ' αὐτὸν καὶ πολὺ ταῖς δυνάμεισιν ὑπερρχόντων,
 οἱ Θηβαῖοι βοηθήσαντες αὐτοῖς, καὶ παραλαβόντες
 ἐν παρακαταθήκῃ τὴν πόλιν, οὐκ ἀπέδωκαν. ἅμα
 δὲ τούτοις πραττομένοις, Κῶοι μετόχησαν εἰς τὴν
 νῦν οἰκουμένην πόλιν, καὶ κατεσκεύασαν αὐτὴν

ἄξιόλογον. πλήθος τε γὰρ ἀνδρῶν εἰς ταύτην ἡθροίσθη, καὶ τείχη πολυτελῇ κατεσκευάσθη, καὶ λιμὴν ἄξιόλογος. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χρόνων αἰεὶ μᾶλλον ἠϋξήθη προσόδοις τε δημοσίαις καὶ τοῖς τῶν ἰδιωτῶν πλούτοις, καὶ τὸ σύνολον, ἐνάμιλλος ἐγένετο ταῖς πρωτευούσαις πόλεσιν. ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀποστείλας πρέσβεις, ἔπεισε τοὺς Ἕλληνας τοὺς μὲν πολέμους καταλύσασθαι, καὶ κοινὴν εἰρήνην συνθέσθαι πρὸς ἁλλήλους. διόπερ ὁ, τε Λακωνικὸς καὶ Βοιωτικὸς κληθεὶς πόλεμος· κατελύθη, πλείω μείνας ἐτῶν πάντε, τὴν ἀρχὴν λαβὼν ἀπὸ τῶν Αὐκτορικῶν. ὑπῆρξαν δὲ κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἄνδρες κατὰ παιδείαν ἄξιοι μνήμης, Ἰσοκράτης τε ὁ ῥήτωρ καὶ οἱ τούτου γενόμενοι μαθηταί, καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος, ἔτι δὲ Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνός, καὶ Πλάτων δ' Ἀθηναῖος· ἔτι δὲ τῶν Πυθαγορικῶν φιλοσόφων οἱ τελευταῖοι· Ξενοφῶν τε ὁ τὰς ἱστορίας συγγραψάμενος, ἐσχατογῆρος ὢν· (μέμνηται γὰρ τῆς Ἐπαμινώνδου τελευτῆς μετ' ὀλίγον χρόνον γεγεννημένης) Ἀρίστιππος τε καὶ Ἀντισθένης· πρὸς δὲ τούτοις Αἰσχίνης ὁ Σφήττιος ὁ Σωκρατικός.

Olymp. CIII, 4: Vix pacata Graecia, disceptatio inter Arcades et Eleos de Triphylia diu agitata novum bellum parit. Arcadum socii Athenienses. In Macedonia Perdiccas rex succedit Ptolemaeo Aloriti.

77. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθήνησι Χίωνος, ἐν Ῥώμῃ ἀντὶ τῶν ὑπᾶτων χιλίαρχοι κατεστάθησαν, Κόϊντος Σερούτιος, καὶ Γάϊος Οὐετούριος, καὶ Αὐλος Κορνήλιος· πρὸς δὲ τούτοις Μάρκος Κορνήλιος καὶ

Μάρκος Φάβιος. ἐπὶ δὲ τούτων εἰρήνης οὔσης κατὰ πῦσαν τὴν Ἑλλάδα, πάλιν ἄρχαὶ πολέμων συνέστησαν τισι τῶν πόλεων, καὶ νεωτέρων πραγμάτων καινοτομία παράλογος. οἱ γὰρ τῶν Ἀρκάδων φυγάδες, ὀρμηθέντες ἐξ Ἰλιδος, κατελάβοιτο τῆς ὀνομαζομένης Τριφυλίας χωρίον ὀχυρόν, ὃ προσηγόρευται Λασιών. ἐκ πολλῶν δὲ χρόνων περὶ τῆς Τριφυλίας ἡμφισβήτουν Ἀρκάδες καὶ Ἠλεῖοι, καὶ κατὰ τὰς ἑκατέρων ἐν ταῖς μεταβολαῖς ὑπεροχὰς ἐναλλάξ ἐκυρίευνον τῆς χώρας· κατὰ δὲ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς τῶν Ἀρκάδων κρατούντων τὴν Τριφυλίαν, προσάσει τῶν φυγάδων ἀφηροῦντο ταύτην τῶν Ἀρκάδων οἱ Ἠλεῖοι. διὸ καὶ παροξυνθέντες οἱ Ἀρκάδες, τὸ μὲν πρῶτον πρέσβεις ἐξαποστείλαντες, ἀπῆλθον τὸ χωρίον· ὥς δ' οὐδεὶς αὐτοῖς προσεῖχε, μετεπέμψαντο παρ' Ἀθηναίων συμμαχίαν, καὶ μετὰ ταύτης ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸν Λασιώνα. τῶν δὲ Ἠλείων βοηθησάντων τοῖς φυγάσιν, ἐγένετο μάχη πλησίον τοῦ Λασιώρος, καὶ τῶν Ἀρκάδων πολλαπλασίον ὄντων, ἡττήθησαν οἱ Ἠλεῖοι, καὶ πλείους τῶν διακοσίων στρατιωτῶν ἀπέβελον. ταύτης δὲ ἀρχῆς τοῦ πολέμου γενομένης, συνέβη τὴν διαφορὰν ἐπὶ πλέον προβῆναι τοῖς Ἀρκάσι καὶ τοῖς Ἠλείοις. εὐθὺς γὰρ οἱ μὲν Ἀρκάδες, μετεωρισθέντες τῇ προτερήματι, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὴν Ἠλίαν, καὶ εἶλον πόλεις, Μάργανα καὶ Κρόμιον, ἔτι δὲ Κυπαρισσίαν καὶ Κοριφάσιον. ἅμα δὲ τούτοις πραγματοποιέοις, κατὰ τὴν Μακεδονίαν Πτολεμαῖος μὲν ὁ Ἀλωρίτης ἐδολοφοιήθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Περδίκκα, βασιλεῖ

σας ἔτη τρία· τὴν δὲ ἀρχὴν διαδεξάμενος ὁ Περδίκ-
κας, ἐβασίλευσε τῆς Μακεδονίας ἔτη πέντε.

Olymp. CIV, 1. De ludis Olympicis Pisatae cum Eleis disce-
ptaverunt. Inita pugna Pisatae victores abierunt, a quibus Iudi
administrati sunt. Epaminondae exhortatio ad Thebanos, ut maris
imperium capesserent.

78. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηνησι Τιμοκράτους, ἐν
Ῥώμῃ μὲν ἀντὶ τῶν ὑπάτων χιλιάρχοι τρεῖς κατε-
στάθησαν, Τίτος Κοῦντιος, Σερούϊος Κορνήλιος, καὶ
Σερούϊος Σουλπίκιος· Ὀλυμπιάς δὲ ὑπὸ Πισάτων
καὶ Ἀρκάδων ἦχθη τετάρτη πρὸς ταῖς ἑκατὸν, καθ'
ἣν ἐνίκα στάδιον Φωκίδης Ἀθηναῖος. ἐπὶ δὲ τούτων
Πισάται μὲν ἀνανεωσάμενοι τὸ παλαιὸν ἀξίωμα τῆς
πατρίδος, καὶ τισὶ μυθικαῖς καὶ παλαιαῖς ἀποδειξίσι
χρῶμενοι, τὴν θέσιν τῆς Ὀλυμπιακῆς πανηγύρεως
αὐτοῖς προσήκειν ἀπεφαίνοντο. κρινόντες δὲ τὸν
παρόντα καιρὸν εὖθ' ἔχειν ἀμφισβητῆσαι τοῦ
ἀγῶνος, συμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς Ἀρκάδας ὄντας
πολεμίους Ἠλείων· συναγωνιστὰς δὲ λαβόντες τοῦ-
τους, ἐστράτευσαν ἐπὶ τοὺς Ἠλείους ἄρτι τιθέντας
τὸν ἀγῶνα. ἀντιστάντων δὲ τῶν Ἠλείων πανδημεῖ,
συνέστη μάχη καρτερά, θεομένων τὴν μάχην τῶν
παρόντων ἐπὶ τὴν πανήγυριν Ἑλλήνων ἐστεφανω-
μένων, καὶ μεθ' ἡσυχίας ἀκινδύνως ἐπισημαινομένων
τὰς ἑκατέρωθεν ἀνδραγαθίας. τέλος Πισάται νικῆ-
σαντες, ἔδηκαν τὸν ἀγῶνα, καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα
ταύτην ὕστερον οὐκ ἀνέγραψαν Ἠεῖοι, διὰ τὸ δο-
κεῖν βία καὶ ἀδίκως διατεθῆναι. ἀμὰ δὲ τούτοις
πραττομένοις, Ἐπαμινώνδας ὁ Θηβαῖος, μέγιστον
ἔχων τῶν πολιτῶν ἀξίωμα, συναχθείσης ἐκκλησίας,

διελέχθη τοῖς πολίταις, προτρεπόμενος αὐτοὺς ἀν-
τέχεσθαι τῆς κατὰ θάλατταν ἡγεμονίας. διελθὼν
δὲ λόγον ἐκ χρόνου πεφροντισμένον, ἐδείκνυε τὴν
ἐπιβολὴν ταύτην συμφέρουσαν τε καὶ δυνατὴν, τὰ
τε ἄλλα προφερόμενος, καὶ διότι τοῖς πεζῇ κρατοῦσι
ῥαδίον ἐστὶ περιποιήσασθαι τὴν τῆς θαλάττης ἀρχήν.
καὶ γὰρ Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὸς Ξέρξην πολέμῳ δια-
κοσίαις ναυσὶ διαπληροῦντας, Λακεδαιμονίοις δέκα
ναῦς παρεχομένοις ὑποτεινόμεναι. πολλὰ δὲ καὶ
ἄλλα πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν οἰκείως διαλεχθεὶς,
ἐπεισε τοὺς Θηβαίους ἀντέχεσθαι τῆς κατὰ θάλατταν
ἀρχῆς.

Thebani itaque naves exstruunt, socios invitant. Orchomenios,
qui cum exsulis nonnullis seditionem moverant, Thebani gravissi-
mis suppliciis afficiunt, urbemque in ditionem redigunt.

79. Εὐθύς οὖν ὁ δῆμος ἐψηφίσατο τριήρεις μὲν
ἐκατὸν ναυπηγεῖσθαι, νεώρια δὲ ταύταις ἴσα τὸν
ἀριθμόν. Ῥοδίους δὲ καὶ Χίους καὶ Βυζαντίους
προτρεπεσθαι βοηθῆσαι ταῖς ἐπιβολαῖς. αὐτὸς δὲ
μετὰ δυνάμεως ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ τὰς εἰρημένους πόλεις,
Λάχητα μὲν τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν, ἔχοντα στόλον
ἄξιόλογον, καὶ διακωλύειν τοὺς Θηβαίους ἀπεστιαλ-
μένον καταπληξάμενος, καὶ ἀποπλεῦσαι συναναγκά-
σας, ἰδίας τὰς πόλεις τοῖς Θηβαίοις ἐποίησεν. εἰ μὲν
οὖν ὁ ἀνὴρ οὗτος πλείω χρόνον ἐπέζησεν, ὁμολογη-
μένως ἂν οἱ Θηβαῖοι τὴν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν καὶ
τὴν τῆς θαλάττης ἀρχὴν προσεκτίσαντο. ἐπεὶ δὲ
μετ' ὀλίγον χρόνον ἐν τῇ περὶ τὴν Μαντίνειαν μάχῃ
λαμπροτάτην τὴν νίκην τῇ πατρίδι περιποιήσας
ἠρωϊκῶς ἐτελεύτησεν, εὐθὺς καὶ τὰ τῶν Θηβαίων

πράγματα τῇ τούτου τελευτῇ συναπέθανεν· ἄλλα
 περὶ μὲν τούτων τὰ κατὰ μέρος μικρὸν ὕστερον
 ἀκριβῶς διέξιμεν. τότε δὲ τοῖς Θηβαίοις ἔδοξε στρα-
 τεύειν ἐπὶ τὸν Ὀρχομενόν, διὰ τοιαύτας τινὰς αἰτίας·
 τῶν φυγάδων τινὲς βουλόμενοι τὴν ἐν Θήβαις πο-
 λιτείαν εἰς ἀριστοκρατικὴν κατάστασιν μεταστῆσαι,
 συνέπεισαν τοὺς τῶν Ὀρχομενίων ἱππεῖς ὄντας τρια-
 κοσίους συνεπιλαβέσθαι τῆς ἐπιβολῆς. οἷτοι δὲ
 εἰωθότες ἐκ Θηβαίων ἀπαντᾶν ἡμέρᾳ τεταγμένη πρὸς
 τὴν ἐξοπλισίαν, εἰς ταύτην συνέθεντο ποιήσασθαι
 τὴν ἐπίθεσιν· πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων κοινωνούντων
 τῆς προθέσεως καὶ προσορμησάντων, ἀπήντησαν
 πρὸς τὸν καιρόν. οἱ μὲν οὖν συστησάμενοι τὴν
 προᾶξιν, μετανοήσαντες ἐδήλωσαν τοῖς Βοιωτάρχαις
 τὴν ἐπίθεσιν, προδόντες τοὺς συνομόσαντας, καὶ
 διὰ τῆς εὐεργεσίας ταύτης ἑαυτοῖς ἐπορίσαντο τὴν
 σωτηρίαν. τῶν δὲ ἀρχόντων συλλαβόντων τοὺς τῶν
 Ὀρχομενίων ἱππεῖς, καὶ παραγόντων εἰς τὴν ἐκκλη-
 σίαν, ὃ δῆμος ἐψηφίσατο τοὺτους μὲν ἀποσφάξαι,
 τοὺς δ' Ὀρχομενίους ἑξανδραποδίσασθαι, καὶ τὴν
 πόλιν κατασκάψαι. ἐκ παλαιῶν γὰρ χρόνων οἱ Θη-
 βαῖοι πρὸς τοὺτους ἄλλοτρίως διέκειντο, δασμοφο-
 ροῦντες μὲν τοῖς Μινύαις ἐν τοῖς Ἱερωϊκοῖς χρόνοις,
 ὕστερον δ' ὑφ' Ἱερρακλέους ἐλευθερωθέντες. οἱ δ'
 οὖν Θηβαῖοι καιρὸν ἔχουν νομίσαντες, καὶ προφά-
 σεις εὐλόγους τῆς τιμωρίας λαβόντες, ἐστράτευσαν
 ἐπὶ τὸν Ὀρχομενόν· ἔχοντες δὲ τὴν πόλιν, τοὺς μὲν
 ἄνδρας ἀπέκτειναν, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας ἑξηνδρα-
 ποδίσαντο.

Thessali bello ab Alexandro Pheraeo pressi, a Thebanis opem et Pelopidam ducem impetrant. Defectus solaris prodigii instar erat. Pelopidas, quamvis victoriam consecutus morte occubuit; Alexander vero, duobus proeliis pulsus, omnia reddere cogitur.

80. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Θετταλοὶ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Φερῶν τύραννον διαπολεμοῦντες, καὶ πλείοσι μάχαις ἡττώμενοι, πολλοὺς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἀπολωλεκότες, πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς Θηβαίους, αἰτιοῦντες αὐτοῖς βοηθῆσαι, καὶ στρατηγὸν αὐτοῖς ἐξαποστεῖλαι Πελοπίδαν. ᾗδεισαν γὰρ τοῦτον τὸν ἄνδρα, διὰ τὴν ὑπ' Ἀλεξάνδρου σύλληψιν, ἀλλοτριώτατα διακείμενον πρὸς τὸν δυνάστην, ἅμα δὲ καὶ ἀνδρείαά διέφορον, καὶ ἐπὶ στρατηγικῇ συνέσει διαβεβημένον. συναχθείσης δὲ τῆς κοινῆς συνόδου τῶν Βοιωτῶν, καὶ τῶν πρέσβεων διαλεχθέντων περὶ ὧν εἶχον ἐντολὰς, οἱ μὲν Βοιωτοὶ πάντα συνεχώρησαν τοῖς Θετταλοῖς, καὶ δόντες εἰς ἑπτακισχιλίους στρατιώτας τῷ Πελοπίδᾳ, συντόμως ἐκέλευον βοηθεῖν αὐτὸν τοῖς δεομένοις. τοῦ δὲ Πελοπίδου ταχέως μετὰ τῆς δυνάμεως ἐξιόντος, συνέβη τὸν ἥλιον ἐκλιπεῖν. πολλῶν δὲ τὸ γεγονός ὑποπτεισασμένων, τῶν μάντεων τινες ἀπεφήναντο διὰ τὴν γενομένην ἔξοδον τῶν στρατιωτῶν ἐκλιπεῖν τὸν τῆς πόλεως ἥλιον, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προλεγόντων τὸν τοῦ Πελοπίδου θάνατον, οὐδὲν ἦτον ὁ Πελοπίδας ἀνέξεν, ἐπὶ τὴν στρατιάν, ὑπὸ τοῦ χρεῶν ἀγόμενος. ὥς δὲ κατήντησεν εἰς τὴν Θετταλίαν, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον κατέλαβε προκατεilhaμμένον τοὺς ὑπερδεξίους τόπους, καὶ στρατιώτας ἔχοντα πλείους τῶν δισμυρίων, ἀντεστρατοπέδευσε μὲν τοῖς πολεμίοις, προσλαβόμενος

δὲ συμμάχους παρὰ τῶν Θετταλῶν, συνῆψε μάχην τοῖς ἐναντίοις. τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου διὰ τὰς ὑπεροχὰς τῶν τόπων πλεονεκτοῦντος, ὁ Πελοπίδας, σπεύδων διὰ τῆς ἰδίας ἀνδρείας κρῖναι τὴν μάχην, ἐπ' αὐτὸν ὤρμησε τὸν Ἀλέξανδρον· τοῦ δὲ δυνάστου μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ὑποστάντος, ἐγένετο μάχη καρτερά, καθ' ἣν ὁ Πελοπίδας ἀριστεύων, πάντα τὸν περὶ αὐτὸν τόπον νεκρῶν κατέστρωσε, τέλος δ' ἐπιθεὶς τῷ κινδύνῳ, καὶ τοὺς πολεμίους τρεψάμενος, τὴν μὲν νίκην περιποιήσατο, τὸν δὲ αὐτοῦ βίον ἀπέλιπε, πολλοῖς περιπεσὼν τραύμασι, καὶ τὸ ζῆν ἡρωϊκῶς προέμενος. ὁ δ' Ἀλέξανδρος, δευτέρᾳ μάχῃ λειφθεὶς, καὶ τοῖς ὅλοις συντριβείς, ἠναγκάσθη καθ' ὁμολογίαν τοῖς μὲν Θετταλοῖς τὰς καταπεπολεμημένας πόλεις ἀποδοῦναι, Μάγνητας δὲ καὶ τοὺς Φθιώτας Ἀχαιοὺς παραδοῦναι Βοιωτοῖς, καὶ τὸ λοιπὸν, Φερῶν μόνον ἄρχοντα σύμμαχον εἶναι Βοιωτοῖς.

Pelopidae singulares virtutes resque gestae brevi descriptione propositae. Tunc Clearchus tyrannidem Heracleae occupavit. Timotheus, vero Athen. imperator, Toronem et Potidaeam cepit.

81. Οἱ δὲ Θεβαῖοι περιβόητον νίκην ἀπέκτη-
μενοι, πρὸς ἅπαντας ἔφρασαν ἑαυτοὺς ἡτῶσθαι,
διὰ τὴν Πελοπίδου τελευτήν. ἀξιόλογον γὰρ ἀπο-
λωλεκότες ἄνδρα, κατὰ λόγον ἔκρινον τὴν νίκην ἡ-
τῶνα ὑπάρχειν τῆς Πελοπίδου δόξης, πολλὰς γὰρ
καὶ μεγάλας χρείας παρέσχετο τῇ πατρίδι, πλεῖστον
δὲ συνέβλετο πρὸς τὴν τῶν Θεβαίων αὔξησιν. ἐν
γὰρ τῇ τῶν φυγῶν καταλήψει, καθ' ἣν ἀνεκτῆ-
σαντο τὴν Κιθμείαν, ὁμολογημένως ἅπαντες τοῦτα
τὸ πρῶτεϊον τοῦ κατορθώματος ἀπονέμουσι· τὴν δ'

αὐθμερίαν ταύτην συνέβη πάντων τῶν ὕστερον γενο-
 μένων ἀγαθῶν αἰτίαν γενέσθαι. ἐν δὲ τῇ περὶ Τε-
 γεῖαν μάχῃ μόνος Πελοπίδας τῶν Βοιωταρχῶν ἐνίκησε
 τοὺς Λακεδαιμονίους, πλεῖον ἰσχύοντας τῶν Ἑλλή-
 νων· οὗ δὴ διὰ τὸ μέγεθος τῆς νίκης πρῶτον ἔστησαν
 Θηβαῖοι τρόπαιον κατὰ Λακεδαιμονίων. κατὰ δὲ
 τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην ἡγήσατο τοῦ ἱεροῦ λόχου,
 μεθ' οὗ προεμβالὼν τοῖς Σπαρτιάταις, ἀρχηγὸς
 ἐγένετο τῆς νίκης. ἐν δὲ ταῖς ἐπὶ Λακεδαιμόνα στρα-
 τεῖαις, ἐπὶ μὲν ἡγήσατο μυριάδων, πρὸς αὐτῇ δὲ τῇ
 Σπάρτῃ τρόπαιον ἔστησε κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων,
 τῶν πάντα τὸν πρὸ τούτου χρόνον ἀπορρήτων γε-
 γνημένων. πρὸς δὲ τὸν Περσῶν βασιλέα πρεσβεύ-
 σας, ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις τὴν Μεσσηνίην κατ'
 ἰδίαν παρέλαβεν, ἣν ἀνάστατον οὔσαν ἔτη τριακόσια
 Θηβαῖοι πάλιν ἀποκατέστησαν. ἐπὶ τελευτῆς δὲ
 διαγωνισάμενος πρὸς Ἀλέξανδρον, ἔχοντα πολλαπλά-
 σιον δύναμιν, οὐ μόνον ἐπιφανῶς ἐνίκησεν, ἀλλὰ
 καὶ τὸν θάνατον ἔσχεν ἐπ' ἀρετῇ περιβόητον. πρὸς
 δὲ τοὺς πολίτας οὕτω καλῶς ἀγωνισάμενος διετέθη,
 ὥστε ἀπὸ τῆς εἰς τὰς Θήβας καὶ θόδου τῶν πολιτῶν
 μέχρι τῆς ἑαυτοῦ τελευτῆς Βοιωταρχῶν πάντα τὸν
 χρόνον διετέλεσε, μηδεὶος ἄλλου τῶν πολιτῶν ταύτης
 ἡξιωμένου τῆς τιμῆς. Πελοπίδας μὲν οὖν, διὰ τὴν
 ἰδίαν ἀρετὴν ὑπὸ πάντων ἀποδοχῆς ἡξιωμένος, ἔχετω
 καὶ παρ' ἡμῶν τὸν διὰ τῆς ἱστορίας ἔπαινον. κατὰ
 δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, Κλέαρχος τὸ γένος ὢν ἐξ
 Ἡρακλείας τῆς ἐν τῷ Πόντῳ, ἐπέθετο τυραννίδι·
 κρατήσας δὲ τῆς ἐπιβολῆς, ἐξήλωσε μὲν τὴν Διονυ-

σίῳ τοῦ Συρακουσίων τυράννου διαγωγὴν, τυραννεύσας δὲ τῶν Πρακλεωτῶν ἐπιφανῶς, ἤρξεν ἔτη δώδεκα. ἅμα δὲ τοῦτοις πραττομένοις, Τιμόθεος ὁ Ἀθηναίων στρατηγός, ἔχων δύναμιν πεζικὴν τε καὶ ναυτικὴν, Τορώνην μὲν καὶ Ποτίδαιαν πολιορκήσας εἶλε, Κυζικηνοῖς δὲ πολιορκουμένοις ἐβοήθησε.

Olymp. CIV. 2. Dissidium, proximo anno inter Pisæos et Eleos ortum, in bellum Græciæ commune erumpit. Principes belli partes habent Tegeatæ, pro quibus pugnant Boeotî, duce Epaminonda; et Mantinenses, quorum socii sunt Athenienses et Lacedæmonii. In Arcadiam Lacedæmonii, in urbem Spartam Epaminondas incursionem facit.

82. Τοῦ δ' ἔτους τούτου διεληλυθὸς, Ἀθηναῖοι μὲν ἤρχε Χαρκικλίδης· ἐν Ῥώμῃ δ' ὑπάτοι κατεστάθησαν, Λεύκιος Αἰμίλιος Μάμερκος, καὶ Λεύκιος Σέξτιος Λατερίας. ἐπὶ δὲ τούτων Ἀρκάδες μετὰ Πισαίων κοινῇ τεθεικότες ὑπῆρχον τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων, καὶ ἐκυρίεον τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ χρημάτων. τῶν δὲ Μαντινέων ἀναλαβόντων εἰς τοὺς ἰδίους βίους οὐκ ὀλίγα τῶν ἀναθημάτων, ἔσπευδον οἱ παρανομήσαντες διακατέχειν τὸν πρὸς Ἠλείους πόλεμον, ἵνα μὴ δῶσιν ἐν εἰρήνῃ λόγον τῶν ἀναλωθέντων. τῶν δὲ ἄλλων Ἀρκάδων βουλευμένων συνθέσθαι τὴν εἰρήνην, στάσιν ἐκίνησαν πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς. γενομένων οὖν δυεῖν ἐταιρειῶν, συνέβαινε τῆς μὲν τοὺς Τεγεάτας, τῆς δὲ τοὺς Μαντινεῖς ἡγεῖσθαι. ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς διαφορᾶς αὐξηθείσης, εἰς τὴν διὰ τῶν ὀπλῶν κρίσιν κατήντησαν· καὶ Τεγεάται μὲν προσβέυσαντες πρὸς Βοιωτοὺς, ἔπεισαν ἑαυτοῖς βοηθεῖν· οἱ δὲ Βοιωτοὶ στρατηγὸν ἐπιστήσαντες Ἐπαμινώndan, καὶ δύναμιν ἀξιόλογον δόντες,

ἔξαπέστειλαν βοηθῆσαι τοῖς Τεγεαταῖς· οἱ δὲ Μαν-
τινεῖς, τὴν ἐκ τῆς Βοιωτίας δύναμιν καὶ τὴν Ἐπαμι-
νώνδου δόξαν καταπλαγέντες, πρὸς τοὺς ἐχθροτάτους
τῶν Βοιωτῶν Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους πρέσ-
βεις ἐκπέμψαντες, ἔπεισαν συμμαχεῖν. ὧν ἀμφοτέ-
ρων ἄδράς δυνάμεις ταχέως ἀποστείλαντων, ἀγῶνες
πολλοὶ καὶ μεγάλοι κατὰ τὴν Πελοπόννησον συνέ-
στησαν. εὐθὺς οὖν Λακεδαιμόνιοι μὲν, πλησίον
οἰκοῦντες, ἐστράτευσαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν· Ἐπαμι-
νώδας δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν μετὰ τῆς δυνά-
μεως προΐων, καὶ τῆς Μαντινείας οὐ μακρὰν ἀπέ-
χων, ἐπύθετο παρὰ τῶν ἐγγωρίων ὅτι Λακεδαιμόνιοι
πανδημεὶ πορθοῦσι τὴν τῶν Τεγεατῶν χώραν. ὑπο-
λαβὼν οὖν ἔρημον εἶναι στρατιωτῶν τὴν Σπάρτην,
ἐπεβάλετο μὲν μέγα τι πρᾶξαι, τὴν δὲ τύχην ἔσχεν
ἀντιπράττουσαν. αὐτὸς μὲν γὰρ νυκτὸς ὤρμησεν
ἐπὶ τὴν Σπάρτην· ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων
Ἄγις, ὑποπιεύσας τὴν ἀγχίνοιαν τὴν Ἐπαμινώνδου,
κατεστοχάσατο μὲν τὸ μέλλον ἐμφρόνως ἥξειν, πέμ-
ψας δὲ τινὰς Κοῆτας ἡμεροδρόμους, δι' ὧν κατατα-
χῆσας τὸν Ἐπαμινώδαν, τοῖς ἀπολελειμμένοις ἐν τῇ
Σπάρτῃ ἐδήλωσε, διότι Βοιωτοὶ συντόμως ἥξουσιν
ἐπὶ τὴν Λακεδαιμόνα, πορθήσοιτες τὴν πόλιν· αὐ-
τὸς δ' ὥς ἂν τάχιστα δύναιτο μετὰ τῆς δυνάμεως
ἥξει βοηθήσων τῇ πατρίδι· ἐκέλευε γοῦν τοῖς ἐν τῇ
Σπάρτῃ παραφυλάττειν τὴν πόλιν, μηδὲν καταπε-
πληγμένους· ταχὺ γὰρ αὐτὸν ἐπιφανέντα βοη-
θήσειν.

Sparta fortiter defensa contra Epaminondae acerrimos impetus.

83. Τῶν δὲ Κρητῶν συντόμως τὸ παραγγελθὲν ποιησάντων, παραδύξας οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν ἄλωσιν τῆς πατρίδος ἐξέφυγον. μὴ προδηλωθείσης γὰρ τῆς ἐπιθέσεως, ἔλαθεν ἂν ὁ Ἐπαμινώνδας εἰσπεσὼν εἰς τὴν Σπάρτην. τὴν μὲν οὖν ἐπίνοϊαν τῶν στρατηγῶν ἀμφοτέρων δικαίως ἂν τις ἀποδέξαιτο, συνεισώτερον δὲ στρατηγίαν τὴν τοῦ Λακεδαιμόνος ἡγήσασαιτο. οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Ἐπαμινώνδας ὅλην τὴν νύκτα διαγρυπνήσας, καὶ τὸ διάστημα τῆς ἑδοῦ κατὰ σπουδὴν διανύσας, ἅμ' ἡμέρα προσῆγε τῇ Σπάρτῃ. ὁ δ' ἐπὶ τῆς φυλακῆς ἀποκελειμμένος Ἀγησίλαος, ὀλίγω πρότερον χρόνῳ τῶν Κρητῶν ἀκούσας τὰ κατὰ μέρος, εὐθὺς μετὰ πολλῆς σπουδῆς τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο τῆς πόλεως. τοὺς μὲν οὖν πρεσβυτάτους τῶν παίδων καὶ τοὺς γενηρακότας ἐπὶ τὰ στέγη τῶν οἰκιῶν ἀνεβίβασε, καὶ προσέταξεν ἀπὸ τούτων ἀμύνεσθαι τοὺς εἰς τὴν πόλιν βιαζομένους. αὐτὸς δὲ τοὺς ἀκμαζόντας ταῖς ἡλικίαις συνετάξας, διέμερισεν εἰς τὰς πρὸ τῆς πόλεως δυσχωρίας καὶ παράδους· καὶ πάντας τοὺς δυναμένους τόπους δέξασθαι δίοδον ἐμφράξας, ἀνέμενε τὴν τῶν πολέμιων ἔφοδόν. Ἐπαμινώνδας δ' εἰς πλείω μέρη διελόμενος τοὺς στρατιώτας, καὶ πάντη προσπίπτων κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὥς εἶδε τὴν τῶν Σπαρτιατῶν σύνταξιν, εὐθὺς ἔγνω μεμηνυμένην τὴν προᾶξιν. ὁμοῦς δὲ προσμαχόμενος πᾶσι κατὰ μέρος, καὶ ταῖς δυσχωρίαις ἐλατιούμενος, συνῆπτεν εἰς χεῖρας. πολλὰ δὲ παθὼν καὶ θράσας, οὐκ ἀπέστη τῆς φιλοτιμίας, ἕως τὸ

στρατοπέδευμα τῶν Λακεδαιμονίων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Σπάρτην. πολλῶν δὲ βοηθούντων τοῖς πολιορκουμένοις καὶ τῆς νυκτὸς καταλαβοῦσης, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν.

Inde Epaminondas subito impetu Mentineam opprimere parat. Sed ecce totam hostium vim obviam habet. Recensus copiarum ab utraque parte.

84. Πυθόμενος δὲ παρὰ τῶν αἰχμαλώτων, οἷ Μαντινεῖς πανδημεὶ πάρεσι βοηθοῦντες τοῖς Λακεδαιμονίοις, τότε μὲν ἀναχωρήσας μικρὸν ἀπὸ τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσε· παραγγείλας δὲ δειπνοποιεῖσθαι, καταλιπὼν τῶν ἱππέων τινάς, τοῦτοις μὲν παρήγγειλεν ἐωθινῆς φυλακῆς πυρὰ καίειν ἐν τῇ παρεμβολῇ, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀφορμῆσας, ἔσπευσεν ἄφνω περιπεσεῖν τοῖς ἀπολελειμμένοις ἐν τῇ Μαντινείᾳ. τῇ δ' ὕστεραίᾳ πολλὴν διανύσας ὁδὸν, ἄφνω τοῖς Μαντινεῦσιν ἀνελπίστως ἐπέρραξεν, οὐ μὴν ἐκράτησε τῆς ἐπιβολῆς, καίπερ ἅπαντα τῇ στρατηγίᾳ προνοησάμενος· ἀλλὰ τὴν τύχην λαβὼν ἀντιπράττουσαν, παραδόξως ἀπέβαλε τὴν νίκην. ἄρτι γὰρ αὐτοῦ πλησιάζοντος ἐρήμῳ τῇ πόλει, κατήντησαν ἐπὶ θάτερα τῆς Μαντινείας οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων στρατιῶται πρὸς τὴν συμαχίαν, ὄντες ἑξακισχίλιοι, στρατηγὸν δ' ἔχοντες Ἡγήλοχον, ἄνδρα τὸν παρὰ τοῖς πολίταις ἐπαινούμενον. οὗτος δὲ τοὺς ἱκανοὺς εἰς τὴν πόλιν παρεισαγαγὼν, τὴν ἄλλην δύναμιν ἐξέταξεν ὡς μάχῃ διακριθησομένους. εὐθύς δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Μαντινεῖς ἐπεφάνησαν, καὶ πρὸς τὴν τῶν ὅλων κρείσιν ἅπαντες παρεσκευάζοντο, καὶ τοὺς πανταχόθεν συμμάχους μετε-

πέμποντο. τοῖς μὲν οὖν Μαντινεῦσιν ἐβοήθουν Ἥλεῖοι, καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι τινές, ὧν ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἦν πεζοὶ μὲν πλείους τῶν δισφυρίων, ἵππεῖς δὲ περὶ δισχιλίου· τοῖς δὲ Τεγεαταῖς συνεμάχουν οἱ πλείστοι καὶ κράτιστοι τῶν Ἀρκάδων, καὶ Ἀχαιοὶ καὶ Βοιωτοὶ καὶ Ἀργεῖοι, καὶ τινες ἕτεροι τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν ἑξῶθεν συμμάχων. οἱ δὲ πάντες ἡθροίσθησαν, πεζοὶ μὲν ὑπὲρ τοὺς τρισφυρίους, ἵππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τῶν τρισχιλίων.

De summa re certamen initur atrocissimum apud Mantineam. Instrucae acies describuntur. Proelium equestre initium facit. Boeoti ac Thessali victores.

85. Ἀμφοτέρων δὲ συντόμως προκαταβάντων εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα, καὶ διαταχθέντων τῶν στρατοπέδων, οἱ μὲν μάντιες σφαγιασάμενοι, παρ' ἀμφοτέροις ἀπεφαίνοντο τὴν νίκην ὑπὸ τῶν θεῶν προφαινομένην. κατὰ δὲ τὴν ἀξίαν, Μαντινεῖς μὲν μετὰ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων τὸ δεξιὸν ἐπεῖχον κέρας, ἔχοντες παραστάτας καὶ συναγωνιστάς Λακεδαιμονίους· τοῦτοις δὲ συνεχεῖς ἦσαν Ἥλεῖοι καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ τῶν ἄλλων οἱ καταδεέστεροι τὴν λοιπὴν ἐπεῖχον τάξιν· τὸ δ' εὐώνυμον ἀνεπλήρουν Ἀθηναῖοι. Θηβαῖοι δ' αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας ἐτάχθησαν, παραστάτας ἔχοντες Ἀρκάδας· τὸ δὲ δεξιὸν παρέδωκαν Ἀργείοις. τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος ἀνεπλήρου τὴν μέσην τάξιν, Εὐβοεῖς καὶ Λοκροὶ καὶ Σικωνῖοι, πρὸς δὲ τοῦτοις Μεσσήνιοι, καὶ Μαλιεῖς, καὶ Αἰνιᾶνες· ἔτι δὲ καὶ Θετταλοὶ, καὶ οἱ λοιποὶ σύμμαχοι. τοὺς δὲ ἵππεῖς ἐφ' ἑκατέρων τῶν κέρατων ἀμφοτέρω.

διείλοντο. τῶν δὲ στρατευμάτων τοῦτον τὸν τρόπον
 τεταγμένων, ὥς ἤδη πλησίον ὑπῆρχόν ἀλλήλων, αἱ
 μὲν σάλπιγγες τὸ πολεμικὸν ἐσήμαινον, αἱ δὲ δυνά-
 μεις ἠλάλαξαν, καὶ τῷ μεγέθει τῆς βοῆς τὴν νίκην
 ἐσήμαινον· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἵππομαχίαν ἐν τοῖς
 κέρασι συνεστήσαντο, καθ' ἣν ταῖς φιλοτιμίαις
 ἑαυτοὺς ὑπερεβάλοντο. οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἀθηναίων
 ἱππεῖς τοῖς τῶν Θηβαίων ἐπελάσαντες ἡλαττοῦντο
 οὐχ οὕτω ταῖς τῶν ἱππέων ἀρεταῖς, οὐδὲ ταῖς ἰδίαις
 εὐφυχίαις, οὐδὲ ταῖς κατὰ τὴν ἱππικὴν ἐμπειρίαις·
 (ἐν γὰρ τοῦτοις ἅπασιν οὐκ ἦν καταδεέστερον τὸ τῶν
 Ἀθηναίων ἱππικόν) τῷ δὲ πλήθει καὶ τῇ παρασκευῇ
 τῶν φίλων καὶ τῇ στρατηγικῇ συντάξει πολὺ τῶν
 ἐναντίων ἐλείποντο. αὐτοὶ μὲν ὀλίγους εἶχον ἀκον-
 τιστὰς, οἱ δὲ Θηβαῖοι τριπλασίους σφενδαρήτας καὶ
 ἀκοντιστὰς, τοὺς ἐκ τῶν περὶ τὴν Θειτυλίαν τόπων
 ἀπεσταλμένους. οὗτοι περιττότερον ἐκ παιδῶν ζη-
 λοῦντες τὴν ἐν τοῦτοις μάχην, μεγάλην ὅπην ποιεῖν
 εἰώθασιν ἐν ταῖς μάχαις, διὰ τὴν ἐν τοῦτοις ἐμpei-
 ρίαν. διόπερ οἱ Ἀθηναῖοι κατατιτρωσκόμενοι μὲν
 ὑπὸ ψιλικῶν, καταπονοῦμενοι δ' ὑπὸ τῶν ἀνθεστη-
 κότων, ἔπαντες ἐτράπησαν· τὴν δὲ φυγὴν ἐκτὸς τῶν
 κερμάτων ποιησάμενοι, διωρθώσαντο τὴν ἥτταν.
 ἅμα μὲν γὰρ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν οὐκ ἐτάραξαν
 τὴν ἰδίαν φάλαγγα, ἅμα δὲ περιπεσόντες Εὐβοεῦσι,
 καὶ μισθοφόροις τισὶν ἀπεσταλμένοις ἐπὶ τὴν κατὰ-
 ληψιν τῶν πλησίον λόφων, συνάψαντες αὐτοῖς μάχην,
 ἅπαντας ἀπέκτειναν. οἱ δὲ τῶν Θηβαίων ἱππεῖς
 τοὺς μὲν φεύγοντας οὐκ ἐπεδίωξαν, ἐπὶ δὲ τὴν φά-

λαρχα τῶν ἀντιτεταγμένων ἐπελάσαντες, ἐφιλοτιμούντο παραλλάξαι τοὺς πεζοὺς. ἰσχυρᾶς δὲ μάχης γενομένης, καὶ τῶν Ἀθηναίων καταπονουμένων καὶ πρὸς φυγὴν ὁρμησάντων, ὁ τῶν Ἠλείων ἵππαρχος ἐπὶ τῆς οὐραγίας τεταγμένος ἐπεβοήθησε τοῖς φεύγουσι, καὶ πολλοὺς τῶν Βοιωτῶν καταβαλὼν, παλίντροπον ἐποίησε τὴν μάχην. οἱ μὲν οὖν τῶν Ἠλείων ἵππεῖς τοῦτον τὸν τρύπον ἐπιφανέντες τῷ λαίῳ κέρατι, τὸ γεγονός περὶ τοὺς συμμαχοὺς ἐλάττωμα διωρθώσαντο. ἐπὶ δὲ θατέρου κέρατος ἐπιόρῳξάντων ἀλλήλοις τῶν ἱππέων, βραχὺν χρόνον ἡ μάχη διέμεινεν ἰσόρροπος· μετὰ δὲ ταῦτα, διὰ τε τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν Βοιωτῶν καὶ Θετταλῶν ἱππέων οἱ μετὰ τῶν Μαρτινέων ὄντες ἐβιάσθησαν, καὶ συκροὺς ἀποβαλόντες κατέφυγον πρὸς τὴν ἰδίαν φάλαγγα.

Sequitur proelium pedestre. Victoria Jubia. Tandem ad dirimendam pugnam Epaminondas ipse invehitur. Quo facto Lacedæmoniorum acies inclinatur.

86. Ἦ μὲν οὖν τῶν παρ' ἀμφοτέροις ἱππέων μάχη τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος· αἱ δὲ πεζικαὶ δυνάμεις, ὥς συνῆλθον εἰς χεῖρας τοῖς πολεμίοις, μεγάλους καὶ θαυμαστοὺς ἀγῶνας συνεστήσαντο. οὐδέποτε γὰρ Ἑλλήνων πρὸς Ἑλληνας ἀγωνιζομένων, οὔτε πλῆθος ἀνδρῶν τοσούτον παρετάξατο, οὔθ' ἡγεμόνες ἀξιολογώτεροι τοῖς ἀξιωμασιν, οὔτε ἄνδρες δυνατώτεροι ταῖς ἐν τοῖς κινδύνοις ἀνδραγαθίαις. οἱ γὰρ πεζομαχεῖν ἄριστα δυνάμενοι κατὰ τοὺς ὑποκειμένους καιροὺς, Βοιωτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὴν τάξιν ἀνθεστηκότες, πρῶτον μάχην συνῆ-

ψαν, οὐδεμίαν φειδῶ ποιούμενοι τοῦ ζῆν καὶ τὸ μὲν
 πρῶτον τύπτοντες ἀλλήλους τοῖς δόρασι, καὶ διὰ
 τὴν πυκνότητα τῶν πληγῶν τὰ πλείστα συντρίφαν-
 τες, εἰς τὸν ἀπὸ τῆς μαχαίρας ἄγωνα κατήντησαν.
 συμπλεκόμενοι δὲ τοῖς σώμασι, καὶ παντοίας διαθέ-
 σεις τραυμάτων ἀπεργαζόμενοι, τοῖς θυμοῖς οὐκ
 ἔληγον· ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον τοῖς δεινοῖς ἐγκατε-
 ρούντων, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς παρ' ἑκατέρους ἀν-
 δραγαθίας, οὐδεμίαν ῥοπὴν ἀνελάμβανεν ἡ μάχη.
 ἕκαστος γὰρ τοῦ παθεῖν τι δεινὸν καταφρονῶν, τοῦ
 δὲ δοῦσαι τι λαμπρὸν ἐφιέμενος, εὐχερῶς ἀντιδέχετο
 τὸν ὑπὲρ τῆς δόξης θάνατον. ἰσχυρᾶς δὲ μάχης ἐπὶ
 πολὺν τε χρόνον γινομένης, καὶ τοῦ κινδύνου μηδε-
 μίαν ῥοπὴν λαμβάνοντος, ὁ μὲν Ἐπαμινώνδας ὑπο-
 λαβὼν τῆς ἰδίας ἀρετῆς προσδεῖσθαι τὴν νίκην, ἔγνω
 δι' ἑαυτοῦ κρῖναι τὸν κίνδυνον. εὐθὺς οὖν ἀναλα-
 βὼν τοὺς ἀρίστους καὶ μετὰ τούτων συμφράξας,
 εἰσέβαλεν εἰς μέσους τοὺς πολεμίους· καθηγούμενος
 δὲ τοῦ συντάγματος, καὶ πρῶτος ἀκοντίσας, ἔβαλε
 τὸν ἡγούμενον τῶν Λακεδαιμονίων. εὐθὺς δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων εἰς χεῖρας ἐρχομένων, οὓς μὲν ἀνελών,
 οὓς δὲ καταπληξάμενος, διέκοψε τὴν φάλαγγα τῶν
 πολεμίων· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἄξιωμα τοῦ Ἐπα-
 μινώνδου καὶ τὸ βῆρος τοῦ περὶ αὐτὸν συστήματος
 καταπλαγέντες, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς μάχης. ἐπικειμένων
 δὲ τῶν Βοιωτῶν καὶ τοὺς ἐσχάτους αἰεὶ φρονεούτων,
 νεκρῶν ἐσωρεύθη πλῆθος.

Epaminondae mors nobilissima, morientis verba gravissima.

87. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι θεωροῦντες Ἐπαμιν

νώνδαν προθυμότερον προσπίπτοντα τῷ θυμῷ, συν-
 ἔδραμον ἐπ' αὐτόν. πολλῶν δὲ καὶ πυκνῶν φερο-
 μένων βέλων, τὰ μὲν ἐξένευε, τὰ δὲ διεκρούετο, τινὰ
 δὲ ἐκ τοῦ σώματος ἐξαιρῶν, τοῦτοις ἡμύνετο τοὺς
 ἐπιφερομένους, ἡρωϊκῶς δ' ὑπὲρ τῆς νίκης ἀγωνισά-
 μενος, καιρίαν ἔλαβε πληγὴν εἰς τὸν θώρακα. κλα-
 σθέντος δὲ τοῦ δόρατος, καὶ τοῦ σιδήρου καταλει-
 φθέντος ἐν τῷ σώματι, παραχρῆμα ἔπεσε, κατισχυθεὶς
 ὑπὸ τῆς πληγῆς. περὶ δὲ τοῦ σώματος ἐμπεσοῦσης
 φιλοτιμίας, καὶ πολλῶν παρ' ἀμφοτέροις ἀναιρεθέν-
 τῶν, μόγισ οἱ Θηβαῖοι, τῇ ῥώμῃ τῶν σωμάτων
 προέχοντες, κατεπόνησαν τοὺς Λακεδαιμονίους.
 φυγῆς δὲ γενομένης, οἱ μὲν Βοιωτοὶ, βραχὺν ἐπιδιώ-
 ξαντες χρόνον, ἀνέστρεψαν, ἀναγκαιότατον ἡγούμε-
 νοι τὸ κυριεῦσαι τῶν νεκρῶν. ἀνακαλεσαμένων οὖν
 τῶν σαλπικτιῶν τοὺς στρατιώτας, ἅπαντες τῆς μάχης
 ἀπέστησαν, καὶ τρόπαιον ἀμφοτέροι στήσαντες,
 ἡμφισβήτουν τῆς νίκης. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι,
 νενικηκότες τοὺς περὶ τὸν λόφον Εὐβοεῖς καὶ μισθο-
 φόρους, κύριοι τῶν νεκρῶν ὑπῆρχον· οἱ δὲ Βοιωτοὶ
 τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπὸ κράτους ἡττηκότες, καὶ
 κρατοῦντες τῶν πεπτωκότων, προσένεμον ἑαυτοῖς τὴν
 νίκην. ἐπὶ μὲν οὖν χρόνον τινὰ περὶ τῆς τῶν νεκρῶν
 ἀναιρέσεως οὐδέτεροι διεπρεσβεύσαντο, ἵνα μὴ δό-
 ξωσιν ἐκχωρεῖν τοῦ πρωτείου· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν
 Λακεδαιμονίων πρώτων ἐπικηρυκτουσάμενων περὶ τῆς
 τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως, ἀμφοτέροι τοὺς ἰδίους ἔθα-
 ψαν. Ἐπαμινώνδας δ' ἔτι ζῶν εἰς τὴν παρεμβολὴν
 ἀπηνέχθη, καὶ τῶν συγκληθέντων ἱατρῶν ἀποφρη-

μένων, ὅτι πάντως, ὅταν ἐκ τοῦ θώρακος ἐξαιρεθῇ
τὸ δόρυ, συμβήσεται καὶ τὸν θάνατον ἐπακολουθή-
σαι, εὐψυχοιότην τοῦ βίου καταστροφὴν ἐποιήσατο.
πρῶτον μὲν γὰρ τὸν ὑπασπιστὴν προσκαλεσάμενος,
ἐπηρώτησεν εἰ διασέσωκε τὴν ἀσπίδα; τοῦ δὲ φή-
σαντος, καὶ θέντος αὐτὴν πρὸ τῆς ὀράσεως, πάλιν
ἐπηρώτησε πότεροι νενικήκασιν; ἀποφαινομένου δὲ
τοῦ παιδὸς ὅτι Βοιωτοὶ νενικήκασιν, ὧρα, φησὶν,
ἐστὶ τελευτῆν· καὶ προσέταξεν ἐκσπάσαι τὸ δόρυ.
ἀναβοησάντων δὲ τῶν παρόντων φίλων, καὶ τινος
εἰπόντος ὅτι τελευτᾷς ἄτεκνος, Ἐπαμινώνδα, καὶ
δακρύσαντος, μὰ Δία μὲν, φησὶν, ἀλλὰ καταλείπω
δύο θυγατέρας, τὴν τε ἐν Λεύκτροις νύκην καὶ τὴν
ἐν Μαντινείᾳ. καὶ τοῦ δόρατος ἐξαιρεθέντος, ἄνευ
πάσης ταραχῆς ἐξέπνευσεν.

Encomium Epaminondae.

88. Ἡμεῖς δ' εἰδοότες ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν
τελευταῖς ἐπιλέγειν τὸν ἴδιον ἔπαινον, οὐδαμῶς
ἀρμόδιον ἡγοῦμεθα παραδραμεῖν ἀνδρὸς τηλικούτου
τὴν τελευτὴν ἀνεπισήμαντον. δοκεῖ γάρ μοι μὴ μό-
νον τοὺς καθ' ἑαυτὸν ὑπερβαλεῖν ἐν τῇ στρατηγικῇ
συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ, πρὸς δὲ τοῦτοις, ἐπικεικία τε
καὶ μεγαλοψυχία. κατὰ μὲν γὰρ τὴν ἡλικίαν τῇ
τούτου γεγόνασιν ἄνδρες ἐπιφανεῖς, Ηλιοπίδας τε
Θηβαῖος, καὶ Τιμόθεος, καὶ Κόρων, ἐν δὲ Χαβρίας
τε καὶ Ἰφικράτης, οἱ Ἀθηναῖοι· πρὸς δὲ τοῦτοις,
Ἀγησίλαος ὁ Σπαρτιάτης, βραχὺ τοῖς χρόνοις πρότε-
ρον· ἐν δὲ τοῖς πρὸ τούτου χρόνοις, ἐπὶ τῶν Μηδι-
κῶν τε καὶ Περσικῶν καιρῶν, Σόλων καὶ Θεμιστο-

κλῆς καὶ Μιλτιάδης, ἔτι δὲ Κίμων καὶ Μυρωνίδης, καὶ Περικλῆς, καὶ τινες ἕτεροι παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις. κατὰ δὲ τὴν Σικελίαν, Γέλων δ' Αἰειομένους, καὶ τινες ἕτεροι. ἀλλ' ὅμως εἴ τις συγκρίνειε τὰς τούτων ἀρετὰς τῇ Ἐπαμινώνδου στρατηγίᾳ τε καὶ δόξῃ, πολὺ ἂν προέχουσαν εὖροι τὴν περὶ τὸν Ἐπαμινώνδαν ἀρετὴν. παρὰ μὲν γὰρ ἐκάστῳ τῶν ἄλλων ἐν ἂν εὖροι προτέρημα τῆς δόξης, παρὰ δὲ τούτῳ πάσας τὰς ἀρετὰς ἡθροισμένας. καὶ γὰρ ὁρμη σώματος, καὶ λόγου δεινότητι, πρὸς δὲ τούτοις, ψυχῆς λαμπρότητι καὶ μισαργυρίᾳ καὶ ἐπιεικείᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, ἀνδρεία καὶ στρατηγικῇ συνέσει πολὺ διήνεγκε πάντων. τοιγαροῦν ἡ πατρις αὐτοῦ ζῶντος μὲν ἐκτῆσατό τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, τελευτήσαντος δὲ ταύτης ἐστειρήθη, καὶ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον αἰὲ μεταβολῆς ἐπειράθη, καὶ πέρας, διὰ τὴν ἀφροσύνην τῶν ἡγουμένων, ἀνδραποδισμοῦ καὶ κατασκαφῆς ἔλαβε πείραν. Ἐπαμινώνδας μὲν οὖν παρὰ πᾶσι περιβόητον ἔχων τὴν ἀρετὴν, τοιαύτης ἔτυχε καταστροφῆς τοῦ βίου.

Pax convenit inter Graecos, adiuncto societatis foedere, quo soli abstinerunt Lacedaemonii. Adiecta notitia historicorum, quorum opera hoc anno desinunt.

89. Οἱ δ' Ἕλληνες μετὰ τὴν μάχην, ἀμφισβητούμενην ἔχοντες τὴν νίκην, καὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις ἐφάμιλλοι καθεστῶτες, ἔτι δὲ τῇ συνεχείᾳ τῶν κινδύνων καταπονοῦμενοι, διελύσαντο πρὸς ἀλλήλους. συνθέμενοι δὲ κοινὴν εἰρήνην καὶ συμμαχίαν, κατέταττον ἐν τῇ συμμαχίᾳ καὶ τοὺς Μεσσηνίους. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὴν πρὸς τούτους ἀκατάλ-

λάκτον ἀλλοτριότητα, τῶν σπονδῶν οὐ προείλοντο
κοινωνεῖν διὰ τοὺς Μεσσηνίους, καὶ μόνοι τῶν
Ἑλλήνων ὑπῆρχον ἑσποιοδοί. τῶν δὲ συγγραφῶν
Ξενοφῶν μὲν ὁ Ἀθηναῖος τὴν τῶν Ἑλλήνων σύνταξιν
εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν κατέστρεφεν ἐπὶ τὴν Ἐπα-
μινώνδου τελευτὴν. Ἀναξιμένης δὲ ὁ Ἀαμψακηνὸς
τὴν πρώτην τῶν Ἑλληνικῶν ἀνέγραψεν, ἀρχόμενος
ἀπὸ Θεογονίας καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου γένους τῶν
ἀνθρώπων, κατέστρεφε δ' εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μά-
χην, καὶ τὴν Ἐπαμινώνδου τελευτὴν. περιέλαβε δὲ
πάσας σχεδὸν τὰς τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Βαρβάρων
πράξεις ἐν βίβλοις δώδεκα. Φίλιστος δὲ τὰ περὶ
Διονύσιον τὸν νεώτερον ὥδε κατέστρεφε, διελθὼν
εἰς πέντε ἐν βίβλοις δυσίν.

Olymp. CIV, 3. Bellum post haec gravissimum in Artaxerxem
R. oritur, quod movent plures simul, Graeci in Asia, Satrapae re-
belles, Tachos rex Aegyptiorum, celt.

90. Ἐπ' ἀρχόντος δ' Ἀθήνησι Μόλωνος, ἐν
Ῥώμῃ κατεστάθησαν ὕπατοι, Λεύκιος Γερνούκιος,
καὶ Κόϊντος Σερονίλιος. ἐπὶ δὲ τούτων, οἱ τὴν πα-
ράλιον οἰκοῦντες τῆς Ἀσίας ἀπέστησαν ἀπὸ Περσῶν,
καὶ τινες τῶν σατράπων καὶ στρατηγῶν ἐπαναστάν-
τες, πόλεμον ἐξηγεκάν πρὸς Ἀρταξέρξην. ὁμοίως δὲ
τούτοις καὶ Τυχῶς ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, κρί-
νας πολεμεῖν τοῖς Πέρσαις, καὶς τε κατεσκεύασε
καὶ πεζικὰς δυνάμεις ἡθροίας. πολλοὺς δὲ ξενολο-
γήσας ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἔπεισε καὶ Λακε-
δαιμονίους συμμαχεῖν. οἱ γὰρ Σπαρτιάται πρὸς
Ἀρταξέρξην ἀλλοτριῶς εἶχον, διὰ τὸ τοὺς Μεσσηνίους
ὁμοίως τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς

τὴν κοινὴν εἰρήνην κατατετάχθαι. τηλικαύτης δὲ
 συνδρομῆς κατὰ τῶν Περσῶν γενομένης, καὶ ὁ βα-
 σιλεὺς παρεσκευάζετο τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. ὑπὸ γὰρ
 τὸν αὐτὸν καιρὸν ἔδει πρὸς τε τὸν τῶν Αἰγυπτίων
 βασιλέα πολεμεῖν, καὶ πρὸς τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλ-
 ληνίδας πόλεις, καὶ Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς τοῦ-
 των συμμάχους σατράπας καὶ στρατηγούς, τοὺς ἄρ-
 χοντας μὲν τῶν παραθαλατίων τόπων, συντεθει-
 μένους δὲ κοινοπραγίαν. ὧν ἦσαν ἐπιφανέστατοι,
 Ἀριοβαρζάνης μὲν ὁ τῆς Φρυγίας σατράπης, ὃς καὶ
 Μιθριδάτου τελευτήσαντος τῆς ταύτου βασιλείας
 κεκυριευκὼς ἦν, Μανσωλὸς δὲ, Καρίας δυναστεύων,
 καὶ πολλῶν ἐρυμάτων καὶ πόλεων ἀξιολόγων κυ-
 ριεύων, ὧν ἐστὶν καὶ μητρόπολιν συνέβαινεν εἶναι
 τὴν Ἀλικαρνασσὸν, ἔχουσιν ἀκρόπολιν ἀξιόλογον καὶ
 τὰ τῆς Καρίας βασιλεία· πρὸς δὲ τοῦτοις, Ὀρόντης
 μὲν τῶν τῆς Μυσίας σατράπης, Αὐτοφραδάτης δὲ
 Λυδίας. τῶν δ' Ἰώνων Λύκιοι τε καὶ Πισίδαι καὶ
 Παμφύλιοι καὶ Κίλικες, ἔτι δὲ καὶ Σύροι καὶ Φοί-
 νικες, καὶ σχεδὸν πάντες οἱ παραθαλάσσιοι. τηλι-
 καύτης δ' οὔσης ἀποστάσεως, τὸ μὲν ἡμῖς τῶν
 προσόδων τῷ βασιλεῖ κατελέλυτο, τὸ δὲ λοιπὸν οὐχ
 ἱκανὸν ἦν εἰς τὰς τοῦ πολέμου χρείας.

Qui a rege defecerant, belli summam Orontae committunt. Hic, acceptis pecuniis, eosdem regi prodat. Aliud proditionis exemplum Mithrobarzanis in Datamem, qui a rege defecerat, et quomodo eadem a Datame elusa fuerit.

91. Οἱ δ' ἀφρασηκότες τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν τῶν
 ὅλων διοίκησιν εἵλοντο στρατηγὸν Ὀρόντην. οὗτος
 δὲ παραλαβὼν τὴν ἡγεμονίαν, καὶ χρήματα πρὸς

ξενολογίαν, δις μυρίοις στρατιώταις ἐναύσιον μισθόν,
 ἐγένετο προδότης τῶν πιστευσάντων. ὑπολαβὼν γὰρ
 παρὰ τοῦ βασιλέως δωρεῶν τε μεγάλων τεύξεσθαι,
 καὶ τῆς παραθαλασσίου πάσης παραλήψεσθαι τὴν
 σατραπείαν, ἂν ἐγχειρίσῃ τοῖς Πέρσαις τοὺς ἀφε-
 στηκότας, πρῶτον μὲν τοὺς κομίσαντας τὰ χρήματα
 συνέλαβε, καὶ πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην ἀπέστειλε· μετὰ
 δὲ ταῦτα πολλὰς τῶν πόλεων καὶ τοὺς ξενολογηθέν-
 τας στρατιώτας τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεμφθεῖσιν
 ἡγεμόσι παρέδωκεν. ὁμοίως δὲ τούτῳ καὶ κατὰ τὴν
 Καππαδοκίαν ἐγένετο προδοσία, καθ' ἣν ἰδιόν τι
 καὶ παραδόξον συνέβη γενέσθαι. Ἀρταβάζου γὰρ
 τοῦ βασιλέως στρατηγοῦ μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐμ-
 βαλόντος εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ὁ μὲν ταύτης τῆς
 χώρας σατιράπης Λατιάμης ἀντιστρατοπέδευσεν αὐτῷ,
 πολλοὺς μὲν ἱππεῖς ἡθροικῶς, δις μυρίους δὲ πεζοὺς
 μισθοφόρους ἔχων αὐτῷ συστρατεύοντας. ὁ δὲ κη-
 δεστής τοῦ Λατιάμου, τῶν ἱππέων ἀφηγούμενος, χά-
 ριν βουλόμενος καταθέσθαι, καὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας
 ἅμα προνοοῦμενος, ἀποστὰς νυκτὸς μετὰ τῶν ἱπ-
 πέων, ἀτήλανε πρὸς τοὺς πολεμίους, συντεθειμένος
 πρὸς Ἀρταβάζον τῇ πρότερον ἡμέρᾳ περὶ τῆς προ-
 δοσίας. Λατιάμης δὲ, παρακαλέσας τοὺς μισθοφό-
 ρους καὶ δωρεὰς ὑποσχόμενος, ἀνέξευξε πρὸς τοὺς
 ἀφεστηκότας. καταλαβὼν δ' αὐτοὺς ἤδη συνάπτον-
 τας τοῖς πολεμίοις, καὶ αὐτὸς προσπεσὼν ἅμα τοῖς
 περὶ τὸν Ἀρταβάζον καὶ τοῖς ἱππεῦσιν, ἔκτεινε τοὺς
 εἰς χεῖρας ἐρχομένους. ὁ δ' Ἀρταβάζος, τὸ μὲν πρῶ-
 τον τὸ ἀληθὲς ἀγνοῶν, ὑπολαβὼν δὲ τὸν ἀποστάτην

τοῦ Λατάμου πρῶτον πάλιν προδοσίαν ποιῆσθαι, παρήγγειλε τοῖς ἰδίοις κτείνειν τοὺς προσιόντας ἱππεῖς. ὁ δὲ Μιθροβαρζάνης ἐν μέσοις ἀποληφθεὶς, καὶ τῶν μὲν ὥς πρόδοτον ἀμυνομένων, τῶν δὲ ὥς πάλιν πρόδοτον τιμωρουμένων, ἐν ἀπορίᾳ καθίστηται. τῆς δ' ἀπορίας οὐκ ἐώσης βουλευσασθαι, πρὸς ἄλλήν ἐτρέπετο, καὶ πρὸς ἀμφοτέρους διαμαχόμενος, πολὺν ἐπείει φόρον. τέλος δὲ, πλειόνων ἢ μυρίων ἀναιρεθέντων, τοὺς ὑπολειφθέντας ὁ Λατάμης τροφάμενος, καὶ πολλοὺς φονεύσας, ἀνεκαλέσατο τῇ σάλπιγγι τοὺς διώκοντας στρατιώτας. τῶν δ' ἱππέων τῶν ὑπολειφθέντων οἱ μὲν πρὸς τὸν Λατάμην ἀποχωρήσαντες, ἤξιουν τυχεῖν συγγνώμης, οἱ δὲ λοιποὶ τὴν ἡσυχίαν ἤγον, οὐκ ἔχοντες ὅποι τράπονται. καὶ τέλος, εἰς πεντακοσίους ὄντες, κυκλωθέντες ὑπὸ Λατάμου, κατηκοντίσθησαν. Λατάμης μὲν οὖν καὶ πρότερον ἐπὶ στρατηγίᾳ θαυμαζόμενος, πολλῷ τε μᾶλλον ἔσχε περιβόητον τὴν τε ἀνδρείαν καὶ τὴν ἐν τῷ στρατηγεῖν σύνεσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης, πυθόμενος τὴν στρατηγίαν τοῦ Λατάμου, καὶ σπεύδων ἄρασθαι τοῦτον, δι' ἐπιβουλῆς αὐτὸν ἐδολοφόνησεν.

Alius proditor Rheomithres nova proditorum proditione cum rege in gratiam redit. Interea Tachos, rex Aegypti, cum ad bellum contra Persas gerendum profectus esset, proditione eius, cui regnum administrandum mandaverat, regno exiit. Ita deceptus ad Artaxerxem hostem confugit, a quo belli contra Aegyptios gerendi dux constituitur.

92. Ἀμα δὲ τούτοις πραττομένοις, Ῥεωμίθρης ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν πεμφθεὶς εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ταχῶ τὸν βασιλέα, καὶ λαβὼν ἀργυρίου μὲν τάλαντα

πεντακόσια, ταῦς δὲ μακρὰς πενήκοντα, κατέπλευσε
 τῆς Ἀσίας εἰς τὰς ὀνομαζομένας Λεύκας· εἰς δὲ ταύ-
 την τὴν πόλιν μεταπεψάμενος πολλοὺς τῶν ἀφ' ἐστη-
 κότεων ἡγεμόνας, τοὺτους μὲν συλλαβὼν καὶ δήσας
 ἀνέπεμψε πρὸς Ἀρταξέρξην, αὐτὸς δὲ ἀποστάτης γε-
 νόμενος, ταῖς ἐκ τῆς προδοσίας δωρεαῖς διελύσατο
 τὰ πρὸς τὸν βασιλεῖα· κατὰ δὲ τὴν Αἴγυπτον Ταχῶς
 ὁ βασιλεὺς, κατασκευασάμενος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον,
 διακούσας μὲν τριήρεις εἶχε πολυτελῶς κεκοσμημένας,
 μισθοφόρους δ' ἐπιλέκτους ἐκ τῆς Ἑλλάδος μυρίους·
 χωρὶς δὲ τούτων πεζοὺς στρατιώτας Αἰγυπτίους ὄκτα-
 κισμυρίους· καὶ τῶν μὲν μισθοφόρων τὴν ἡγεμονίαν
 παρέδωκεν Ἀγησιλάῳ τῷ Σπυριτιάτῃ, ἀπεσταλμένῳ
 μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπὶ συμμαχίαν μεθ' ὅπλη-
 τῶν χιλιῶν, δυναμένῳ δ' ἡγεῖσθαι στρατιωτῶν, καὶ
 δι' ἀνδρείαν καὶ στρατηγικὴν σύνεσιν τεθραύμα-
 σμένῳ. τοῦ δὲ ναυτικοῦ τὴν στρατηγίαν ἐνεχείρισσε
 Χαβρία τῷ Ἀθηναίῳ, δημοσίᾳ μὲν ὑπὸ τῆς πατρι-
 δος οὐκ ἀπεσταλμένῳ, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως συ-
 στρατεύειν πεπεισμένῳ. αὐτὸς δὲ τῶν Αἰγυπτίων
 ἔχων ἅπασαν τὴν ἡγεμονίαν, καὶ στρατηγὸς ὢν ἀπά-
 σης τῆς ἡγεμονίας, Ἀγησιλάῳ μὲν, συμβουλευσάντι
 μένειν ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ διὰ τῶν στρατηγῶν
 τὸν πόλεμον διοικεῖν, οὐ προσέσχε, καλῶς συμβου-
 λεύοντι. τῆς γὰρ δυνάμεως προσελθούσης ποθέωτερά,
 καὶ περὶ Φοινίκην καταστρατοπεδεύουσης, ὁ καθε-
 σταμένος ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου στρατηγὸς ἀπέστη ἀπὸ
 τοῦ βασιλέως· διαπεψάμενος δὲ πρὸς τὸν υἱὸν Νε-
 κτανεβῶ, καὶ πείσας ἀντίχεσθαι τῆς ἐν Αἰγύπτῳ βα-

σιλείας, μέγα πόνεμον ἐξέκαυσεν. ὁ γὰρ Νεκτανεβὼς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τεταγμένος ἡγεμὼν τῶν ἐξ Αἰγύπτου στρατιωτῶν, καὶ πεμφθεὶς ἀπὸ τῆς Φοινίκης πολιορκεῖν τὰς ἐν τῇ Συρίᾳ πόλεις, συγκάταινος γενόμενος ταῖς τοῦ πατρὸς ἐπιβολαῖς, τοὺς μὲν ἡγεμόνας δωρεαῖς, τοὺς δὲ στρατιώτας ἐπαγγελίαις προτρεψάμενος, ἔπεισε συναγωνιστὰς γενέσθαι. τέλος δὲ καταληφθεῖσης ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν τῆς Αἰγύπτου, ὁ μὲν Ταχὼς καταπλαγείς ἐτόλμησε διὰ τῆς Ἀραβίας ἀναβῆναι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συγγνώμην ἡξίου δοῦναι περὶ τῶν ἡμαρτημένων. ὁ δὲ Ἀρταξέρξης οὐ μόνον αὐτὸν ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων, ἀλλὰ καὶ στρατηγὸν ἀπέδειξε τοῦ πρὸς Αἰγυπτίους πολέμου.

Sed brevi Artaxerxes moritur, cui Ochus succedit. Quo facto Tachos ad Agesilaum rediisse, huiusque virtute et prudentia regnum recuperasse dicitur. Agesilaus, acceptis magnis muneribus, in reditu in patriam vita defungitur.

93. Μετ' ὀλίγον δὲ ὁ μὲν βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἐτελεύτησεν, ἄρξας ἔτη τρία πρὸς τοῖς τετταράκοντα. τὴν δὲ βασιλείαν διεδέξατο Ὀχος, ὁ μετονομασθεὶς Ἀρταξέρξης, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τρία πρὸς τοῖς ἑκοσι. τοῦ γὰρ Ἀρταξέρξου καλῶς βεβασίλευκός, καὶ γενομένου παντελῶς εἰρηνικοῦ καὶ ἐπιτυχοῦς, τοὺς μετὰ τοῦτον βασιλεύοντας μετωνόμαζον, καὶ τὴν τούτου προσηγορίαν ἔχειν προσέτατον. τοῦ δὲ βασιλέως Ταχὼ ἐπανελθόντος πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀγησίλαον, Νεκτανεβὼς ἡθροικὸς στρατιώτας πλείους τῶν δέκα μυριάδων, ἤκεν ἐπὶ τὸν Ταχὼν, καὶ προσκαλεῖτο περὶ τῆς βασιλείας διαγωνίσασθαι. ὁ μὲν

οὖν Ἀγησίλαος, ὄρων τὸν βασιλέα καταπεπληγμένον, καὶ μὴ τολμῶντα διακινδυνεύειν, παρεκάλει θαρσύνειν. τῆς γὰρ νίκης τυγχάνειν οὐ τοὺς κατὰ τὸ πλῆθος προέχοντας, ἀλλὰ τοὺς κατὰ τὰς ἀνδραγαθίας πρωτεύοντας. οὐ προσέχοντας δ' αὐτοῦ, συνηναγκάσθη μετ' αὐτοῦ ποιήσασθαι τὴν ἀναχώρησιν εἰς τινὰ πόλιν εὐμεγέθη. οἱ δ' Αἰγύπτιοι τὸ πρῶτον ἐπολιόρκουν τοὺς συγκεκλεισμένους· ἐπεὶ δὲ πολλοὺς ἐν ταῖς τειχομαχίαις ἀπέθανον, τείχει καὶ τῷ φρῶ περιελάβανον τὴν πόλιν. ταχὺ δὲ τῶν ἔργων συντελουμένων διὰ τὴν πολυχειρίαν, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἑξαναλωθέντων, ὁ μὲν Ταχὺς ἀπέργω τὴν σωτηρίαν· ὁ δὲ Ἀγησίλαος, παρακαλίσας τοὺς στρατιώτας καὶ νυκτὸς ἐπιθέμενος τοῖς πολεμίοις, διεσώσεν ἅπαντας τοὺς στρατιώτας ἀνελπίστως. ἐπιδιώκτων δὲ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ τῶν τόπων ὄντων πεδινῶν, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι διέλαβον τῷ πλήθει κεκυκλωσθαι τοὺς πολεμίους, καὶ πάντας ἄρδην ἀναιρήσειν· ὁ δὲ Ἀγησίλαος, καταλαβόμενος τόπον, ὃς εἶχεν ἐξ ἑκατέρου μέρους διώρυγα ποταμοῦ χειροποίητον, ὑπέμενε τὴν τῶν πολυμίων ἑφοδον. ἐκτάξας δὲ τὴν δύναμιν οἰκίως τοῖς τόποις, καὶ τοῖς τοῦ ποταμοῦ ρεῖθροις ὀχυρώσας τὴν στρατιάν, συνῆψε μάχην. τοῦ δὲ πλήθους τοῖς Αἰγυπτίοις ἀχρήστου γενομένου, ταῖς ἀρεταῖς προέχοντες οἱ Ἕλληνες, πολλοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Αἰγυπτίων, τοὺς δὲ λοιποὺς φεύγειν ἠνάγκασαν. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Ταχὺς ἑαδῶς ἀνεκτίσαστο τὴν κατ' Αἴγυπτον βασιλείαν, ὁ δ' Ἀγησίλαος, ὥς μόνος κατωρθώκως τὴν βασιλείαν, ἐπιμήθη προσ-

ηκούσαις δωρεαῖς. ἑπαντιῶν δὲ εἰς τὴν πατρίδα διὰ
 Κουρήνης, ἐτελεύτησε, καὶ τοῦ σώματος ἐν μέλιτι κο-
 μισθέντος εἰς τὴν Σπάρτην, ἔτυχε τῆς βασιλικῆς τα-
 φῆς τε καὶ τιμῆς. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν μέχρι
 τούτων προσέβη κατὰ τοῦτον τὸν ἑνιαυτὸν.

Inter Arcades, ob cives e Megalopoli in antiqua oppida mi-
 grantes, novi tumulus orti. Hos Athenienses, misso Pamphile cum
 exercitu, composuerunt. Adicitur notitia Athanae, historici Sy-
 racusii.

94. Κατὰ δὲ τὴν Πελοπόννησον, τοῖς Ἀρκάσι
 γενομένης ἐρήνης κοινῆς μετὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μά-
 χην, ἑνιαυτὸν μόνον ἐμμέναντες τοῖς ὄρεσι, πάλιν
 κατέστησαν τὸν πόλεμον. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ὄρεσι ἦν
 γεγραμμένοι ἐκάστους εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀπείαν πα-
 τρίδα μετὰ τὴν μάχην· εἰς δὲ τὴν Μεγάλην πόλιν
 ὑπὸ ῥοχὸν αἱ περιοικοῦσαι πόλεις μετοικισμέναι, καὶ
 δυσχερῶς φέρουσαι τὴν ἐκ τῆς πατρίδος μετὰστασιν.
 διόπερ' αὐτῶν ἐπαελθόντων εἰς τὰς προγεγενημένας
 πόλεις, οἱ Μεγαλοπολῖται συνηνάγκασον ἐκλιπεῖν
 τὰς πατρίδας. διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν γενομένης
 διαφορᾶς, οἱ μὲν ἐκ τῶν πολισμάτων ἤξιον αὐτοῖς
 βοηθεῖν Μαντινεῖς, καὶ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων, ἔτι δὲ
 Ἰλεῖους, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετεσχηκότας τοῖς
 Μαντινεῦσι συμμαχίας· οἱ δὲ Μεγαλοπολῖται τοὺς
 Ἀθηναίους παρεκάλουν συμμαχεῖν. οἷς ἀπέστειλαν
 συντόμως δπλίτας μὲν τρισχιλέους, ἱππεῖς δὲ τρια-
 κοσίους, ὧν τὴν στρατηγίαν εἶχε Παμμένης. οὗτος
 δὲ παρελθὼν εἰς Μεγάλην πόλιν, καὶ τῶν πολισμά-
 των ἃ μὲν ἐκπορθέουσας, ἃ δὲ καταπληξάμενος, συν-
 ηνάγκασεν εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν μετοικῆσαι. καὶ

τὰ μὲν περὶ τὸν συνοικισμόν τῶν πόλεων, ἐπὶ το-
σοῦτο ταραχῆς ἐλθόντα, ἔτυχεν ἐνδεχομένης κατα-
στολῆς. τῶν δὲ συγγραφέων Ἀθάνας ὁ Συρακού-
σιος, τῶν περὶ Ἀίωνα πράξεων ἐντεῦθεν ἀρξάμενος,
ἔγραψε μὲν βιβλούς τρισκαίδεκα, προσάnelαβε δὲ
τὸν ἄγραφον χρόνον εἰς ἑπτὰ, ἀπὸ τῆς φιλικότου
συντάξεως ἐν μιᾷ βιβλῷ· καὶ διελθὼν τὰς πράξεις
ἐν κεφαλαίοις, συνεχῆ τὴν ἱστορίαν ἐποίησεν.

Olymp. CIV, 4. Alexander Phraeus incursions facit in Cy-
clades insulas, ipsosque Athenienses, duce Leosthene in Peper-
tho ins. relictos, infestat et damnis afficit. Leosthenes ob rem male
gestam capitis damnatur: militatur pro eo Chares, priore peior, Dio-
nyiodorus et Anaxis historici. Jam Diodorus transitum parat ad
proximum librum.

95. Ἐπ' ἀρχοντος δ' Ἀθηνησὶ Νικοφίμου, τὴν
ὑπατικὴν ἀρχὴν ἐν Ῥώμῃ διέλαβε Γαῖος Σουλπίκιος
καὶ Γαῖος Λικίνιος. ἐπὶ δὲ τούτων, Ἀλέξανδρος
μὲν ὁ Φερῶν τύραννος, λησιτρίδας ταῦς ἐκπέμψας
ἐπὶ τὰς Κυκλάδας νήσους, τινὰς μὲν ἐμπολιορκήσας,
πολλῶν σωμάτων ἐκυρίευσεν, τὰς δὲ τὴν Πεπάρηθον
ἀποβιβάσας μισθοφόρους στρατιώτας, ἐπολιόρκει
τὴν πόλιν. Ἀθηναίων δὲ βοηθησάντων τοῖς Πεπα-
ρηθίοις, καὶ στρατηγὸν Λεωσθένην ἀπολιπόντων,
ἐπέθετο τοῖς Ἀθηναίοις. ἐτύγχανον δ' οὔτοι παρα-
φυλάττοντες τοὺς ἐν τῷ Πανόρμῳ διατρίβοντας τῶν
Ἀλεξάνδρου στρατιωτῶν. ἀπροσδοκῆτως δὲ ἐπιθεμέ-
νων τῶν τοῦ δυνάστου, παράδοξος εὐημερία περὶ
τὸν Ἀλέξανδρον ἐγένετο. οὐ μόνον γὰρ τοὺς ἀπε-
σταλμένους ἐν τῷ Πανόρμῳ διέσωσεν ἐκ τῶν μεγί-
στων κινδύνων, ἀλλὰ καὶ τριήρεις μὲν Ἀττικὰς πέντε,
μίαν δὲ Πεπαρηθίαν εἴλε, καὶ σωμάτων ἐκυρίευσεν

ἑξακοσίων. οἱ δ' Ἀθηναῖοι παροξυνθέντες, τοῦ μὲν
 Λεωσθένους ὡς προδότου θάνατον κατέγνωσαν, καὶ
 τὴν οὐσίαν ἐδήμευσαν, ἐλόμενοι δὲ στρατηγὸν Χάρ-
 ρητα, καὶ ναυτικὴν δύναμιν δόντες, ἐξέπεμψαν. οὐ-
 τος δὲ τοὺς μὲν πολεμίους εὐλαβοῦμενος, τοὺς δὲ
 συμμάχους ἀδικῶν διετέλει. καταπλεύσας γὰρ εἰς
 Κέρκυραν, συμμαχίδα πόλιν, στάσεις ἐν αὐτῇ μεγά-
 λας ἐκίνησεν, ἐξ ὧν συνέπεσε γενέσθαι σφαγὰς πολ-
 λὰς καὶ ἄρπαγας, δι' αἷς συνέβη τὸν δῆμον τῶν Ἀθη-
 ναίων διαβληθῆναι παρὰ τοῖς συμμάχοις. ὁ μὲν οὖν
 Χάρης, καὶ ἕτερα τοιαῦτα παρανομῶν, ἀγαθὸν μὲν
 οὐδέν διεπράξατο, τῇ δὲ πατρίδι διαβολὰς. τῶν δὲ
 συγγραφέων Διονυσιόδωρος καὶ Ἀναξίς οἱ Βοιωτοὶ
 τὴν τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορίαν εἰς τοῦτον τὸν ἐνιαυ-
 τὸν κατεστρόφασι τὰς συντάξεις· ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸ
 Φιλίππου τοῦ βασιλέως πράξεις διεληλυθότες, ταύ-
 την μὲν τὴν βίβλον κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόθεσιν αὐ-
 τοῦ παραγράφομεν· τὴν δ' ἐχομένην ἀπὸ τῆς Φι-
 λίππου παραλήψεως τῆς βασιλείας ἀρξάμενοι, πάσας
 διεξιμεν τὰς τοῦ βασιλέως τούτου πράξεις μέχρι τῆς
 τελευταίας, συμπεριλαμβάνοντες καὶ τὰς ἄλλας τὰς γε-
 γειημένας ἐν τοῖς γνωρίζομένοις μέρεσι τῆς οἰκουμένης.